

Un nou present educatiu

Generalitat de Catalunya
Consell Escolar de Catalunya

Un nou present educatiu

XXVIII Jornada de Reflexió del Consell Escolar
de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Consell Escolar de Catalunya

Aquest llibre està publicat amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObra Derivada 4.0.

No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades.

La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

© Generalitat de Catalunya
Consell Escolar de Catalunya
Elaboració: Consell Escolar de Catalunya
Edició: Gabinet Tècnic
1a edició: juny 2021
Impressió: Medigrafic
Tiratge: 200 exemplars
Dipòsit legal: B-10.494-2021

Índex

Memòria del debat	5
Introducció	7
Fòrum en línia	8
Un nou present educatiu. Document del 28 d'abril de 2020.....	9
• El repte de la comunicació.....	10
• Les famílies.....	11
• La bretxa digital.....	11
• La formació TIC per a docents.....	12
• La bretxa emocional.....	12
• Les necessitats dels alumnes, les famílies, els docents i els centres educatius.....	12
• L'autonomia en l'aprenentatge i l'avaluació.....	13
Grup de treball	14
Treballs inicials.....	14
• Els espais i els temps educatius.....	15
• La digitalització de l'educació.....	17
• L'acompanyament i la cura.....	18
• La personalització dels aprenentatges.....	20
Reunions amb experts.....	21
• Presentació. Joan Manuel Tresserras.....	22
• Els espais i els temps educatius.....	23
• La digitalització de l'educació.....	24
• L'acompanyament i la cura.....	25
• La personalització de l'aprenentatge.....	26
• Cloenda. Marina Garcés.....	28
XXVIII Jornada de Reflexió	29
Presentació.....	29
Aportacions.....	31
• Conversa entre Eudald Carbonell i Laia Servera.....	31
• Conversa sobre els espais i els temps educatius.....	32
• Conversa sobre la digitalització de l'educació.....	32
• Conversa sobre l'acompanyament i la cura.....	33
• Conversa sobre la personalització dels aprenentatges.....	33
Participació.....	34
• Dades de participació.....	34
• Qüestionari.....	34
Avaluació.....	34
Grups de discussió	35
Introducció	37
Metodologia	39
Conclusions dels grups de discussió del debat “Un nou present educatiu”	41
Aspectes generals.....	41
Espai i temps educatius.....	41
Digitalització de l'educació.....	41
Acompanyament i cura.....	41
Personalització dels aprenentatges.....	42

Aportacions dels participants als grups de discussió	43
Aspectes generals	43
• Administració local	43
• Alumnat d'educació d'adults.....	43
• Alumnat de tercer i quart de secundària i batxillerat	43
• Alumnat de formació professional.....	44
• Alumnat de cinquè i sisè de primària i de primer i segon de secundària.....	45
• Docents	46
• Famílies	47
• Educadors socials.....	48
Els espais i temps educatius	50
• Administració local	50
• Alumnat d'educació d'adults.....	51
• Alumnat d'educació d'adults en centres penitenciaris	52
• Alumnat d'educació especial	52
• Alumnat de tercer i quart de secundària i batxillerat	53
• Alumnat de formació professional.....	54
• Alumnat de cinquè i sisè de primària i primer i segon de secundària	55
• Docents	59
• Famílies	60
• Educadors socials.....	64
La digitalització de l'educació	64
• Administració local	64
• Alumnat d'educació d'adults.....	65
• Alumnat d'educació d'adults en centres penitenciaris	65
• Alumnat d'educació especial	66
• Alumnat de tercer i quart de secundària i batxillerat	66
• Alumnat de formació professional.....	67
• Alumnat de cinquè i sisè de primària i primer i segon de secundària	68
• Docents	75
• Famílies	77
L'acompanyament i la cura.....	81
• Administració local	81
• Alumnat d'educació d'adults.....	81
• Alumnat d'educació d'adults en centres penitenciaris	81
• Alumnat d'educació especial	82
• Alumnat de tercer i quart de secundària i batxillerat	83
• Alumnat de formació professional.....	84
• Alumnat de cinquè i sisè de primària i primer i segon de secundària	85
• Docents	90
• Famílies	91
La personalització dels aprenentatges	95
• Administració local	95
• Alumnat d'educació d'adults.....	95
• Alumnat d'educació d'adults en centres penitenciaris	95
• Alumnat de tercer i quart de secundària i batxillerat	96
• Alumnat de formació professional.....	97
• Alumnat de cinquè i sisè de primària i primer i segon de secundària	98
• Docents	104
• Famílies	105
• Educadors socials.....	106
Segregació.....	106
Agraïments.....	107

Memòria del debat

Introducció

L'any 2020 serà recordat per l'esclat de la pandèmia de la covid-19. L'impacte del confinament i de la reobertura dels centres educatius amb unes mesures organitzatives noves va suposar una sacsejada general del món i del model educatiu. D'avui per a demà, el sistema educatiu va haver d'adaptar-se per força a una situació sobrevinguda i inesperada, una necessitat que evidenciava l'exigència de repensar el model educatiu per donar-hi resposta.

El Consell Escolar de Catalunya (CEC), com a organisme superior de consulta i participació de la comunitat educativa, s'ha distingit per prendre la iniciativa de la reflexió al voltant d'aquelles temàtiques més actuals relacionades amb l'educació i amb el sistema educatiu, i per orientar aquesta reflexió al futur de l'educació al nostre país. En aquesta ocasió, es tractava de reflexionar sobre el futur immediat i sobre les línies que a mitjà termini determinen l'evolució de la situació educativa en funció de les circumstàncies variables de la pandèmia.

D'aquesta manera, el que tradicionalment havia estat una jornada de reflexió s'ha acabat transformant en un procés continuat de reflexió que comença al cap de poques setmanes del confinament iniciat el 13 de març de 2020 i va més enllà de la XXVIII Jornada de Reflexió pròpiament dita, que va tenir lloc en línia el 26 de novembre de 2020, ja cap a finals del primer trimestre del curs 2020-2021, una vegada reoberts els centres educatius.

Una de les raons principals que expliquen aquesta transformació rau en el fet que, en la situació de pandèmia i confinament, era necessari obrir canals de participació per recollir les veus de la comunitat educativa a fi d'acompanyar-ne els diferents sectors i crear un flux de coneixement que retroalimentés l'actuació de l'Administració educativa en aquesta nova situació. Es tractava de pensar sobre el que passava per entendre-ho i en conseqüència repensar l'educació del futur immediat i a mitjà termini.

Aquest propòsit, doncs, va donar lloc a un conjunt d'actuacions, totes lligades pel mateix principi de reflexió, explicitat formalment en el lema "Un nou present educatiu": un fòrum en línia, un grup de treball, la Jornada pròpiament dita i un grup de discussió per sectors.

En els apartats posteriors s'exposa el desenvolupament de cada una d'aquestes actuacions i les temàtiques, idees i conclusions a què van donar lloc.

Fòrum en línia

El fòrum en línia a l'espai de participació Consescat.cat s'obre al cap de tres setmanes d'iniciar-se el confinament, és a dir, el 6 d'abril de 2020, i és la primera concreció sorgida de la reunió de la Comissió Permanent i representants de les juntes de directors amb el conseller Josep Bargalló i el president de la Generalitat, Quim Torra, que va tenir lloc el 2 d'abril de 2020, en la qual es va decidir la creació d'un grup de treball amb l'objectiu de definir els canvis que s'havien de portar a terme davant la situació sobrevinguda i els aprenentatges obtinguts.

La Secretaria del CEC va convidar el professorat a participar en aquest fòrum, al qual s'havia d'accedir amb autenticació. El dia 8 d'abril van tenir lloc dues reunions virtuals, de matí i tarda, per engegar el funcionament d'aquest fòrum. Aquestes reunions van ser obertes a la comunitat educativa i les aportacions que s'hi van fer van servir per orientar l'enfocament, les temàtiques i els treballs al fòrum en línia.

En aquest fòrum, s'hi van aplegar uns 300 participants, que van fer 83 aportacions per escrit al fòrum genèric i a altres tants de sectorials: educació infantil 0-3 i 3-6, formació professional, formació de persones adultes, tancament del curs a quart de secundària i segon de batxillerat, educació física a primària, escola infantil i primària: confinament i futur, formació TIC per a docents, secundària competencial, escoles bressol privades. Aquests espais van permetre copsar la percepció que els docents tenien de la situació creada i de les necessitats que s'havien d'atendre per donar-hi resposta. També es van compartir 40 documents de diverses fonts d'informació: comunicats, manifestos i estudis d'organitzacions del món de l'educació, articles periodístics especialitzats, notícies d'actualitat, documents d'elaboració pròpia, normativa i instruccions oficials i guies, i es va acabar elaborant un [recull d'articles sobre educació i pandèmia](#) de 80 referències.

Les conclusions del fòrum van recollir-se en el document "Un nou present educatiu", tancat definitivament el 18 de maig de 2020.

El punt de partida era que amb les primeres setmanes del confinament havia desaparegut l'espai escolar com a lloc físic d'aprenentatge i s'havia hagut d'improvisar un acompanyament dels alumnes i una formació en línia amb totes les limitacions del model, que la situació d'urgència havia posat al descobert. Era important debatre al voltant de la situació creada per fer-ne una diagnosi i planificar el que vindria. Es tractava d'abordar l'educació virtual, l'acompanyament dels alumnes, el perfil dels docents, l'organització del temps, el paper de les famílies, l'organització de l'espai telemàtic, els espais físics d'aprenentatge, les competències, els continguts i l'avaluació, i els escenaris possibles del curs vinent.

Una primera conclusió del debat va ser que l'escola és un espai insubstituïble de relació i aprenentatge i, per tant, té un valor a preservar. El valor de la presencialitat orienta la reobertura dels centres educatius a finals del curs 2019-2020 i l'obertura en condicions el curs 2020-2021.

Les temàtiques en què va fixar-se majoritàriament el debat van concretar-se en aquests epígrafs:

- El repte de la comunicació.
- Les famílies.
- La bretxa digital.

- La formació TIC per a docents.
- La bretxa emocional.
- Les necessitats dels alumnes, les famílies, els docents i els centres educatius.
- L'autonomia en l'aprenentatge i l'avaluació.

El canvi bruscat de circumstàncies va evidenciar la necessitat de millorar la comunicació entre tots els nivells que participen en l'educació, tant per assegurar la credibilitat com per facilitar el coneixement.

Va posar-se en evidència el paper educador de la família i la necessitat d'implicació en el procés educatiu per mitjà de la tutoria compartida amb el centre educatiu, sobretot a l'educació infantil i primària i quan hi ha restriccions que obliguen a la virtualitat.

En aquest sentit, la connectivitat va emergir com un dret inherent a l'educació i les competències digitals de l'alumnat, com un eix curricular transversal. Unes competències que s'han d'orientar al pensament crític i al treball col·laboratiu. Igualment, el professorat ha d'assolir unes competències digitals docents que facin possible una didàctica que utilitzi la tecnologia en el procés d'ensenyament-aprenentatge. L'assoliment d'aquestes fites s'hauria de fer a partir d'una avaluació externa del sistema.

Van apuntar-se mesures d'urgència amb relació a aquestes contingències, que passaven per proporcionar connectivitat i formació a les famílies i docents i reforçar les infraestructures digitals dels centres educatius, entre altres.

L'acompanyament emocional d'alumnes i famílies va evidenciar-se com una part indispensable de l'acció educativa, que exigeix una formació docent adequada i disponibilitat de temps per a l'acció tutorial. L'atenció integral a l'alumnat demana planificar la formació docent i els entorns d'aprenentatge en què s'ha de portar a terme, i incorporar als centres educatius professionals d'atenció educativa a alumnes amb necessitats d'aquest tipus.

Finalment, l'autonomia en l'aprenentatge va marcar-se com un aspecte a treballar dins dels paràmetres del currículum i de l'acompanyament docent. Aquest acompanyament, a més de l'aprenentatge, ha de fixar clarament els criteris i indicadors de l'avaluació i donar-hi sentit per mitjà de la conversa amb l'alumne i amb la família, a fi d'assolir una avaluació formativa, personalitzada i de seguiment.

A continuació, es reproduïx íntegrament el document de conclusions del fòrum en línia.

Un nou present educatiu. Document del 28 d'abril de 2020

Recull de les conclusions del debat, "Un nou present educatiu", dut a terme el 8 d'abril pel Consell Escolar de Catalunya a través de l'entorn de participació Consescat.cat i adreçat a tota la comunitat educativa.

Aquestes setmanes ha desaparegut l'espai escolar com a lloc físic d'aprenentatge i s'ha hagut d'improvisar un acompanyament dels alumnes i ha calgut assajar formes noves de docència i formació en línia. La situació d'urgència ha posat al descobert les limitacions del sistema (infraestructura tecnològica, equipaments de l'alumnat, suport familiar, autonomia de l'alumnat, etc.) i ha posat en relleu la necessitat d'una diagnosi per preveure i planificar el que vindrà. Volem fer una reflexió sobre l'educació virtual, l'acompanyament dels alumnes, el perfil dels docents, l'organització del temps, el paper de les famílies, l'organització de l'espai telemàtic, els espais físics d'aprenentatge, les competències, els continguts i l'avaluació, i els escenaris que podem trobar-nos el curs vinent.

Recordarem el curs 2019-2020 com l'any de la pandèmia del coronavirus. El confinament es va iniciar abans de Setmana Santa, a mitjan març, i ja s'intuïa que seria llarg i provocaria una sacsejada general, també en el món de l'educació. Els aspectes relacionats amb l'avaluació els va resoldre el Departament d'Educació amb instruccions i criteris perquè les tasques que poguessin fer els alumnes via telemàtica no

fossin avaluables; però, al mateix temps, va aparèixer amb tota cruessa la bretxa digital que qüestionava l'opció de continuar el curs a través d'Internet, perquè no tot l'alumnat tenia la possibilitat d'accedir-hi.

El debat s'ha centrat en com acabar el curs, en la incertesa de quan podran tornar els alumnes als centres, com recuperar una normalitat, que no podrà ser com abans a causa dels riscos derivats de possibles contagis, i com atendre les necessitats emocionals dels alumnes i acompanyar també les famílies. S'han alçat veus per recordar que els aprenentatges han de ser competencials, que els models d'ensenyament basat en "deures" són del tot obsolets, que la funció dels docents és acompanyar els seus alumnes en el procés d'aprenentatge i que la relació personal és el més important de tot. Sempre el factor humà és la clau. L'essència de l'educació s'ha posat al davant de tot. Hem constatat que cal millorar les competències digitals de l'alumnat i dels docents, que tenim mancances d'infraestructura tecnològica, que la diversitat del nostre alumnat és molt gran, que la pobresa condiciona l'educació, que l'educació inclusiva és un repte no resolt, etc. En l'evidència que l'educació ha d'estar centrada en les persones, en l'alumnat i en els docents, també s'ha fet evident la importància de l'acompanyament de les famílies. Les famílies no poden acompanyar sense compartir amb els centres educatius els objectius. Acompanyar té a veure amb guiar. Si hem de fer una travessa per l'alta muntanya necessitem un guia que ens acompanyi, persones que ja hagin passat pels camins i en coneixin les dificultats, que sàpiguen quan cal descansar d'acord amb el ritme de cadascú. La professionalitat de qui acompanya és també l'essència de l'educació.

Les notes, les qualificacions, no haurien d'estar al centre del debat en un model educatiu amb un currículum competencial i centrat en l'alumnat. No és la qualificació obtinguda el que determina l'assoliment dels aprenentatges sinó com els nostres joves els poden aplicar a la vida. El sentit d'aprendre és aquest. El treball per competències és fonamental, treballar l'autonomia dels alumnes i assolir de debò la competència bàsica d'aprendre a aprendre, i fer-ho amb l'acompanyament dels docents, que han de poder atendre necessitats educatives dels alumnes que són fonamentals. També s'ha fet evident la necessitat de garantir les competències digitals en l'alumnat, així com la importància de millorar les dels docents, competències que van molt més enllà del coneixement de les eines. Evidentment s'ha de resoldre la disponibilitat d'equipament informàtic i assegurar la connexió de tot l'alumnat. Però, a més, tot això s'ha d'acompanyar d'un treball en xarxa.

El Consell Escolar de Catalunya ha estat reflexionant aquest últim curs sobre el temps educatiu i les conclusions indicaven la necessitat, a tots els sectors de la comunitat educativa, de disposar de temps per pensar, temps per reflexionar sobre el que fem, per què ho fem i com podem millorar. Un temps de reflexió en profunditat, que permeti que la comunitat educativa analitzi i entengui el que està passant i, d'aquesta manera, preparar un context educatiu en què, per bé que la tecnologia ha de ser-hi molt present, no es pot perdre la centralitat en les persones si volem fer camí cap a un nou humanisme. La complexitat del present requereix el rigor que es troba en el pensament crític i tots i totes ens hem d'orientar cap a una anàlisi no precipitada i amb marge de temps per a la reflexió rigorosa.

L'escola és un espai que cap institució no pot substituir, un espai de relació i aprenentatge, de llibertat i recerca, entre iguals i amb professionals especialistes a acompanyar els aprenentatges. L'esperit del gust per aprendre, l'entusiasme en el descobriment científic o el plaer de la sensibilitat artística han de ser centrals en aquesta fi de curs. Recomanem situar a aquest nivell el treball dels docents i l'acompanyament de les famílies, tot i que, immersos en les incerteses, ens caldrà un guiatge que ens ajudi a encarar el nou curs escolar a partir d'allò que haurem après de la pandèmia.

El repte de la comunicació

El nou context requereix la millora de les habilitats comunicatives i l'establiment de canals amb criteris de veracitat. La comunicació entre l'alumnat, de l'alumnat i el professorat, del professorat amb el centre, del centre amb les famílies, amb el seu entorn local i l'administració, s'ha posat a prova i és evident que es tracta d'un dels aspectes en què ens hem de centrar. La quantitat d'informació des de l'entrada a l'era d'Internet és enorme i inabastable; submergir-s'hi vol dir quedar-hi perdut. En aquest sentit, és

imprescindible treballar per analitzar, donar sentit, articular i sintetitzar la informació, si volem que la fragmentació de dades actual prengui sentit. Els alumnes han d'aprendre competències comunicatives i tots els que els acompanyen en els aprenentatges han de mostrar amb l'exemple que les tenen assolides. No es tracta de transmetre informació sinó de comunicar-la de manera que pugui facilitar el coneixement.

Les famílies

Les famílies eduquen i no és cap novetat afirmar que sense aquestes no és possible l'educació; tampoc no ho és sense l'escola. Per això, quan l'escola tanca físicament, els infants i els joves queden només amb les seves famílies. La diversitat de famílies és gran, vivim en una societat molt diversa en molts sentits, i és positiu. Però la diversitat també sabem que és una de formes de referir-nos a la desigualtat, i allò que ha de garantir l'escola, una educació igualitària, no està garantit des del punt de vista social.

En ser les famílies agents educadors, en una situació en què l'escola no pot tenir el mateix rol és molt important la col·laboració entre les famílies i els centres educatius. Aquesta realitat ens dona la mesura de la importància de la tutoria personal amb l'alumnat i la tutoria compartida amb la família, que cal potenciar i sistematitzar urgentment. A determinats nivells l'alumnat pot haver après a treballar de forma cooperativa i autònoma, grans competències que és clau que s'assoleixin, però pensant en educació infantil i primària és fonamental que els adults de la família desenvolupin el seu rol d'educadors formals, en col·laboració amb els mestres, que es basa en la confiança, i aquesta s'assoleix dia a dia, i en la tutoria personal i compartida. Per tant, necessiten que els mestres puguin delegar en ells tasques que a distància és impossible acompanyar en un procés d'ensenyament-aprenentatge, i que mai no es podran resoldre com cal de forma telemàtica.

La bretxa digital

Disposar d'un equip informàtic i connexió a Internet ha de ser un dret bàsic; sense no és possible accedir al sistema educatiu, especialment quan aquest es veu obligat a organitzar activitats d'aprenentatge de forma telemàtica. Els alumnes han de tenir garantit aquest dret. La bretxa digital va més enllà de disposar de l'equip; afecta també l'ús que l'alumnat és capaç de fer-ne, és a dir, les seves competències digitals. Les competències digitals formen part del currículum i s'han d'assolir en el marc de tots els aprenentatges; tots els àmbits curriculars han d'incloure el treball competencial digital. Perquè això sigui possible també els docents han de tenir assolides les competències digitals docents, i aquestes no poden estar reduïdes a la capacitat d'ús de determinades eines informàtiques sinó que han d'abastar una didàctica que incorpora tot el que entenem per digital. És a dir, no es tracta de fer el que es fa en l'àmbit presencial de forma digital sinó utilitzar la tecnologia per a un procés d'ensenyament-aprenentatge en línia.

Els entorns d'aprenentatge virtual són una gran eina atès que faciliten el contacte en xarxa i obren i amplifiquen les possibilitats de generar comunitats amb altres persones d'acord amb els propis interessos, necessitats i objectius d'aprenentatge. Xarxes de persones que comparteixen continguts curriculars, projectes, experiències, etc.

Per exemple, no té cap sentit substituir exposicions magistrals per vídeos a YouTube. Això mateix es podia fer d'ençà que van aparèixer les càmeres de vídeo de VHS o Beta fa quaranta anys. La diferència avui és la facilitat de distribució dels continguts. La bretxa de la competència digital és estratègica. I encara cal pensar també en la bretxa de l'aplicació de les competències digitals. El sentit final és fonamental i en això totes les competències convergeixen en la necessitat de pensar de forma crítica i que els alumnes siguin capaços de treballar en equip de manera col·laborativa, amb criteris de creativitat i en la recerca del coneixement. Cal superar totes les bretxes digitals fins a garantir que aquest model educatiu està a l'abast de tot l'alumnat.

En el moment actual cal analitzar tot allò que no està resolt, diagnosticar els punts forts i els punts febles de la competència digital docent i de l'estat competencial de l'alumnat. És important, doncs, que es faci

una avaluació externa al sistema sobre l'estat d'assoliment de les competències digitals del currículum de l'educació obligatòria, i especialment de les necessitats dels docents.

La formació TIC per a docents

Cal definir un pla de contingència per assegurar que el professorat té competències digitals docents (CDD) per poder continuar la docència en línia; les TIC han d'incloure criteris pedagògics i cal una revisió dels recursos digitals de centre per fer la transició en cas d'emergència.

La situació actual ha posat de manifest les mancances pròpies d'una educació plantejada fonamentalment en format presencial i la manca de formació per part dels docents, la poca cultura digital de la societat i l'ús d'uns materials didàctics obsolets.

Les solucions poden ser les següents: abastir des dels centres escolars la majoria de famílies amb aparells i connexions pertinents, formació en competència digital a les famílies, revisió del currículum perquè sigui més competencial i significatiu, establir criteris mínims en referència a la competència digital que els alumnes han de tenir en acabar cada etapa educativa, incloure el requisit de competència digital docent per part del Departament d'Educació a tot el professorat en actiu i dotar les escoles de totes les infraestructures digitals necessàries per tot l'anterior.

La bretxa emocional

La gestió de les emocions forma part de les competències personals que han d'assolir els alumnes. Es tracta d'un àmbit transversal i, per tant, hauria d'estar present a totes les programacions didàctiques. Les emocions no poden ser apreses però és important conèixer com i per què regulen el nostre comportament i de quina manera les podem gestionar. Un aprenentatge que consideri les emocions requereix docents competents emocionalment i que, per tant, prèviament han fet un treball personal d'autoconeixement. Sense aquesta formació vivencial és molt difícil acompanyar emocionalment els alumnes i les famílies. La bretxa emocional es manifesta quan l'atenció a les emocions no es fa amb criteris compartits, quan el treball amb les emocions no està present en el currículum amb la importància que mereix i, sobretot, quan, en un context de crisi com l'actual, el rigor en l'atenció a distància i la diversitat no tenen una resposta unitària.

La bretxa emocional també apareix en el perfil que desenvolupen els docents. La funció tutorial forma part de tots els docents, però no tots la poden portar a terme de la mateixa manera. Hi ha diferències notables que, més enllà de la personalitat pròpia, tenen a veure amb la formació, l'experiència i l'acompanyament rebut. També és fonamental que els tutors disposin de suficients hores en el seu horari, per a l'atenció a l'alumnat i a les seves famílies. La funció docent més propera a l'especialitat, en concret a secundària, determina un estil docent en què la prioritat és el treball en el marc didàctic de les competències de l'àmbit. En el primer cas, com a tutors, l'atenció dels docents queda limitada a un petit nombre d'alumnes; en el segon cas, en una situació en què l'educació té una vessant a distància, en línia, tan gran que pot permetre a un docent acompanyar molts alumnes. L'exemple el trobem a l'Institut Obert de Catalunya, en què poc professorat exerceix docència a molts alumnes, però no pot fer una atenció de tipus emocional.

Les necessitats dels alumnes, les famílies, els docents i els centres educatius

Per superar la bretxa emocional també serà necessari identificar les necessitats dels alumnes i docents, i planificar el tipus de formació docent i entorns d'aprenentatge que són bàsics per atendre de forma integral als alumnes.

El retrobament dels alumnes amb el centre, entre ells i amb el professorat serà el moment en què caldrà treballar sobre el dol i la pèrdua. Un alumnat competent des del punt de vista emocional pot afrontar la

incertesa del present i ser autònom en la relació amb els altres i, al mateix temps, ser capaç de mostrar l'empatia necessària envers el seu entorn i companys.

En aquesta línia, cal plantejar-se el tractament de les problemàtiques emocionals provocades per:

- a) La pèrdua de persones estimades.
- b) L'aïllament social (vivències internes no compartides amb els companys o adults de referència).
- c) Dificultats socials/econòmiques/familiars...

Una de les respostes a les qüestions anteriors passa per dotar els centres de nous professionals (a banda de les places de psicopedagogia) com psicòlegs clínics o mestres d'educació especial amb dedicació única als alumnes que ho necessitin. Les instruccions d'inici de curs haurien d'establir aquestes pautes d'actuació.

L'autonomia en l'aprenentatge i l'avaluació

L'autonomia de l'alumnat, entesa com la disponibilitat que té per accedir a diferents recursos educatius, depèn de molts factors. Aquest aspecte està relacionat directament amb l'entorn socioeconòmic que pot afectar i arribar a limitar l'autonomia de l'alumnat; però hi ha una forma d'autonomia que és un dels fonaments de l'aprenentatge: la capacitat per aprendre a aprendre, la capacitat de dirigir les seves necessitats i poder satisfer-les d'acord amb el criteri personal. Aquesta autonomia també forma part del currículum formal i, només si s'ha assolit, es pot ser capaç de continuar aprenent en una situació de crisi com la que ens trobem. Amb alumnes autònoms es desactiva la funció docent enfocada a dirigir els alumnes més que no a acompanyar-los. El docent passa a ser aquell recurs de què disposa l'alumne quan qui dirigeix el seu procés és ell mateix, assessorat, naturalment, pels docents i amb el suport d'una persona tutora. De la mateixa manera, l'avaluació pren un nou sentit, i serà l'autoavaluació una de les avaluacions més importants. Però, perquè sigui possible aquesta avaluació, la coavaluació o l'heteroavaluació, els docents han d'haver establert amb claredat els criteris i els indicadors d'avaluació que hauran de fer possible que els mateixos alumnes s'avaluin o que la família hi col·labori. Donar sentit a l'avaluació i als aprenentatges fets requereix la conversa (*feed-back*) amb el docent perquè només amb aquesta relació es consoliden els aprenentatges. En qualsevol cas, aquest diàleg serà posterior i sempre respectant l'autonomia de l'alumne per afavorir que aquest aprenentatge tingui un valor vital. Seguint aquesta línia, l'avaluació ha de ser formativa, personalitzada i de seguiment. Per això la coordinació del claustre del centre per mitjans telemàtics, si és necessari, és clau.

Grup de treball

Per tal d'avançar en la concreció de les propostes al voltant de les temàtiques plantejades en el fòrum virtual i havent pres en consideració la necessitat de dedicar la XXVIII Jornada de Reflexió al tema "Un nou present educatiu", que s'ha de fer en el darrer trimestre de l'any, la Comissió Permanent, en la reunió del 21 de maig de 2020, dona el vistiplau a la creació d'un grup de treball obert a la participació de persones externes amb la finalitat d'avaluar les actuacions del curs present i elaborar una diagnosi de la situació de l'educació amb vista a proposar canvis i reflexionar sobre el curs següent. El senyor Raül Manzano, membre de la Comissió Permanent, n'assumeix la coordinació. El grup de treball està format per membres del CEC amb la participació d'algunes persones professionals de l'educació i experts.

Els treballs del grup es desenvolupen en dues fases diferents. Primerament, tenen lloc quatre reunions virtuals els dies 21 de maig, 4 i 18 de juny i 2 de juliol de 2020, en què es configuren els eixos de debat que guiïn les aportacions orientades a la XXVIII Jornada, i a continuació es porten a terme sis reunions amb experts en què s'aprofundeix en aquests eixos. Es tracta de quatre reunions monogràfiques sobre cada un dels eixos, que tenen lloc els dies 14 i 27 d'octubre i 3 i 10 de novembre de 2020, una reunió introductòria, que té lloc el 7 d'octubre i una altra de conclusions que es fa el 18 de novembre de 2020. Cada reunió monogràfica parteix d'una entrevista d'estímul a una personalitat coneguda que d'una manera o altra té relació amb l'àmbit a tractar.

Treballs inicials

Els treballs inicials del grup, a proposta del senyor Raül Manzano, parteixen del document *Escolta activa per al retrobament*, elaborat pel Servei Educatiu del Segrià. El document va dirigit a equips directius i ha de servir de reflexió, com a guió de conversa amb el claustres, per preparar la tornada i l'activitat presencial. En la infografia hi ha un decàleg amb els temes que els docents haurien de tenir en compte per treballar-ho amb l'alumnat. També hi ha l'accés a un formulari per fer consultes en línia. En aquest document hi apareixen onze temes a tractar.

A partir de les aportacions dels integrants del grup de treball després de la primera reunió, se n'estipulen els objectius:

- Anar a buscar l'essència de l'educació perquè ajudi a comprendre i interpretar les vivències del moment.
- Analitzar aquells elements que s'han posat en evidència en aquesta realitat i poden produir aprenentatges.
- Planificar, desenvolupar i seleccionar els eixos més rellevants perquè puguin ser considerats pels diferents sectors de la comunitat educativa i per l'Administració de cara a l'inici de curs.

Dels treballs de les sessions segona i tercera se n'obté un document de propostes per al debat, a partir del qual es defineixen els eixos temàtics al voltant dels quals s'organitzarà la XXVIII Jornada:

- Els espais i els temps educatius.
- La digitalització de la comunicació.
- L'acompanyament i la cura.
- La personalització de l'educació.

A més d'aquests eixos de caràcter sectorial, es defineixen dos eixos més de caràcter transversal:

- La comunicació en el món educatiu.
- La mirada a la diversitat del sistema.

Les consideracions al voltant d'aquests eixos queden recollides en unes conclusions inicials redactades al final del curs 2019-2020, que han de servir per guiar la segona fase dels treballs del grup.

Els espais i els temps educatius

Durant la part final del curs 2019-2020 va posar-se en evidència, per les mancances imposades per les circumstàncies, el caràcter d'espai de socialització que l'escola exerceix. Si algun objectiu i funcionalitat té avui en dia l'escola en les societats occidentals és el de socialitzar els infants i joves per mitjà de l'acció educadora, que proveeix els coneixements compartits per tot el cos social, fa possible el desenvolupament personal de cadascú i proporciona les pautes indispensables per formar part de la ciutadania. En aquest sentit, la funció acadèmica tradicional que s'atribuïa a l'escola ha estat àmpliament sobrepasada per la funció de socialització de què se l'ha dotat. Ho han fet les institucions públiques mitjançant les polítiques educatives i ho han fet les famílies en favor dels seus fills i filles.

Aquest contracte social de l'escola ha patit i potser patirà encara l'embat d'unes circumstàncies que fan variar dràsticament les condicions especials en què s'havia portat a terme l'escolarització i el procés educatiu consegüent. És clar que tornar a obrir les escoles i instituts és un repte a prova d'imprevistos, en què la planificació de possibles incidències ha passat a formar part indispensable de les estratègies organitzatives dels centres i els seus responsables institucionals: direccions, titulars i administracions. Perquè la funció socialitzadora de l'escola ha de continuar. Perquè ha de fer possible el desenvolupament personal de totes i cadascuna de les persones escolaritzades. Perquè la formació ciutadana és part indestruïble de l'escola. I perquè si això no ho fa l'escola, correm el risc, com a societat, que aquests aspectes tan bàsics de la conformació del cos social quedin a la intempèrie i en perill que altres actors se n'apropriïn en interès exclusiu. L'interès general demana, doncs, que l'escola mantingui la seva funció social.

És evident que, per assolir aquestes fites, entre les quals també hi ha —no ho perdem de vista— la formació acadèmica d'infants i joves, l'escola ha d'adaptar-se a les circumstàncies canviants d'aquests temps líquids. Atès que les condicions de seguretat i higiene imposen canvis en les relacions humanes i en la distribució en els espais disponibles, s'imposa dissenyar i planificar, a partir de l'experiència, estratègies perquè l'escola pugui reproduir el procés educatiu com ho ha fet fins ara. Per fer-ho possible, en primer lloc, l'escola, els centres, el sistema educatiu necessiten recuperar plenament la confiança social. Per assolir aquesta finalitat convé reorganitzar les relacions que els agents i col·lectius de la comunitat educativa desenvolupen amb l'escola.

De fet, no totes les mancances que la pandèmia ha posat en evidència, de vegades de manera crua i intensa, són atribuïbles a aquest fenomen. Algunes d'aquestes mancances tenen caràcter històric, més antic o més recent. En tot cas, a fi que l'escola afronti velles i noves problemàtiques i compti amb la confiança de la societat, els col·lectius escolars —famílies, alumnes, professorat, personal d'administració i serveis i Administració educativa— han d'empoderar-se amb el procés educatiu i el funcionament dels centres. Això vol dir que s'han d'implicar més intensament i de maneres diferents en el procés educatiu i alhora han de participar efectivament en la vida del centre, o sigui, han de tenir un marge de decisió sobre els assumptes que constitueixen l'esdevenir del centre. Mantenir comunicació fructífera amb el centre, prestar ajuda en forma de suport i seguiment als fills i filles i participar en l'avaluació són algunes de les necessitats en què s'han trobat les famílies durant el confinament. Per això, aquesta participació s'ha de fer extensiva als processos de decisió que tenen lloc en el centre educatiu. En aquest sentit, cal parlar clarament de democratització de l'autonomia de centre. Hi ha hagut una època en què l'autonomia de centre s'ha concentrat en la direcció i el consell escolar de centre ha restat com a mer òrgan consultiu o ni això: de simple transmissió d'informació entre la direcció i els sectors afectats. Avui que s'ha constatat que

l'escola necessita la implicació i participació activa del professorat però sobretot de l'alumnat i les famílies per assegurar un procés educatiu reeixit, aquest model ha d'evolucionar en direcció a la democratització. Aquest espai de l'educació necessita modificar-se substancialment perquè l'escola no tan sols mantingui sinó que guanyi quotes noves de confiança social i, doncs, pugui desenvolupar millor la seva comesa educadora, socialitzadora i ciutadana.

Els espais i els temps educatius van patir l'impacte del confinament i es van haver de reorganitzar amb esforços ímprobes i resultats segurament desiguals quant a efectivitat per arribar a tot l'alumnat. En els propers temps, la presencialitat en els centres educatius, tot i ser la fórmula per la qual s'aposta, continuarà estant sotmesa a les incidències de la pandèmia i a la variabilitat de la difusió territorial que pugui tenir. Per això, és imprescindible planificar bé les alternatives educatives. Al respecte, val a dir que és el moment d'incorporar aquelles rutines en línia que han funcionat durant el confinament de manera que passin a formar part del funcionament presencial corrent. Cal preveure com fer-ho. Igualment, aquests fets i aquesta continuïtat posen sobre la taula el replantejament de l'organització dels temps educatius, començant per la diferència entre temps lectiu i temps educatiu no lectiu i continuant per l'organització de la dedicació horària per matèries. En el nou context social de l'educació és imprescindible adequar aquests aspectes a la nova realitat.

Això mateix pot dir-se dels espais físics per a l'ensenyament-aprenentatge. No cal insistir que han d'ajustar-se molt estrictament a les prescripcions de les autoritats sanitàries. Cal tenir present que davant aquests canvis convé reajustar les infraestructures del centre per no minvar les prestacions que en aquest sentit s'han ofert fins al moment actual. A més, s'han de diversificar sortint de l'àmbit estricte del centre educatiu, més enllà del pati. El municipi, en primer lloc, està cridat a col·laborar en aquest plantejament i el claustre de professorat a redissenyar les estratègies d'ensenyament-aprenentatge per adequar el procés educatiu a aquesta variació d'espais, que també pot suposar una oportunitat per guanyar en pragmatisme. El model de la ciutat educadora aporta, en aquest sentit, un referent que l'educació actual ha de fer seu i que els municipis han de potenciar tant com puguin a fi d'optimitzar els recursos de què disposen pel bé de l'educació de la seva ciutadania.

Cada centre, al seu torn, ha de reforçar la seva xarxa de referents territorials. Parlem de serveis i recursos de tot tipus als quals el centre ha de recórrer per consolidar les seves estratègies d'ensenyament-aprenentatge. En aquest sentit, també és el moment per potenciar les xarxes educatives entre centres, de manera que el coneixement mutu actuï com a activador i com a recurs en l'alineament del centre amb les necessitats educatives de la seva comunitat escolar.

Pel que fa a la comunicació entre el centre i les famílies, s'ha constatat la necessitat que el centre desenvolupi la seva política comunicativa pròpia per mitjà d'un pla de comunicació de centre i, mentre calgui, mitjançant el pla de contingència de centre. És evident que cal entendre aquesta comunicació en sentit multidireccional, perquè el centre escolti de manera activa els diferents col·lectius de la comunitat escolar a fi de facilitar-los la participació i l'empoderament amb relació al procés educatiu. Això és remarcablement important per a les famílies i per a l'alumnat. Cal definir de quina manera es porta a terme, amb quins recursos i eines, com es planifica i quins objectius a curt i mitjà termini es poden plantejar. Pel que fa específicament a l'alumnat, cal reflexionar-hi a partir de les estratègies comunicatives desenvolupades durant el confinament i decidir com han d'adaptar-se al nou present educatiu de manera que se n'optimitzi l'ús per al seguiment acadèmic i l'acompanyament de l'alumnat. Igualment, interessa al centre i també a les famílies la comunicació motivada per la participació en les xarxes col·laboratives que es creïn pel que fa als centres o en què participi el centre en l'àmbit municipal o comarcal, i amb relació al conjunt de la comunitat educativa.

Un aspecte de la comunicació en el món educatiu que la pandèmia ha posat en relleu és aquell que fa referència a la comunicació entre l'Administració educativa i els centres. S'ha evidenciat la necessitat de determinar amb claredat canals vàlids per a una comunicació segura, no subjecta a interpretacions, sinó a directrius organitzatives i a l'actualització que se'n deriva. En aquest context, també s'ha constatat la necessitat de delimitar el paper de la Inspecció d'Educació com a nexa entre l'Administració educativa i els centres pel que fa a la comunicació.

Finalment, com ja es diu de fa temps, la integració del temps de lleure, sobretot pel que fa a les activitats extraescolars, però també als períodes vacacionals, s'ha de veure com una necessitat més que cal afrontar de manera estratègica. La inclusió i la difuminació de la distinció entre temps lectiu i educatiu en els paràmetres de la nova normalitat demanen tractar-ho a fons i formulant, com en la resta de temes apuntats, propostes concretes que serveixin per orientar l'educació en el nou present.

La digitalització de l'educació

La pandèmia ha forçat les condicions perquè les tecnologies assoleixin durant la segona part del curs 2019-2020 un paper cabdal en el funcionament de l'ensenyament-aprenentatge en els nivells de l'educació obligatòria i encara més en els de la postobligatòria. Sense aquesta alteració brusca, la transformació experimentada en poc més de tres mesos s'hauria anat ajornant, tal com sembla a hores d'ara, per la simple inèrcia del dia a dia. Es tracta, en tot cas, d'una alteració que ha afectat el conjunt de la vida social i econòmica, i és lògic que l'educació n'hagi quedat afectada. Des d'aquest punt de vista, fins podria dir-se que la resposta readaptativa del sistema educatiu, tot i que desigual, ha estat modestament reeixida si se la compara amb altres sectors. Amb els mitjans disponibles i els de contingència que s'hi han afegit, s'ha intentat donar resposta a la situació. És evident que l'èxit d'aquesta resposta depenia de factors que s'escapaven de les capacitats organitzatives immediates de l'escola, tal com s'ha constatat, i demanava una actitud activa i col·laborativa per part de tots els col·lectius i també individualment.

Vistes les circumstàncies de salut pública en què s'hauran de desenvolupar els processos educatius en els propers temps, cal considerar que l'experiència ha de servir per orientar les polítiques educatives al respecte i desenvolupar les estratègies apropiades per superar les mancances detectades i avançar en solucions noves que sens dubte implicaran una transformació en profunditat de l'ensenyament-aprenentatge que coneixíem fins ara i un alineament de l'educació amb la realitat social actual de les tecnologies. La penetració del fenomen, inimaginable abans de la pandèmia per a bona part de la comunitat educativa, demana fixar idees i dissenyar estratègies per entomar un repte que tot indica que s'ha de materialitzar en molt poc temps si volem que l'educació al nostre país no esdevingui obsoleta i inútil.

El primer problema a solucionar és el de la connectivitat i l'accés a Internet. Hi ha col·lectius socials i, en menor mesura, també territorials, que o bé no tenen cobertura adequada o bé no compten amb els dispositius adequats per accedir a les tecnologies. El repartiment de dispositius i de paquets de connectivitat per part de l'Administració pot entendre's com a mesura de xoc. Una mesura de xoc que té com a continuació lògica la universalització de la connectivitat educativa. En aquest sentit, cal planificar com s'ha de portar a terme aquest procés, començant per la determinació d'objectius. S'entén que es tracta d'una universalització gradual en el sentit que s'ha d'adaptar a les necessitats educatives de l'alumnat a mesura que avança en la seva trajectòria en l'educació obligatòria. Igualment, cal proposar i estudiar les opcions econòmiques possibles per fer-la efectiva. A més, s'ha d'organitzar l'atenció i l'orientació corresponents perquè alumnes i famílies puguin incorporar-s'hi amb l'acompanyament apropiat, fer-ne un ús adequat i arribar a l'aprofitament òptim.

Una qüestió que en realitat és prèvia però que adquireix un caràcter encara més necessari de cara al futur és el de la seguretat. De fet, la incorporació de dispositius mòbils a l'aula ja plantejava la necessitat de posar a punt i treballar en aquest aspecte ineludible de l'ús educatiu de les tecnologies, i caldrà continuar treballant-hi en el futur, específicament pel que fa a la protecció de dades. Avui la identitat personal digital i la ciutadania estan més relacionades. Mitjançant l'educació, s'ha de facilitar a infants i joves la construcció d'una identitat personal digital orientada a la ciutadania i amatent als perills que Internet pot comportar. La imatge pública de les persones està cada vegada més lligada a la identitat digital i encara ho estarà més en el futur. És necessari que els processos educatius incloguin i tractin a fons els coneixements i habilitats inherents a la construcció de la pròpia identitat digital, i que l'alumnat compti amb el suport i assessorament de la família i de l'escola en aquest sentit. Especialment, cal introduir i desenvolupar el pensament crític no tan sols en l'ús de les tecnologies, sinó de manera

global en l'ensenyament-aprenentatge i específicament quant a la comunicació. La prevenció de les addiccions i el ciberassetjament ha de vincular-se amb aquest desenvolupament.

Es tracta, dit genèricament, d'engegar un veritable procés d'alfabetització en l'ús de les tecnologies pensant en el canvi cultural que s'està produint en aquest sentit. Per això cal preveure, en primer lloc, com fer extensiva aquesta alfabetització a les famílies, com incloure-hi aquelles famílies que ho necessitin per raó de l'educació dels seus fills en aquest canvi cultural de manera que puguin també participar en el procés educatiu i proporcionar suport efectiu. Això mateix cal dir amb relació a la competència digital docent. El col·lectiu docent és divers quant a aquesta competència. Cal conèixer quines són les necessitats reals de cada col·lectiu i proporcionar-los la formació adequada perquè en puguin fer aprofitament i ús en la seva tasca. Cal definir una estratègia plural en aquest sentit que tingui una delimitació temporal raonable perquè la competència digital docent sigui una realitat com més aviat millor. Aquesta formació de famílies i docents és condició per poder educar apropiadament els infants i joves en l'ús de les tecnologies, educar-los com a usuaris competents i crítics. Es podrà assegurar, així, l'accés a la ciutadania digital.

És clar que, al capdavant, el component estrictament acadèmic del procés educatiu té unes necessitats i també pot oferir unes possibilitats pel que fa a les tecnologies. La personalització de l'educació, quant a les tecnologies com a eina d'aprenentatge, ha d'orientar-se a la construcció i readaptació continuada de l'entorn personal d'aprenentatge de l'alumnat. En aquest sentit, l'Administració educativa i, sobretot, els centres tenen una comesa concreta per portar a terme: proporcionar a cada alumne un entorn personal d'aprenentatge, en què tingui accés als recursos educatius de què s'ha de valdre. Les xarxes educatives de centres, en aquest sentit, hi tenen un paper a desenvolupar. I en aquest entorn personal d'aprenentatge, en condicions segures i integrant l'educació en l'ús de les tecnologies, cal preveure la producció de tecnologies per part de l'alumnat com a part del seu procés educatiu. Es tracta que l'alumnat, a mesura que progressa en la seva trajectòria educativa, vagi incorporant-se a l'ús productiu dels recursos tecnològics i creï els seus propis continguts de caràcter personal educatiu, de manera que pugui construir una constel·lació de continguts en línia en el marc del seu entorn personal d'aprenentatge que li siguin d'utilitat per a la seva identitat digital i, en conseqüència, per a la construcció de la seva ciutadania digital. Planificar aquests recursos i encarrilar la trajectòria de l'alumnat en aquest sentit és un veritable projecte educatiu que demana reflexió prèvia i constant, una reflexió que ha de tenir lloc amb caràcter general perquè els centres puguin formar-se'n una estratègia pròpia.

L'acompanyament i la cura

L'impacte de la pandèmia, primer, i la necessitat de tornar a l'escola en la situació que se n'ha derivat han posat sobre la taula la importància de les cures i l'acompanyament en l'educació. En el primer cas, la funció de custòdia que l'escola exerceix en el si de la societat s'ha d'actualitzar obligatòriament davant les circumstàncies presents. És evident que no hi pot haver escola presencial sense les mesures que n'assegurin la viabilitat. En el segon cas, podria dir-se que l'acompanyament és la raó de ser de l'escola i de la seva finalitat educativa. Per al model d'educació actual, l'acompanyament és imprescindible i si l'acompanyament fracassa no es pot considerar que el procés educatiu sigui reeixit.

Pel que fa a la cura, o més aviat les cures, a més de la redefinició de la custòdia, cal parlar de la salut amb relació als col·lectius que hi conviuen: alumnes, docents i personal d'administració i serveis.

S'ha parlat molt de la funció de custòdia que té l'escola, sobretot en les primeres etapes educatives. Es tracta d'un aspecte íntimament lligat a la funció de socialització, creixement i desenvolupament personal. Aquesta evidència s'ha fet palesa alhora que l'escola ha vist cancel·lada primer i amenaçada després la presencialitat. Així doncs, sembla necessària una reflexió orientada a la revaloració en positiu d'aquesta funció social de l'escola, si més no per contrarestar el discurs que posa èmfasi en el caràcter d'aparcament de la institució. Pot donar-se per descomptat que, ara com ara, la condició *sine qua non* per a una educació possible en el marc de l'escola presencial és l'actuació contra la covid-19, és a dir, la cura de la salut. Les mesures governamentals i els plans de contingència dels centres marquen les

línies d'actuació en aquest sentit. Higiene i escola constitueixen un binomi que convé retroalimentar mútuament. Promoure els hàbits higiènics i involucrar infants i joves en l'adopció de mesures higièniques és una necessitat en el context escolar i també en el social, amb la finalitat de fer de la higiene un exercici efectiu. En aquest sentit, caldria pensar en la possibilitat de reforçar l'adequació per a la salut en el currículum i en la manera de fer efectiu el treball de professionals de la salut en l'àmbit escolar. A més de l'alumnat, el col·lectiu docent i el personal d'administració i serveis també hi estan involucrats. Articular un acompanyament satisfactori d'aquests col·lectius és també una necessitat ineludible que cal fer efectiva com més aviat millor. Cal pensar com.

Quant a l'acompanyament, cal abordar l'acollida i la tutorització, específicament pel que fa a la forma de portar-la a terme i al suport emocional.

Plantejar l'adaptació del pla d'acollida de centre al nou present sembla una necessitat peremptòria si es vol portar a terme un ensenyament-aprenentatge personalitzat i equitatiu per al conjunt de l'alumnat. La situació d'inestabilitat i d'incertesa no tan sols no ho desaconsella sinó que ho demana imperativament, si convé exercint una adaptació continuada en funció de les circumstàncies de cada moment. Cal pensar en les estratègies que puguin fer-ho factible i definir-les.

La tutorització en el nou present educatiu ha de reforçar les estratègies de seguiment de l'alumnat dedicant-hi més recursos humans per mitjà de la cotutoria expandida a tot el claustre, de manera que es pugui fer efectiu un doble acompanyament acadèmic i emocional. Aquest segon aspecte demana atenció preferent en el nou context educatiu de manera anàloga als requeriments corresponents a la higiene física, ja apuntats. Les conseqüències de la pandèmia i del confinament, i també les circumstàncies en què es desenvolupa l'escola actualment, incideixen en l'ànim de l'alumnat i poden arribar a constituir problemes de salut. Per afrontar circumstàncies adverses és millor per als infants i joves disposar d'una personalitat emocionalment forta. En aquest sentit, l'acompanyament emocional que hi ha de fer l'escola ha d'anar orientat a educar les emocions amb la finalitat d'assegurar, també, l'èxit de l'ensenyament-aprenentatge, de manera que el procés educatiu sigui complet. Cal, doncs, definir en què ha de consistir l'educació emocional de l'alumnat i com s'ha de portar a terme. En aquest sentit, cal una estratègia de diagnòstic primerenc per a l'actuació preventiva i individualitzada amb relació als impactes sobre el desenvolupament socioemocional de l'alumnat. En qualsevol cas, resulta de sentit comú que aquesta comesa no es pot portar a terme sense la participació del mateix alumnat ni l'escolta activa per part dels docents que exerceixen la tutorització, cosa que demana un desenvolupament adequat de les estratègies de centre corresponents, que cal configurar adequadament. Pel que fa als docents, doncs, cal desenvolupar la formació corresponent en acompanyament emocional a l'alumnat en els diversos nivells educatius si es vol fer amb unes mínimes garanties d'èxit.

Com a part indispensable de les estratègies de la tutorització acabada d'esbossar, s'ha constatat la conveniència ineludible d'estendre-la a l'àmbit familiar com a conseqüència de la necessitat d'incorporar les famílies al procés educatiu dels seus fills i filles, una necessitat que va fer-se palesa durant el confinament i que, això no obstant, hauria de passar a formar part de les estratègies genèriques de tutorització en la línia de l'empoderament de les famílies i l'alumnat pel que fa als processos educatius. S'ha de pensar a incorporar a llarg termini aquest factor com un component més de la tutorització i l'acompanyament. Hi ha les possibilitats tecnològiques per fer-ho i es tracta de definir-ne les fórmules més adequades i els recursos que s'hi han d'esmerçar. La finalitat de tot plegat és que la família exerceixi sobre els seus fills i filles un acompanyament educatiu actiu que signifiqui un suport efectiu per a l'aprenent, tant en l'aspecte emocional com en l'acadèmic, en la mesura de les possibilitats. Aquesta implicació de les famílies en l'educació dels infants i joves demana, doncs, que l'escola en faci un seguiment planificat consistent en la tutoria compartida. La definició i adequació d'aquesta fórmula d'acompanyament acadèmic i emocional planteja un debat molt interessant sobre les característiques de l'educació a mitjà termini.

La personalització dels aprenentatges

Des de març de 2020 s'han produït una sèrie de canvis bruscos en l'educació que, sobretot, han impactat en els processos d'ensenyament-aprenentatge. El tancament dels centres educatius i la implantació de l'ensenyament-aprenentatge per via telemàtica obligada pel confinament van obrir la porta a transformacions forçades en la metodologia didàctica molt majoritàriament emprada fins aleshores, que estava determinada per la presencialitat. Les perspectives que la situació actual ofereix i els reptes que l'escola ha d'afrontar per reeixir en els processos educatius plantegen la necessitat de reflexionar a fons sobre l'aprenentatge i la seva personalització. De les aportacions fetes ja des del primer moment del confinament, poden marcar-se quatre qüestions al voltant de les quals es pot organitzar el debat sobre aquesta qüestió: la modificació dels currículums, el pensament crític, la transformació de la metodologia didàctica i la introducció del lleure en el procés educatiu.

Ja fa un cert temps que els currículums han deixat d'organitzar-se per continguts conceptuals i han passat a fer-ho a partir de competències. No es pot ignorar que aquest canvi ha estat, en primer lloc, sobre el paper i que la difusió i generalització en el sistema educatiu es produïa com una evolució tranquil·la. De fet, bona part de la societat, tal com es pot veure de vegades en els mitjans de comunicació, i dels usuaris del sistema educatiu, és a dir, famílies, encara pensa en els paràmetres de l'educació acadèmica tradicional, que són els que es van aplicar en el moment de la seva pròpia educació. En qualsevol cas, la situació creada i les perspectives de la limitació de la presencialitat en els termes en què es coneixia abans del confinament han fet aparèixer veus proposant l'aprimament dels continguts curriculars als aprenentatges competencials essencials preservant-ne els més bàsics, que giren al voltant de la lectoescriptura. Caldria debatre molt bé a fi de definir les característiques i l'abast d'aquest aprimament: si es tracta de centrar l'aprenentatge en les competències bàsiques a partir d'una didàctica molt selectiva quant als continguts conceptuals o es tracta també de deixar de banda competències que actualment apareixen als currículums i centrar-se únicament en competències clau. En tot cas, sembla evident que la fase d'aquella evolució tranquil·la s'ha acabat i en aquesta nova fase s'imposa un replantejament al respecte. Un replantejament que haurà de definir-se en termes d'adaptació a les necessitats de cada moment. No es pot sacrificar l'èxit dels processos educatius al manteniment d'esquemes que responen a una realitat anterior. Cal reflexionar a fons sobre aquest particular.

Una de les possibilitats apuntades en aquest sentit consisteix a oferir un aprenentatge més global, que transiti de les matèries als àmbits. S'imposa definir exactament com s'ha d'efectuar aquest trànsit, fins a quin punt s'ha de globalitzar i en quin sentit. I també com afecta l'organització dels centres. També s'ha constatat la necessitat de reforçar l'educació humanística dels aprenents a fi de fornir-los unes competències més transversals que els permetin conèixer millor el món on viuen i la manera de desenvolupar-s'hi personalment. És un altre punt important per a la reflexió sobre l'adaptació del currículum i la metodologia.

Amb relació a això darrer, hi ha la proposta d'estendre el pensament crític al conjunt dels processos educatius. Es tracta d'educar en sentit transversal i de crear aquesta competència en l'alumnat en l'àmbit personal. Aquesta formació inclou també la formació emocional, que s'ha apuntat com un component ineludible per contrarestar l'anomenada esclatxa social. Com s'articulen aquests continguts formatius en el currículum competencial és un bon motiu per al debat i la reflexió al voltant de la transformació de la metodologia didàctica.

Sembla prou evident que en la nova situació convé definir noves estratègies organitzatives per ensenyar i aprendre. Se n'han apuntat algunes com ara el reforç de l'actuació coordinada dels equips docents, la tutorització i el seguiment individualitzat dels alumnes i l'ampliació dels recursos suplementaris per oferir una atenció a la diversitat adaptada a les circumstàncies. És necessari orientar i concretar l'aplicació d'aquestes i altres mesures a partir d'un ensenyament-aprenentatge competencial significatiu, a partir de situacions properes a l'alumnat, que tinguin en compte els coneixements previs i ofereixi propostes didàctiques adaptables segons el grau de complexitat, dedicació i autonomia.

En tot cas, tots aquests plantejaments didàctics haurien de formular-se en clau d'aprenentatge cooperatiu, de manera que la personalització trobi suport en l'aprenentatge en grup. Per tal de posar en marxa aquesta

manera d'ensenyar i aprendre, cal que alumnes i famílies s'empoderin amb els processos educatius i hi participin activament. L'escola, en aquest sentit, ha d'operar com a facilitadora d'aquesta transformació encarrilant-la i proporcionant les eines adequades per desenvolupar-la i culminar-la amb èxit.

A causa de les limitacions que el format espacial de l'aula-classe ha palesat, l'escola també ha de recórrer a les possibilitats educatives de l'entorn. Les activitats d'ensenyament-aprenentatge s'han de planificar tenint en compte aquesta dimensió ciutadana i explotant els recursos educatius de l'entorn, al barri i al municipi si més no. Cal reflexionar sobre les millors fórmules per assolir aquesta manera de treballar. Existeixen experiències al respecte i cal aprofundir-hi i estendre'n la vigència. Igualment, el centre ha de formar xarxa amb els centres del seu entorn i participar en xarxes educatives de manera que l'ensenyament-aprenentatge sigui com més compartit millor. Aquests plantejaments també estan relacionats amb el lleure. Tot i que hi ha propostes d'integrar el lleure en el procés educatiu, és a dir, sobretot les activitats extraescolars que tenen lloc fora del centre educatiu, l'articulació d'un i altre espais educatius està per desenvolupar i demana reflexionar-hi, tant per portar a la pràctica l'harmonització dels temps educatius com perquè el lleure acabi comptant com un component més del procés educatiu.

Per acabar, un dels punts en què el confinament ha incidit de manera més intensa és el de l'avaluació. Les noves necessitats provocades per les dificultats de la no presencialitat han posat sobre la taula la seva transformació amb la finalitat d'adaptar-la a les circumstàncies actuals. L'avaluació ha de ser competencial i ha de desenvolupar models i mecanismes nous que responguin a l'ensenyament-aprenentatge en grup i al paper empoderat de les famílies i l'alumnat en els processos educatius, de manera que sigui participada pels agents que hi intervenen. A més, cal repensar l'avaluació inicial per fer-la adaptable a cada context.

Com pot comprovar-se, existeixen diversos nivells de personalització dels processos educatius i l'acadèmic, que hi és central, ha de caracteritzar-se i complementar-se de manera que estigui enfocat a l'èxit educatiu de cada aprenent amb noves garanties d'efectivitat.

Reunions amb experts

En aquesta segona fase dels treballs del grup es porten a terme una sèrie de reunions amb experts en cada un dels eixos temàtics definits anteriorment, més una reunió d'introducció o presentació i una altra de conclusions. El programa de reunions portat a terme és aquest:

Programa de reunions	
7 d'octubre Reunió de presentació	Joan Manuel Tresserras
14 d'octubre Espais i temps educatius	Entrevista a Kilian Jornet Ponència a la reunió amb Guillermo Bautista
27 d'octubre La digitalització de l'educació	Entrevista a Neil Harbisson Ponència a la reunió amb Mercè Gisbert
3 de novembre L'acompanyament i la cura	Entrevista a Màrius Serra Ponència a la reunió amb Begoña Román
10 de novembre La personalització dels aprenentatges	Entrevista a Natza Farré Ponència a la reunió de César Coll
18 de novembre Reunió final	Marina Garcés Com volem ser educats?

La metodologia de treball de les reunions corresponents als eixos temàtics del debat parteix de l'enregistrament i compartició d'una entrevista a persones socialment significatives en l'àmbit corresponent a cada eix. Aquest vídeo serveix per activar la reflexió dels components del grup al voltant de l'assumpte a tractar i es comenta a l'inici de cada sessió de treball corresponent. A continuació, té lloc l'exposició de l'expert sobre la matèria. Després s'obre un torn d'intervencions dels assistents, que comenten aspectes de l'exposició i entren en diàleg amb la persona que ha fet l'exposició. Les idees més rellevants, que queden recollides en aquesta memòria, passen a configurar els continguts de la XXVIII Jornada, del 26 de novembre de 2021.

Presentació. Joan Manuel Tresserras

En el context actual de canvis i transformacions, ens hauríem de plantejar si estem assistint al naixement d'una nova humanitat. En aquest sentit, cal tenir en compte que, en una primera fase, el procés d'hominització es va fonamentar en un seguit de transformacions biològiques —bipedisme, creixement del cervell, destresa manual, llenguatge, etc.—, però, en un segon estadi, ja va tenir a veure amb la cultura i, per tant, amb les diferents relacions que s'estableixen entre individus diversos. Aquestes interaccions impliquen la construcció d'una aura de caràcter comunicatiu que envolta cadascun dels membres de la comunitat.

Es tracta d'una aura comunicativa, que esdevé un espai de percepció i d'expressió del món, un espai de mediacions. Els canvis en aquesta aura marquen les grans transformacions de la humanitat: tribu, ciutat, impremta, audiovisuals, etc.

Per valorar la importància del canvis esdevinguts en aquest sistema, cal recordar la funció bàsica de la comunicació social:

- a) Construeix organització social i, de fet, funciona de sistema nerviós seu.
- b) Garanteix la circulació de significats a través d'uns llenguatges compartits i, tots dos alhora, cohesionen els sistemes socials.
- c) Concreta l'experiència del món, la vida i la nostra consciència. Per això, quan una revolució afecta l'esfera personal —la consciència—, ho modifica tot. Fins ara, malgrat les opinions de l'escola de Frankfurt, la indústria cultural no incidia en la consciència, només en l'experiència.

Al llarg de la història de la cultura hem intentat superar les nostres limitacions sensibles a través de nombrosos instruments o pròtesis. Es tracta d'una manera de fer que ens ha proporcionat una experiència ampliada, augmentada de la vida. La crisi que afecta els sistemes de comunicació estan motivats perquè els mitjans de comunicació ja no en són l'esquelet únic, ja que la realitat rep actualment moltes mediacions. La digitalització, els algoritmes i la intel·ligència artificial podrien alterar les formes d'organització, la circulació de significats i la connexió entre l'experiència del món i la vida i, per tant, la construcció de la nostra consciència.

L'eixamplament de l'experiència a través dels nous dispositius i el recurs a la intel·ligència artificial poden fer possible accedir a una consciència augmentada. S'està construint una nova humanitat; els canvis accelerats s'esdevindran ara, un moment que ha coincidit amb una crisi de model econòmic, demogràfic, climàtic, energètic, etc. Tot plegat ens obligarà a replantejar el model d'Estat, de nació, de comunitat perquè, entre altres, la concepció del que ha estat la proximitat geogràfica s'ha vist alterat. Ens trobem davant uns canvis que generen una certa desorientació i la necessitat de repensar-ho tot de cap i de nou. Un horitzó en què, a mitjà termini, podríem viure en una societat de ciberhumans, tal vegada, en un planeta desolat.

Arribats a aquest punt, el protagonisme de la tecnologia i de les medicacions és transcendental, fins al punt que Manuel Castells apunta la possibilitat de separar la cultura de les condicions materials de la seva producció. Sense arribar a aquest extrem, és cert que la cultura s'ha sobreposat a la natura i que hi pot haver un salt en l'evolució a partir de la tecnologia: robotització, pròtesis, intel·ligència artificial, etc.

La temptació d'utilitzar la tecnologia per modificar els nostres cossos existeix i, per tant, la transgressió dels límits ètics vigent fins ara, també. D'aquí que potser el repte del segle XXI serà haver d'enfrontar-se amb una societat de ciberhumans, que han de construir noves formes de consciència i noves formes de sentit.

Els espais i els temps educatius

L'escola de Kilian Jornet

Partint de la seva experiència personal de fill de mestra i d'alumne d'una escola rural, amb grups de diferents nivells, considera que l'escola proporciona l'aprenentatge bàsic per desenvolupar-se com a persona, la reflexió per aprendre a pensar i l'educació per viure en la societat de demà. Al seu entendre, una escola oberta a l'entorn, que treballi de manera col·laborativa, educa l'individu per aprendre més i per situar-se correctament en el medi natural i integrar-se en la diversitat social.

Els elements essencials de l'acció educativa del docent són activar la plasticitat en la mentalitat de l'alumne, proporcionar-li eines i experiències per aprendre, créixer com a persona i integrar-se, fent-li un acompanyament orientatiu, emocional.

Així, l'educació ha de ser prioritària per a qualsevol govern i l'escola, un espai obert al seu entorn i amb horaris flexibles perquè l'educació hi ha de tenir continuïtat.

Guillermo Bautista: cap a una nova concepció de l'espai educatiu

La pandèmia i el confinament han estat uns sotracos que han obligat a posar en qüestió fins els àmbits més immediats en què es desenvolupen els processos educatius. S'ha pogut comprovar com de difícil és aprendre des de casa i els condicionants que comporta haver-ho de fer: condicions de treball per a l'estudi, connectivitat, accés a equips informàtics, temps d'estudis adequats... Els equips docents de tots els nivells de l'ensenyament han detectat nombroses desigualtats entre els aprenents, totes lligades a aquests factors. No és difícil intuir que no tothom n'haurà tret el mateix profit ni els mateixos resultats. Moltes famílies no disposaven d'ordinador o de connectivitat adequats o un espai habitacional destinat a l'estudi i l'aprenentatge en condicions. Hi ha hagut alumnes que han experimentat angoixa a l'hora d'estudiar, originada per la monotonia i la complexitat metodològica que ha comportat el fet d'haver de "teleestudiar", cosa que deu haver perjudicat el rendiment escolar. La pregunta és si aquesta situació és tan diferent de la viscuda en una aula convencional abans de la pandèmia.

La recerca científica en matèria d'educació ha estudiat els espais i els temps educatius i n'ha obtingut resultats d'interès. El model i l'organització clàssica dels espais educatius convencionals han quedat obsolets i necessiten ser replantejats. La compartimentació tant dels espais en aules estàtiques i amb usos diferenciats com dels temps amb horaris fraccionats per a cada matèria, i les classes unidireccionals no faciliten l'adquisició i assimilació dels coneixements i aprenentatges treballats a causa de la poca vivencialitat que ofereix aquest model en l'experiència d'aprenentatge. Ans al contrari, els resultats demostren que una interacció, benestar i mobilitat més grans dels alumnes dins l'aula, fets que converteixen l'experiència en més vivencial, garanteixen una millor assimilació de continguts i una predisposició més gran a aprendre.

Un altre eix de treball per a la remodelació d'espais i temps educatius es basa en la participació. El disseny d'espais i de l'organització dels temps educatius per mitjà de processos de codisseny augmenta la vivencialitat de l'aprenentatge i provoca una millora de resultats. Tant l'arquitectura com la compartimentació del saber tradicionals de l'escola han provocat una despersonalització en l'educació que fa que els projectes educatius de cada centre siguin percebuts com a aliens pels membres que en formen part. En casos en què s'han posat en pràctica tant distribucions d'espai com de continguts curriculars de manera participativa entre l'alumnat, docents, famílies i personal d'administració i serveis dels centres, s'hi ha pogut observar una millora significativa en els resultats, la identificació i l'interès de tota la comunitat educativa pel projecte escolar.

Els canvis en la distribució de l'espai i el temps en centres educatius han de complir uns requisits i tenir una base científica per ser fructífers. Així, doncs, les respostes als canvis en espais i temps que necessiten les aules a Catalunya han de ser el fruit de l'experiència provada d'una recerca prèvia, i aquesta recerca demostra que cal que aquests canvis s'apliquin de manera progressiva per assegurar una millor avaluació del funcionament i facilitar la tasca dels docents, que necessiten la formació adient per adaptar-se a aquestes noves pràctiques i maneres de fer.

La digitalització de l'educació

L'experiència cibernètica de Neil Harbisson

Neil Harbisson té tecnologia implantada al cos de fa anys. L'antena que té implantada al cap capta el color extern i, per mitjà d'un programari, dins l'oida interna vibra una freqüència determinada associada al color. Per això, considera que ell mateix és tecnologia i que els humans, al llarg del temps, van perdent la por a barrejar-s'hi. La tecnologia pot ampliar la percepció sensorial de les persones, cosa que permet assimilar informació nova i crear coneixement

La interacció entre humanitat i tecnologia té a veure amb el sentit d'identificació. Neil Harbisson està reconegut oficialment com a cibernètic i pensa que la identitat d'espècie evolucionarà cap a la diversificació i l'apropament a altres espècies en un procés d'adaptació al planeta. L'alumnat té capacitat creativa de desenvolupar la tecnologia més enllà de ser-ne usuari o consumidor.

Mercè Gisbert: perspectiva de la digitalització

El debat sobre tecnologia i digitalització s'ha revifat a causa de la crisi de la covid, tant en el conjunt de la societat com en el de l'educació. L'entrevista a Neil Harbisson evidencia que el desenvolupament tecnològic i la digitalització poden proporcionar millores en la qualitat de vida, però també poden ocasionar efectes perjudicials. Des de la seva identitat cibernètica, Harbisson assenyala la necessitat de replantejar la relació entre els humans i la tecnologia a partir del fet que considerar-la una part del cos és una possibilitat factible i positiva, a causa de la dependència creixent que hi hem desenvolupat a mesura que ha anat millorant i desplegant-se.

Més enllà del discurs de les identitats i la categorització de la nostra relació amb la tecnologia, a l'escola catalana també s'ha viscut aquest procés creixent de digitalització, des de gairebé l'extinció de l'assignatura d'informàtica del currículum escolar fins al desenvolupament com a competència transversal passant per la implementació del programa 1x1 i fins a haver-nos vist forçats a la implementació de les classes per videoconferència. Aquest últim fet ens ha permès veure que la digitalització de l'educació encara té molts punts febles i que encara som lluny de la capacitat d'hibridar òptimament l'educació analògica i la digital o, fins i tot i anant més enllà, d'arribar a un consens sobre quina relació i quin equilibri han de tenir els sistemes d'educació tradicional i els digitals, sense perdre de vista que els digitals també poden ser tradicionals.

Aquest procés de digitalització no s'aturarà i hi estem immersos. La Generalitat ha implementat el Pla d'educació digital de Catalunya 2020-2023 (PEDC) amb els objectius d'assegurar la competència digital en l'alumnat i, gradualment, el professorat de Catalunya, i bastir una xarxa de país amb centres digitalment competents que afavoreixin l'aprenentatge en el marc de la transformació educativa. Aquest fet planteja algunes qüestions punyents: la situació de l'ensenyament, a Catalunya, amb relació a l'ús de les tecnologies; la competència digital docent, i la transformació educativa que se'n deriva: en què ha de consistir i com es durà a terme.

És de consens que hi ha un desequilibri notable a l'hora de conèixer i saber fer ús de les tecnologies en el si dels estaments del sistema educatiu. L'alumnat d'avui forma part d'una generació digital que ha interactuat amb la tecnologia gairebé des del moment de néixer i sap fer-la servir de forma quasi instintiva, però no en coneix els riscos ni debilitats socials, ètiques, etc. Per altra part, el professorat és heterogeni

en l'ús i coneixement d'aquestes eines. Una bona part del col·lectiu es defensa bé a l'hora d'usar-les i entendre-les, però n'hi ha una altra que no es troba en les mateixes condicions i que hi té més dificultats.

El PEDC és una mesura més que avança en aquesta direcció, un pas endavant en la recerca d'aquest equilibri, que permetria aprofundir en l'ús de les tecnologies més enllà de la purament operativa i funcional. Caldrà veure com es desenvolupa aquest pla més enllà de la retòrica: quines accions concretes s'acabaran duent a terme, i quins resultats i aprenentatges se n'extreuen. Un bon procés de digitalització és semblant a un iceberg: per poder veure'n una punta, en forma de triomfs i bons resultats, hi haurà d'haver una base consistent en la persistència per aconseguir-los, amb feina, errors i sacrificis per consolidar aquests bons resultats abans que es puguin distingir. Cal que el pla sigui un pas endavant més cap a la plena competència digital de tothom: la capacitat, a més de saber usar la tecnologia a l'abast, de fer-ne un ús raonable i crític, i també convenient segons el context. No es pot pretendre fer servir Internet perquè alumnes i docents cerquin la informació que necessiten, si no han après prèviament a distingir on i com poden trobar una informació realment fiable i de qualitat.

També cal tenir en compte que la tecnologia no és necessàriament bona per si mateixa i no s'ha d'acceptar de manera acrítica. Com s'ha demostrat, també cal posar límits a la incidència de l'anomenada revolució digital en el model educatiu. Per això, l'aplicació de la tecnologia a les aules i la digitalització de l'educació en general han d'introduir-se a partir de la recerca educativa prèvia, basada en evidències que demostrin que els nous plantejaments, eines o metodologies a aplicar funcionen.

L'acompanyament i la cura

Màrius Serra: parlar i llegir per acompanyar

Cal repensar l'acompanyament educatiu a partir d'una formació integral per a la interlocució i el diàleg amb l'alumnat. Això implica proporcionar una projecció pública a la docència que inclogui l'actualització de la perspectiva de gènere amb relació a l'acompanyament i la cura.

L'acompanyament docent s'ha d'orientar a superar la bretxa emocional quant a la distància lingüística intergeneracional i la visió moral de la vida, que demanen un marc de referència compartit que defineix el discurs i evita el fanatisme.

El diàleg humà i l'experiència lectora queden fora del suport tecnològic, tant pel que fa a l'essència de l'acompanyament com a la llibertat individual, ja que proporciona un àmbit de desconnexió personal. En concret, la ficció educa per a l'empatia i és element diferencial de l'educació humanista.

Begoña Román

L'acompanyament consisteix a ser al costat, ni empenyent ni endarrerint. S'ha de fer un acompanyament personalitzat, que no vol dir individualitzat. Es tracta de mirar atentament i ser a la distància òptima. L'acompanyament requereix cura i cura vol dir fer-se càrrec del fràgil i del vulnerable, tant l'alumne com el docent. Comporta establir una relació interpersonal i una reflexió intrapersonal perquè, de fet, s'acompanya una història de vida, relacionada amb família i grup, i cal mirar que flueixi. Per això el docent ha de relacionar-se amb la xarxa de l'alumne per mitjà de la tutoria individual i també de la tutoria amb la família. A causa que el temps és limitat i els agents que hi intervenen, metabòlics, cal racionalitzar, prioritzar i deixar de fer.

En la tutorització, el docent ha de fer un esforç de coneixement i reconeixement de l'alumne. L'ha de poder identificar pel nom i els cognoms i per la seva posició dins el grup. Ha de saber quines són les seves companyies i quina relació té amb els altres docents. També n'ha de conèixer la circumstància familiar i educativa. Si la família falla a l'alumne, l'escola no pot fallar-li. En aquest sentit, autorespecte, autoconfiança i solidaritat com a capacitats del docent activen l'autoestima de l'alumne. Així, l'actuació del docent pot identificar-se com l'actuació de la societat envers l'alumne com a individu.

Un aspecte rellevant de l'acompanyament consisteix a vetllar per les relacions interpersonals i per la possibilitat de desconnectar i experimentar la solitud. Cal proporcionar fortalesa davant el patiment que exerceixi la societat envers l'individu i discutir de manera continuada al voltant de les limitacions.

Així doncs, l'acompanyament té un triple vessant: crear capacitats respecte de ser, estar i fer, sobretot quan la família no pot proporcionar-les; crear vincles per mitjà d'una participació fructífera. Això demana una formació docent quant a caràcter moral i gestió de grups que superi la bretxa emocional guanyant-se l'autoritat i demanant perdó quan sigui el cas, amb l'objectiu socràtic de trobar la millor manera per ajudar l'alumne.

La formació inicial integral del docent és bàsica per a un acompanyament òptim. L'escola ha d'exercir d'articulació entre la família i les amistats de l'educand en el seu espai compartit, cosa impossible si l'educació és només en línia. Igualment l'acompanyament i la cura impliquen respectar les zones d'intimitat de l'alumne i han de fomentar-ne la privacitat personal relacionada amb la desconnexió. Amb tot, cal acceptar i gestionar els conflictes inherents a la presencialitat. La clau de l'acompanyament i la cura es troba en el coneixement i el reconeixement entre el docent i l'alumne.

La personalització de l'aprenentatge

Natza Farré: educació i feminisme

El pas per l'escola va ser per a ella una experiència masclista, perquè la societat era masclista. Les dones han estat silenciades històricament. El sistema educatiu continua sense incorporar els referents femenins i, per tant, continua vigent el punt de vista masculí. De fet, la feminització de primària fa evident que les dones es continuen ocupant de les cures; en canvi, els homes continuen monopolitzant els sectors relacionats més estretament amb l'exercici del poder. Per això, les dones han de demostrar sempre que valen, especialment quan s'endinsen en un terreny que fins a aquell moment ha estat ocupat majoritàriament pels homes.

Per trencar aquests esquemes caldria mostrar una realitat més diversa i qüestionar la suposada "normalitat" bastida pels homes. Un primer pas passaria per desfer-se dels valors de la competitivitat, fixats pels homes, i tenir en compte que el feminisme és un moviment de tots, dones i homes.

César Coll

Hi ha la tendència general a considerar que l'organització actual de l'aprenentatge no respon als paràmetres de com aprenem les persones en la societat actual. Això no obstant, el nucli dels canvis en educació en els darrers 30 anys gira al voltant de la personalització. Un estudi nord-americà sobre l'interès per l'aprenentatge indica que, al final de la primària, el 30 % d'alumnes manifesta que no sent implicació per l'aprenentatge i un 10 % s'hi mostra indiferent. Fent la translació al nostre sistema educatiu, parlariem d'un 30 % de l'espectre d'alumnat en la mateixa situació. L'estudi del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu (CSASE) *Anàlisi del context de l'alumnat de quart d'ESO. Curs 2018-2019* mostra uns resultats paral·lels. El 54 % de l'alumnat no s'ho passa bé o només una mica bé, cosa que indica que una part important d'alumnes no troba sentit al que aprèn. La personalització busca solució a aquest problema.

La necessitat de de fons de parlar de personalització respon a tres raons. En primer lloc, es tracta d'un plantejament educatiu orientat a promoure el sentit de l'ensenyament-aprenentatge en l'àmbit de l'escola i l'institut, contra el desdibuixament de l'aprenentatge escolar que, com a tal, va iniciar-se a començaments del segle xx. Davant la necessitat d'adequar el sistema educatiu per donar resposta a aquest desdibuixament, la personalització transcendeix l'atenció a la diversitat per abordar l'alineament de l'ensenyament-aprenentatge a la realitat canviant. Es tracta de personalitzar l'aprenentatge formal per dotar-lo de sentit. Des d'aquest punt de vista, doncs, la personalització és un mitjà.

En segon lloc, la personalització consisteix a centrar-se en el protagonisme dels aprenents aprofundint la perspectiva pedagògica constructivista per ajustar-se a les dificultats d'aprenentatge de l'alumne, a les necessitats del tipus que sigui. Aquesta estratègia, que s'ha portat a terme sempre de manera externa, resulta insuficient per a l'enfocament de la personalització. La personalització proposa escoltar l'alumne, saber què vol aprendre. Això ajuda a perfilar els objectius, interessos i opcions d'aprenentatge dels aprenents i implica un salt qualitatiu que va més enllà de l'atenció a la diversitat sense perdre de vista el camí fet en aquest camp. El desenvolupament de la personalització, doncs, se centra en les estratègies per afavorir que els aprenents trobin sentit al seu aprenentatge. La recerca en educació ha identificat moltes d'aquestes estratègies.

En tercer lloc, cal dir que la personalització no és una metodologia, com tampoc no és el constructivisme. Hi ha metodologies que propicien la personalització, com ara el treball per projectes. De fet, avançar cap a un sistema educatiu personalitzat és un procés molt complex perquè implica canvis en aspectes de tot el sistema educatiu.

El currículum actual impedeix la personalització, ja que està pensat des d'una òptica prescriptiva homogeneïtzadora. Alinear tots els aprenentatges al mateix nivell impedeix personalitzar i diferenciar els aprenentatges segons els alumnes. La personalització exigeix temps per al seguiment de l'alumnat i la coordinació entre els docents. Igualment, els aprenentatges que contribueixen a la conformació de la trajectòria personal de l'alumne es produeixen en llocs i moments diferents, cosa que també demana temps i no està inclosa ni en els currículums ni en l'organització escolar. Pel que fa a les xarxes educatives, fins ara ho han estat sobretot de centres i de professorat. Darrerament se n'han iniciat de contextos d'aprenentatges de fora de l'àmbit escolar. Això afavoreix la personalització. Caldria connectar l'escolarització amb l'exterior de l'escola per mitjà de l'acció educativa distribuïda. Actualment, l'escolarització més aviat es contraposa a aquesta distribució.

El sistema educatiu ha d'experimentar canvis de fons que afectin la perspectiva homogeneïtzadora de l'equitat, els currículums i l'organització horària i d'espais. Aquesta evolució camina inexorablement cap a la personalització, si bé no queda clar com es farà, si de manera sistemàtica o bé disruptivament. Actualment, el sistema educatiu es troba encapsulat; no està obert a recursos i oportunitats externes. No és possible treballar l'equitat amb garanties d'èxit només des de l'escola perquè els recursos per fer-ho són a fora. El millor seria portar a terme un canvi tranquil a partir de la prioritització i la coordinació.

Aquest canvi del sistema educatiu s'ha de centrar en l'aprenentatge i en els aprenents. D'experiències de personalització de l'aprenentatge, n'hi ha exemples magnífics a Catalunya, tant de centre com d'aula. De fet, iniciar la personalització és fàcil. Es tracta que moltes d'aquestes experiències rebin el suport del sistema i no hagin de dependre exclusivament del voluntarisme del professorat. En aquest sentit, les orientacions de la UNESCO plantegen partir dels reptes i preguntar-se quins coneixements cal desenvolupar en lloc de partir de les disciplines. En l'àmbit internacional, els EUA van iniciar el 2010 un programa de diferenciació entre personalització i individualització. A Finlàndia, un informe del 2011 que detectava la diferència entre el que els alumnes feien en l'àmbit escolar i el que feien a fora és l'origen del currículum desenvolupat des d'aleshores. Molts països es troben en aquesta línia. Per això, moltes discussions que tenen lloc en el nostre sistema educatiu no tenen sentit.

No s'ha de confondre personalització amb individualització. Cal entendre la individualitat en el context de la socialització que permet l'aprenentatge i la construcció individual a partir de les habilitats i les competències adquirides amb independència d'on s'han adquirides. La família i l'escola són àmbits bàsics per a l'educació. Les famílies vulnerables, que no tenen accés a contextos externs d'aprenentatge, només disposen de l'escola. Per això, l'escola ha de construir en el seu entorn local xarxes i projectes educatius comunitaris per mitjà de plans integrals per poder donar oportunitats a tot l'alumnat, inclòs el de famílies vulnerables. Pel que fa a l'Administració educativa, ha de personalitzar la seva relació amb els centres a partir de propostes de plans territorials.

Cloenda. Marina Garcés

Parteix de la reflexió feta en el títol *Escola d'aprenents*, en què expressa la preocupació pel desajustament entre el que diem que valorem de l'educació i el que hi passa realment, ja que una cosa són les sensacions personals i una altra el que passa realment en l'educació. Per això, també hi ha un desajustament entre el que esperem de l'educació formal i la realitat del sistema educatiu. Davant d'aquests desajustaments poden adoptar-se dues actituds: evitar-los o habitar-los.

L'educació és el sistema social de transmissió, d'elaboració de projectes de vida. Les crisis continuades impedeixen que hi hagi una continuïtat històrica per poder aprendre'n. En l'actualitat, patim la urgència de trobar respostes immediates a preguntes sobre l'educació que no sabem contestar a causa de la crisi en què ens trobem. En aquest context advers pel que fa a perspectives de futur, l'educació perd sentit perquè, de fet, l'educació és el taller de la vida.

En aquesta disjuntiva d'evitar o habitar els desajustaments, es plantegen dos desplaçaments. En primer lloc, cal canviar el punt de vista d'educadors adults amb capacitat de prescripció de "Com hem d'educar?" a "Com volem ser educats?", que és el punt de vista propi de l'aprenent. De fet, els educadors som aprenents del vincle que compartim amb els altres. Aquest vincle demana compassar la pròpia temporalitat amb la dels altres i específicament amb la dels qui es troben en una etapa més primerenca del procés educatiu. Aquest plantejament aclareix quin és el subjecte i l'objecte de l'educació. Actualment, estem pendents de la competència educativa i de la competitivitat. Això no obstant, l'educació és una aliança i una pràctica de reciprocitat. Si s'enfoca l'educació com un procés d'elaboració de vincles, els aprenentatges prenen valor. En aquest sentit, gran part del fracàs dins el sistema educatiu respon a l'esquema de l'educació tradicional.

En segon lloc, doncs, l'eslògan *Sapere aude*, 'Atreix-te a saber', pren uns significats determinats. El sistema educatiu té una part d'acumulació d'informació. En aquest sentit, l'aprenent hauria d'atrevir-se a saber i també a no saber, és a dir, a seleccionar què vol saber i què no. Aprendre és sobretot relacionar-nos amb el que no sabem, entès com a vivència present relacionada amb la por del que és desconegut. En aquest sentit, l'educació comporta la gran tasca de contrarestar la impotència que les limitacions de l'aprenentatge provoquen i les pors que comporta. Contràriament a la sensació convencional, la incertesa és una circumstància inherent a la condició humana; des d'aquest punt de vista hauríem d'abordar l'educació, reproduint la disjuntiva entre evitar i habitar el desconeixement, que és la tasca de l'educació.

L'actitud educativa destinada a l'aprenentatge consisteix a evitar l'obvietat i, en canvi, posar-ho tot en dubte. Aquest és el moll de l'os de l'aprenentatge. L'educació ha de sotmetre a revisió tot el que se sap, perquè no hi ha coneixement cert per si mateix que no s'acompanyi de la crítica. El pensament crític no és tenir judicis fets sobre el que coneixem, sinó la capacitat de sotmetre-ho a examen.

De vegades no s'indaga prou en el coneixement perquè implica anar més enllà dels límits del que tenim la seguretat de conèixer. Tot bon mestre no té por a mostrar els límits del seu coneixement ni els del seu propi temps. El desaprenentatge actiu fa referència a coneixements i comportaments que ens convé desaprendre com a espècie, com ara la competitivitat, la indiferència social i les obvietats del sentit comú.

Quant als criteris de definició dels currículums, s'han decidit a part de l'escolta. Els dirigents que prenen les decisions no escolten la comunitat educativa, malgrat el moment de reformulació en què ens trobem. El resultatisme limita la capacitat de l'educació i esdevé una forma d'autoritarisme.

L'educació obligatòria és de les convencionalitats més fortes que la societat ha inventat, l'àmbit en què la societat s'expressa de manera més compromesa. Fins a quin punt el sistema educatiu és una eina per transcendir els límits de la societat coetània? La imatge que projecta ens hauria de fer pensar.

XXVIII Jornada de Reflexió

Presentació

A causa de les circumstàncies, la XXVIII Jornada de Reflexió va portar-se a terme íntegrament en línia. Va tenir lloc el 26 de novembre de 2020 de 16 a 19 h. Per portar-la a terme, el CEC va comptar amb el suport tècnic de l'Àrea de Cultura Digital del Departament d'Educació. A fi d'oferir una experiència satisfactòria als assistents, la Jornada va emetre's per YouTube a partir de la plataforma StreamYard.

Va estructurar-se de la manera següent:

16.00 hores. Presentació de la Jornada Sra. Anna Simó i Castelló, presidenta del Consell Escolar de Catalunya		
Primera part. 16.10 a 17 hores. Reflexions Recull de les aportacions de diversos membres de la comunitat educativa i de les persones expertes: Joan Manuel Tresserras, Marina Garcés, Kilian Jornet, Guillermo Bautista, Neil Harbisson, Mercè Gisbert, Màrius Serra, Begoña Román, Natza Farré i César Coll. Veus de l'alumnat Com ho han viscut les escoles i les famílies? Pla d'educació digital de Catalunya Performance artística a càrrec dels alumnes del batxillerat artístic de l'Institut Milà i Fontanals	Segona part. 17 a 17.30 hores. Diàleg Amb Guillermo Chirino, Eudald Carbonell i Laia Servera	Tercera Part. 17.30 a 19 hores. Converses Moderades per Raül Manzano 17.30 h. “Els espais i temps educatius” amb Xènia Amorós, Sònia Giménez i Marta López. 17.50 h. “La digitalització de l'educació” amb Coral Regí, Miquel Àngel Prats, Cristian Olivé i Martina Mairgünther. 18.10 h. “L'acompanyament i la cura” amb Teresa Esperabé, Anna Forés i Glòria Iniesta. 18.30 h. “La personalització dels aprenentatges” amb Elena Ferreiro, Joan Pahisa i Ramon Barlam.
18.50 hores. Cloenda. Sr. Josep Bargalló. Conseller d'Educació.		

El desenvolupament de la XXVIII Jornada va quedar enregistrat al canal YouTube del CEC i és accessible a l'adreça <https://youtu.be/BzrLNo37wzl>. L'estructura del vídeo és aquesta:

- 0:00-4:55. Presentació de la Jornada. Anna Simó, presidenta del CEC.
- 4:55-9:55. Explicació del programa de la Jornada. Jordi Rodon, secretari del CEC
- 9:55-16:30. Veus de l'alumnat. Escola Mestre Pla. Castellar del Vallès.

- 16:30-28:42. Veus de l'alumnat. Institut Milà i Fontanals. Barcelona
- 28:42-34:15. Com ho han viscut les escoles i les famílies?
- 34:15-43:05. Aportacions dels experts.
- 43:05-50:38. Pla d'educació digital de Catalunya.
- 50:38-56:57. *Performance* artística a càrrec dels alumnes del batxillerat artístic de l'Institut Milà i Fontanals.
- 56:57-1:29:58. Diàleg entre Eudald Carbonell i Laia Servera, moderat per Guillermo Chirino.
- 1:29:58-1:50:50. Conversa "Els espais i temps educatius".
- 1:50:50-2:10:28. Conversa "La digitalització de l'educació".
- 2:10:28-2:30:08. Conversa "L'acompanyament i la cura".
- 2:30:08-2:50:53. Conversa "La personalització de l'educació".
- 2:50:53-3:08:58. Cloenda. Josep Bargalló, conseller d'Educació.

En el bloc inicial d'intervencions, la presidenta del CEC, Anna Simó, va donar la benvinguda a les persones assistents i va fer una valoració de la realització de la XXVIII Jornada en les circumstàncies sense precedents en què es portava a terme. A continuació, el secretari del CEC, Jordi Rodon, va explicar l'estructura que se seguiria en el desenvolupament de l'acte. A continuació, van emetre's tres enregistraments que tenien per objectiu fer una aproximació a la situació educativa que, fet i fet, ocupava l'interès de la Jornada. Això va portar-se a terme donant veu als alumnes de primària de l'escola Mestre Pla, de Castellar del Vallès, i als de secundària de l'Institut Milà i Fontanals de Barcelona, que van intervenir parlant de la seva experiència durant la segona meitat del curs anterior i el començament del corrent. El seu punt de vista va complementar-se amb un reportatge preparat pels serveis informatius de TV3, que hi va aportar el contrapunt del punt de vista dels mitjans de comunicació públics. A continuació, un altre enregistrament en què apareixien els experts i les persones entrevistades en el marc del grup de treball, va servir per donar compte d'aquesta part del debat i enfocar les qüestions de fons que es volien abordar. Després de la presentació del Pla d'educació digital a càrrec de la directora general d'Innovació, Recerca i Cultura Digital, l'enregistrament d'una actuació artística a càrrec d'alumnes del batxillerat artístic de l'Institut Milà i Fontanals va cloure aquesta primera part.

Tal com mostra l'esquema, la part central de la Jornada va consistir en la conversa entre Eudald Carbonell i Laia Servera, moderada per Guillermo Chirino, membre del CEC en representació del sector de l'alumnat, que va abordar la temàtica de la jornada des d'un punt de vista general.

La tercera part va consistir en quatre converses en directe, moderades per Raül Manzano, membre del CEC en representació dels moviments de renovació pedagògica, corresponents als quatre eixos temàtics del debat.

La jornada va cloure's amb la intervenció del conseller d'Educació, Josep Bargalló, que va estendre's en la relació de les accions desenvolupades pel Departament per fer front al present educatiu i en les valoracions que se'n deriven.

Aquesta dinàmica va complementar-se amb quatre plafons virtuals corresponents als quatre eixos temàtics, en què els assistents podien fer les seves aportacions per escrit i en directe, i en un mapa de reflexions que permet consultar la documentació relacionada amb el debat objecte de la Jornada.

- Plafons virtuals:
  - Els espais i temps educatius
  - La digitalització de l'educació
  - L'acompanyament i la cura
  - La personalització dels aprenentatges
- Mapa de reflexions

Finalment el xat de la retransmissió en directe a YouTube va servir també per fer aportacions i per interactuar entre els assistents.

Aportacions

Conversa entre Eudald Carbonell i Laia Servera

El moderador va organitzar la conversa en tres blocs consecutius: passat, present i futur.

Partint de la qüestió inicial de si les crisis, al llarg de la història, han provocat transformacions socials, Carbonell apunta que els humans actuals som l'última espècie que queda del gènere *Homo*, que va emergir fa uns tres milions d'anys. Aquesta circumstància ens atorga una responsabilitat molt important ja que els *Homo sapiens* som la consciència del planeta i si desapareixiem seria responsabilitat exclusivament nostra, atès que hem esdevinguts responsables de la nostra pròpia evolució. Les crisis causades per motivacions internes responen a equivocacions. S'ha de procurar la renovació contínua sense crisis. El millor seria que els humans poguéssim decidir sobre aquests canvis. En el món occidental existeix una falsa seguretat davant desastres com ara les epidèmies, una percepció d'invulnerabilitat que es trenca quan arriba la crisi i llavors l'organització del nostre món trontolla. Més enllà de les pèrdues que pugui ocasionar, haurien de servir per avançar. En aquest context, els infants tenen una capacitat més gran d'adaptació.

Pel que fa als aprenentatges deguts a la situació de crisi, hi figura en primer lloc l'adaptació als canvis. Als humans, i encara més als adults, els costa adaptar-se als canvis. La pandèmia ha tingut lloc en plena globalització, que pot considerar-se l'error més gran que ha tingut lloc en la història de l'espècie humana, segons el parer de Carbonell, ja que té com a efecte la reducció de la diversitat i l'homogeneïtzació social, biològica i cultural del planeta. L'extensió del coronavirus es deu a aquesta minva de la diversitat en diferents estrats biològics. S'hauria de revertir aquest procés de globalització, augmentar constantment la diversitat i reforçar les identitats per donar-hi continuïtat fins que aquest plantejament es pogués integrar a la cosmovisió humana. Actualment s'està revolucionant la socialització de la tecnologia en la comunicació. Aquesta revolució tecnològica ha d'encaminar-se a la continuïtat de la humanitat i els infants i joves se l'han d'apropriar. En aquest sentit, les noves generacions no han de fer cas del que els diguin les més grans, sinó de la pròpia consciència i del coneixement. L'experiència del passat es correspon amb el fracàs a què ens veiem abocats en la crisi actual.

Pel que fa a l'educació, s'ha posat en evidència la manca de previsió i d'infraestructures preparades i ben dotades. Això no obstant, tenim a disposició unes eines que ens permeten fer coses que no havíem desenvolupat, específicament amb relació a la creació de xarxes que faciliten l'aprenentatge. L'educació ha d'estendre's al llarg de la vida i ha de centrar-se a aprendre a aprendre. Com a procés de socialització, l'educació ha d'orientar-se a incorporar l'individu al col·lectiu que la societat deixi d'organitzar-se a partir de l'individualisme. El coneixement és un patrimoni comú que cadascú pot fer seu.

La socialització i la consciència crítica en educació demanen adaptació a les formes de pensar més actuals, que seran les pròpies de la generació més jove i que giren al voltant de la reflexió icònica i la multitasca constant. Aquest plantejament exclou el dogmatisme i la transmissió descontextualitzada dels coneixements i requereix transmetre el patrimoni de l'experiència col·lectiva mitjançant l'esperit crític i com a punt de partida per a la reconsideració.

Els infants han demostrat una gran capacitat d'adaptació i, això no obstant, han estat invisibilitzats durant la pandèmia. Per millorar la valoració que la societat en conjunt n'ha de fer en el futur, cal escoltar-los i valorar el que diuen i transmeten sense paternalismes perquè la seva autoconfiança operi en benefici del seu propi esforç. En aquest sentit, l'aprenentatge hauria de situar-se com un element central de la vida de cadascú. Alhora, els infants han de ser conscient de l'existència de límits fixats per normes evolutives i socials que són la memòria del sistema humà. Incentivar la reflexió i la creativitat en aquest context ha d'orientar-se en primer lloc a reconèixer aquesta memòria del sistema i aportar més memòria, nous continguts al sistema humà.

Conversa sobre els espais i els temps educatius

Xènia Amorós, membre del CEC en representació de les Associacions Federades de Famílies d'Alumnes, considera que l'interès de la innovació educativa en general rau en les aportacions que pugui fer en equitat, feminisme, inclusió i sostenibilitat. Pel que fa a la transformació dels espais educatius, proposa una política pública que garanteixi que tot l'alumnat se'n pot beneficiar. Actualment són les famílies per mitjà de les associacions qui aporta els recursos econòmics per fer possibles aquestes transformacions, que també inclouen formació docent. La recaptació de recursos interns per part de les associacions de famílies amb la finalitat de finançar aquestes transformacions incrementa la inequitat ja que segons la capacitat econòmica de la comunitat escolar de cada centre hi ha més disponibilitat econòmica o menys per fer-les efectives. Així doncs, si bé es tracta de transformacions necessàries, és preocupant que depenguin únicament de la implicació dels centres.

Sònia Giménez, directora de l'escola Lola Anglada, explica l'experiència del seu centre, amb cinc anys de trajectòria. La gestió de l'espai és entesa com un element orientat a la millora de l'aprenentatge, la inclusió i l'equitat. A partir d'una reforma d'ampliació que hi va portar a terme el Departament d'Educació, la participació en el projecte del grup de recerca Smart Classroom Project de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) va permetre anar dissenyant espais amb alumnes i famílies per millorar els aprenentatges. La idea clau és situar l'alumne com a centre de l'aprenentatge i canviar el rol del docent. Van iniciar la transformació del centre pel pati, a continuació van venir les aules d'infantil i actualment estan a punt per emprendre la de les aules de primària i altres espais.

Marta López, del grup de recerca Smart Classroom Project de la UOC, assenyala que molts centres que fan un canvi pedagògic a partir de la implementació de metodologies actives es troben que els espais no s'hi adequen, ja que responen a metodologies tradicionals i d'exposició magistral. El grup de recerca s'ha orientat al disseny dels espais en funció de les noves metodologies pedagògiques i la integració de les eines tecnològiques.

La transformació dels espais educatius es porta a terme a partir de la participació del conjunt de la comunitat escolar en el codisseny. El procediment consisteix en la reflexió prèvia per arribar a consensos i acords sobre el disseny dels espais i, una vegada decidit l'abast dels canvis, implicar les famílies en la transformació efectiva. Així s'obtenen espais adaptats a les necessitats del centre. La reflexió suscitada pel projecte permet pensar sobre metodologies pedagògiques.

La transformació dels espais dels centres educatius respon a l'adaptació a les metodologies pedagògiques i les necessitats de la comunitat escolar. Per això és necessària una política educativa pública que garanteixi la justícia social.

Conversa sobre la digitalització de l'educació

Coral Regí, membre del CEC i directora de l'escola Virolai de Barcelona, destaca que el CEC sempre ha estat sensible a analitzar la relació entre l'àmbit digital i l'educació. Recorda els documents elaborats sobre l'ús dels mòbils i de convivència digital, que ajuden a entendre que el món digital és un element a incorporar, que l'epidèmia n'ha accelerat la incorporació i que hem de reflexionar-hi des d'una perspectiva ètica i cívica.

El doctor Miquel Àngel Prats formula tres idees clau sobre la digitalització de l'educació. En primer lloc, la transformació digital implica un nou marc mental centrat en processos i acompanyament de persones. En segon lloc, cal considerar la importància de les competències digitals de la tribu formada per professorat, alumnat i famílies. Finalment, apunta la necessitat de tenir un pla estratègic del centre educatiu que permeti guiar-lo i treballar en xarxa.

Per la seva banda, Cristian Olivé, docent del centre educatiu Joan Pelegrí de Barcelona, explica que els joves ja no es comuniquen com ho feien els adults a la seva edat. Defensa que l'escola ha d'incorporar

les eines comunicatives actuals per aprendre. També considera que treballar-les ajuda que els joves reflexionin sobre com construeixen les seves relacions socials.

Martina Mairgünther, docent de l'escola Jacint Verdaguer de Castelldefels, defensa que cal introduir la tecnologia a les aules perquè ajuda a desenvolupar les competències personals. Argumenta que aquesta introducció ha d'anar acompanyada d'aspectes metodològics que no siguin repetitius i que l'escola ha de tenir present la part emocional i l'acompanyament de la convivència.

Al llarg de la conversa hi ha consens a valorar la importància dels aprenentatges que es duen a terme avui dia amb la tecnologia fora de l'escola, mentre que al mateix temps a dins els centres educatius la tecnologia pot potenciar el canvi metodològic amb el rol de l'educador com a acompanyant. Durant la pandèmia el servei que ha donat Internet ha reconciliat moltes persones amb el món digital. Ha suposat una gran oportunitat de transformació educativa per reflexionar sobre els temps escolar i el perill de tornar enrere. Amb les tecnologies digitals els docents poden aprendre de l'alumnat i intercanviar-hi llenguatges. Cal ser valents per intentar d'estar al dia i actualitzats d'aquest món canviant.

Conversa sobre l'acompanyament i la cura

Teresa Esperabé, membre del CEC i docent, representant de CCOO, fa seva la tesi que la pandèmia hauria d'ajudar a construir una societat més centrada en les persones. L'acompanyament i la cura, especialment de les persones més vulnerables, hi tenen un paper determinant. Les dedicacions professionals a la cura d'altres persones no tenen un reconeixement social apropiat. Cal, doncs, canviar el model social.

Anna Forés, directora adjunta de la càtedra de Neuroeducació de la UB, assenyala que la funció de cura de l'escola i del conjunt social ha esdevingut de primer ordre. Per atendre l'educació dels infants i adolescents, cal conèixer i entendre la seva xarxa social, ja que atenent-los s'atén també la seva xarxa. Posa èmfasi en la cura de la salut mental i emocional, primerament dels educadors.

Glòria Iniesta, docent de l'escola Mestre Pla, de Castellar del Vallès, expressa que el seu repte personal és ser la guia del grup i l'acompanyant de cada alumne i dedicar-hi espai i temps, escoltant sense judici i dialogant-hi per crear vincles de confiança, fent de model i alhora assumint-ne les propostes. Els docents han de cuidar-se emocionalment. Això requereix també un espai de temps.

La conversa gira al voltant dels prejudicis dels educadors a l'hora de fer acompanyament i cura, tant envers els educands com els mateixos companys. L'atenció emocional ha de ser integral i constant, i hi ha de dedicar el temps necessari, de manera que proporcioni espai per a l'aprenentatge. Dedicar temps a la creació de vincles al començament de curs, proporciona els elements indispensables en aquest sentit i evita l'abandonament. En aquest terreny, els docents necessiten formació, de manera que també puguin transmetre als alumnes que aprenguin a gestionar les seves emocions. La participació específicament proporciona un vincle orientat a la cura individual i col·lectiva en el centre. El modelatge, el suport mutu i el treball entre iguals també són formes de treball que hi contribueixen.

Conversa sobre la personalització dels aprenentatges

Elena Ferreiro, membre del CEC i directora dels Serveis Territorials d'Educació al Baix Llobregat, precisa la diferència entre personalització i individualització, que no són sinònims. La individualització posa el focus en les competències del currículum i en l'adequació d'aquest currículum a les característiques de l'aprenent per tal de facilitar que les pugui assolir. En canvi, la personalització situa el focus en l'aprenent i posa l'alumnat en el centre de l'aprenentatge, que té un caràcter holístic. Els aprenentatges resultants són diferents perquè tots som diversos i cal ajustar-los a aquesta diversitat.

Joan Pahisa, doctor en Informàtica i Disseny Universal, precisa que la clau per poder personalitzar de manera satisfactòria els aprenentatges és conèixer la realitat de l'alumnat. Per fer-ho cal seguir diverses

estratègies per fer presents realitats i necessitats diverses i, d'aquesta manera, crear empatia i ajudar que l'alumnat mostri i expressi les seves propostes i inquietuds.

Joan Barlam, docent de l'Institut Cal Gravat de Manresa, coincideix a afirmar que la personalització és necessària, perquè el context actual és complex. La personalització és el canal adequat per garantir l'assoliment de les competències. Arran de les intervencions del assistents pel xat, indica que la personalització permet donar resposta a totes les necessitats de l'alumnat, també el d'altres capacitats.

En la conversa a partir d'intervencions en el xat, es posa en relleu la importància de crear un entorn favorable a l'aprenentatge, diferent per a cadascun dels aprenents. D'aquí la importància de conèixer i reconèixer l'alumnat, ja que d'aquesta manera es reforcen els vincles.

Participació

La participació a la XXVIII Jornada, com en edicions anteriors, estava oberta a tots els sectors de la comunitat educativa. A més de les dades corresponents a aquest aspecte, en aquest apartat s'hi presenten els resultats del qüestionari de participació en línia, adreçat a tots els inscrits a la Jornada. Els resultats d'aquest qüestionari de tipus enquesta constitueixen una aportació significativa al debat.

Dades de participació

- Persones inscrites: 1.234
- Assistents: durant les 3 hores de reproducció en línia de la jornada l'assistència es va moure entre 387 i 1.300 persones.

Qüestionari

Qüestionari que van respondre les persones inscrites a la jornada sobre els quatre eixos.

Avaluació

Respostes dels assistents a la jornada al qüestionari de valoració de l'organització i els continguts.

Grups de discussió

Introducció

Un exercici d'escolta activa

El Consell Escolar de Catalunya és l'organisme superior de consulta i participació del sistema educatiu català. En la seva composició hi ha representació dels diferents sectors de la comunitat educativa del nostre país. En aquesta posició representativa i de confluència ens vam plantejar que aquest podia ser un bon espai per a la reflexió i l'anàlisi holística del que hem viscut, de com hem sobreviscut i com hem anat donat resposta a aquest llarg any que ha trastornat les nostres vides i ens ha fet plantejar i replantejar moltes coses. I, encara volíem anar un xic més lluny i veure quins aprenentatges en podem extreure de cara al futur, a un futur immediat que ja tenim a tocar, un nou present educatiu.

El germen de la proposta apareix quan el president de la Generalitat de Catalunya, el Molt Honorable Senyor Joaquim Torra, convoca l'Honorable Senyor Josep Bargalló i la Comissió Permanent del Consell a una reunió per escoltar la comunitat educativa quan vivim les primeres setmanes de confinament i se'ns pregunta sobre les perspectives en aquell moment inicial. Des dels diferents sectors fem arribar les nostres veus plurals i amb matisos de com llegim la realitat estranya i complexa en què entrem. La Comissió Permanent comença a veure la necessitat de fer un plantejament profund d'allò que està passant, allò que ens està passant. Apreciem que de nombroses iniciatives, entitats, persones, col·lectius, etc., en van sortint posicionaments, idees, propostes. Els centres educatius del país es van estructurant per oferir alternatives educatives en una situació que fa impossible la presencialitat. Altres agents culturals i comunitaris també es posen al servei de l'educació. Tots plegats comencem a fer realitat les moltes potencialitats que ens ofereixen les tecnologies, així com ens fem conscients de les mancances. El Consell Escolar recull les veus i fa d'altaveu de moltes d'aquestes reflexions i pràctiques educatives que sorgeixen i tenen un inqüestionable valor.

Aquesta actitud amatent a allò que està sorgint als centres educatius, a les entitats, a les organitzacions i a les administracions i la nostra posició panoràmica de tot el sistema educatiu català ens permeten plantejar un procés de reflexió i debat que volem que vagi més enllà de la immediatesa del moment. Pretenem que ens porti elements per a la comprensió i per a la prospecció. Per això, proposem al Ple del Consell la creació d'un grup de treball específic amb aquesta doble intencionalitat. L'interès dels diferents sectors de la comunitat educativa fa que puguem crear un espai de reflexió i proposta holístic, divers i enriquidor i que compti amb persones representants del Consell; creiem, però, a partir d'aquesta actitud d'escolta, que és convenient incorporar-hi veus de persones, centres i entitats que han estat proactives en aquest període. L'anàlisi de la realitat que hem viscut arribats al mes de maig, plantejada amb clau d'aprenentatges, fa que identifiquem sis àmbits que poden ser objecte de reflexió, aprofundiment i proposta. L'acompanyament i la cura, la personalització dels aprenentatges, els espais i els temps educatius, la digitalització de l'educació, la mirada a la diversitat i la comunicació al sistema. Decidim que els dos darrers tindran un caràcter més transversal i els integrarem als quatre primers, que seran els nostres eixos de treball.

Un cop identificats els quatre eixos calia fer un treball per compartir significats i aprofundir en el seu sentit a partir de l'argumentació teòrica i dels enllaços amb les pràctiques educatives que estàvem vivint, en un fi de curs atípic i en el plantejament d'un nou curs amb més interrogants que respostes. Un cop iniciat el curs amb restriccions, complexitats i no poques il·lusions de poder tornar a la presencialitat, el Grup de Treball s'obre a la societat i a les persones expertes que ens poden ajudar a endreçar les idees i a interpretar les pràctiques sobre els quatre eixos que hem triat de manera oberta i transversal. D'aquesta

manera, es fa una entrevista a una persona rellevant socialment que ens pot aportar la seva mirada sobre el tema, i es convida al grup de treball una persona experta en la matèria que tractem¹. El conglomerat de reflexions, opinions, percepcions, propostes, idees, etc., configura la base per la XXVIII Jornada del Consell Escolar de Catalunya², en què des de la prescriptiva virtualitat compartim la nostra trajectòria i obrim el nostre debat a la comunitat educativa del nostre país.

En paral·lel veiem i valorem l'esforç que es fa als centres educatius per fer efectiu el dret a l'educació dels nostres infants i joves. Apreciem i constatem allò que s'ha repetit tant: les escoles són segures. I, si ho són és per la responsabilitat de les comunitats educatives, per la bona planificació dels equips directius i per la bona feina dels equips de mestres. Tot plegat amb no pocs dubtes, dificultats, algun malestar i molt sobreesforç. Ens adonem de la importància de l'escola, i qui ho expressa de manera més clara i sentida són els veritables protagonistes dels processos educatius: els infants, els joves i els adults. Aquesta realitat complexa amb una gran dosi de resiliència ens fa veure que necessitem recollir les veus en primera persona de qui l'ha viscuda i la viu. És en aquest punt on veiem l'oportunitat d'obrir la reflexió i el debat al voltant d'aquells aspectes que hem identificat com a rellevants i hem treballat a fons. Utilitzem la metodologia dels grups de discussió, uns espais de conversa curosament plantejada, dissenyada per obtenir informació sobre unes temàtiques d'interès en un ambient permissiu, no directiu. Les condueixen persones moderadores coneixedores de la metodologia i del fons del treball plantejat. Les discussions són relaxades, cordials i sinceres. Cadascú hi pot expressar les seves opinions argumentant i mostrant les seves pròpies vivències i experiències.

Aquest document és el calidoscopi que mostra la polifonia de veus del sistema educatiu del nostre país. Hi trobareu opinions, percepcions, idees i propostes d'aprenents de les diferents etapes educatives, de les seves famílies, del professorat dels centres educatius, d'altres professionals i de representants d'administracions. S'han fet grups de discussió amb una mateixa estructura que inclouen els diferents serveis territorials. Aquest treball no pretén ser estadístic i no podem parlar de percentatges d'opinió. El seu valor és qualitatiu. Està en el sentit que ha donat cadascú als quatre eixos plantejats pel grup de treball i d'altres temàtiques que han sorgit en el debat. Se n'han extret les idees clau però es vol mantenir la frescor i la riquesa de la veu de qui ho ha expressat. Per això hi trobareu citacions literals. La seva lectura us portarà a la riquesa del matis i al valor de la diversitat, eines necessàries per construir i contrastar criteri. Alhora s'han recollit conclusions i línies d'actuació interessants per a qui ha de prendre decisions en educació.

Volem deixar-te amb el document perquè n'exploris les potencialitats i en trobis els valors. Al Consell Escolar de Catalunya només podem expressar el nostre profund agraïment a totes les persones que tan generosament han fet les seves aportacions als grups, a qui els han sabut conduir amb delicadesa, a l'equip de la Secretaria, que ha treballat a fons per crear les condicions perquè es poguessin dur a terme, a les persones del grup de treball i del Ple que han orientat i conduït el procés. Aquest no vol ser un document tancat, ans al contrari, vol ser un pretext per continuar oferint debat i fer aquest exercici d'escolta activa del Consell Escolar de Catalunya com a organisme superior de consulta i participació del nostre sistema educatiu.

---

1. <https://projectes.xtec.cat/consescat/grups-de-discussio-un-nou-present-educatiu/>

2. <https://projectes.xtec.cat/consescat/jornada28/>

Metodologia

Els grups de discussió

El grup de discussió és una tècnica d'investigació qualitativa que juntament amb l'entrevista individual i l'observació —participant i no participant— s'ha consolidat com una de les tècniques més utilitzades per a la recollida d'informació qualitativa en ciències socials (Fàbregues, *et al.*, 2016). De forma genèrica s'entén el grup de discussió com una reunió reduïda de persones disposades a intercanviar idees i opinions, mitjançant discursos propis, sobre un tema d'interès comú prèviament definit.

L'objectiu principal del grup de discussió és el de produir i fer emergir discursos dominants espontanis en un context artificial i controlat. El seu origen el podem situar a finals dels anys quaranta, quan, en ciències socials, es va fer el pas de les entrevistes estructurades a les entrevistes no directes, en què el rol de la persona entrevistada passava a ser més actiu i es permetien respostes de caràcter obert. No obstant, l'hegemonia de les tècniques de caràcter quantitatiu va provocar que aquesta tècnica no fes fortuna fins entrats els anys vuitanta del segle xx (Krueger i Casey, 2008). A diferència d'una enquesta, però, en què es busca la màxima representativitat a través d'una mostra en què el nombre de persones enquestades representi el total de la població, en un grup de discussió es busca la significació, és a dir, que els discursos aportin informació rellevant sobre una temàtica concreta.

Segons Fàbregues *et al.* (2016) es tracta d'una tècnica focalitzada en la mesura que incorpora una discussió col·lectiva entorn un conjunt reduït de qüestions o temàtiques, però també d'una tècnica interactiva en la mesura que els participants comparteixen i reelaboren els seus punts de vista conjuntament, s'influeixen entre si i fan emergir una conversa espontània que permet identificar idees i opinions difícilment identificables amb altres tècniques d'investigació. Així doncs, és una tècnica amb caràcter propi, que s'encavalca entre l'observació i l'entrevista individual (Morgan, 1997).

Un dels avantatges principals, a diferència de l'observació directa, és la possibilitat d'observar i recollir el màxim d'informació sobre un tema a través de les interaccions grupals en un espai limitat de temps i de forma controlada i estructurada per un investigador o moderador. La gran potencialitat en relació amb l'entrevista individual, a més, és la possibilitat d'observar la interacció generada al voltant d'una temàtica comuna, és a dir, el grup de discussió ofereix la possibilitat d'observar de forma directa la diversitat d'opinions dels participants sobre el mateix tema. A més, aquesta tècnica es du a terme en un espai menys artificial que l'entrevista, en què els participants és més fàcil que expressin opinions o punts de vista socialment poc desitjables (Fàbregues, *et al.*, 2016).

Per aconseguir aquesta conversa relaxada en què les persones participants puguin externalitzar actituds, motivacions, percepcions, opinions, valors i conductes, la tècnica ha d'estar plantejada amb molt de compte i el disseny ha de considerar alguns elements en relació amb la composició del grup i el desenvolupament de la dinàmica. S'aconsella (a) que el nombre de participants oscil·li entre 5 i 12, ja que un participant més fa augmentar les vies de comunicació i la saturació del grup, (b) que els participants se seleccionin a partir d'un criteri d'homogeneïtat, és a dir, que el grup estigui definit pel fet de compartir un element rellevant com a variable base perquè el grup comparteixi elements discursius comuns, (c) que el conjunt de participants no es conegui entre si, cal que el grup sigui fictici, (d) que el lloc de realització sigui còmode, tranquil i permeti a tots els participants veure's entre si, (e) que la durada de la conversa no superi dues hores i (f) que la persona moderadora guïi la sessió en un ambient permissiu i no directiu, sense jutjar opinions i permeti que tothom tingui l'oportunitat de dir la seva.

En el cas que ens ocupa, es van dur a terme els grups de discussió a partir d'una mostra de quaranta-cinc centres d'educació secundària preparada pel Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu perquè fossin centres que representessin la realitat territorial de Catalunya i la diferent titularitat de centres. Dos dels centres van declinar la invitació. Es va demanar a cada centre que designés un membre del claustre perquè fos l'interlocutor. A la persona referent li vam demanar que seleccionés alumnes d'acord amb els nostres grups (alumnes de cinquè i sisè d'educació primària, de primer i segon d'ESO, de batxillerat, de cicles formatius de grau mitjà i grau superior, i alumnes de centres de formació d'adults), un representant de les famílies i un representant del claustre de professorat. També es va crear un grup amb alumnes de dos centres d'adults en centres penitenciaris i un grup amb els alumnes d'un centre d'educació especial. Per disposar de més veus de la comunitat educativa es va crear un grup amb tècnics municipals d'educació i un grup d'educadors socials. La dinàmica dels grups es va dur a terme en un espai en línia degut a la situació de pandèmia a les sis de la tarda per facilitar l'assistència de tots els participants. Els grups estaven formats per entre deu i dotze participants i un coordinador encarregat de dinamitzar el grup i de fer síntesi de les idees debatudes. Les sessions tenien 90 minuts de durada i s'organitzaven al voltant dels quatre eixos temàtics que ja van tractar-se a la XXVIII Jornada: espai i temps educatius, digitalització de l'educació, acompanyament i cura, i personalització dels aprenentatges. Els participants havien de parlar del passat, del present i del futur de cada un d'aquests eixos i aportar-hi les seves experiències i opinions.

Referències

FÀBREGUES, S.; MENESES, J.; RODRÍGUEZ-GÓMEZ, D.; PARÉ, M. H. *Técnicas de investigación social y educativa*. Barcelona: Editorial UOC, 2016.

KRUEGER, R. A.; CASEY, M. A. *Focus groups: A practical guide for applied research*. Quarta edició. Thousand Oaks: Sage, 2008.

MORGAN, D. L. *Focus groups as qualitative research*. Segona edició. Thousand Oaks: Sage, 1997.

Conclusions dels grups de discussió del debat “Un nou present educatiu”

Aspectes generals

1. Les persones participants dels diversos sectors van mostrar agraïment per ser escoltades i van demanar que la fórmula participativa tingués continuïtat. En algun cas, es va exigir que també tinguessin retorn.
2. Els alumnes, famílies i docents participants en els grups genèrics responen a un perfil d'interès per l'educació en general. Caldria ampliar l'espectre sociològic per captar més diversitat de parers, a més centres i diversitat geogràfica.

Els espais i temps educatius

1. Cal sortir de l'aula, a l'exterior del centre o bé al seu entorn i a la natura per transformar l'ensenyament-aprenentatge, adaptar-lo a les circumstàncies i fer de l'espai urbà un gran espai educatiu.
2. Hi ha consens a obrir el centre educatiu a l'entorn per mitjà de la incorporació d'activitats extraescolars, una visió nova en el disseny de nous espais escolars i la vinculació del centre amb l'entorn sociocultural.
3. Cal repensar els temps educatius en funció de les famílies i estudiants a partir d'un gran pacte sobre les característiques d'aquests temps educatius.
4. Es proposa reduir els mòduls horaris de 60 a 45 minuts perquè es puguin combinar espais horaris més llargs que permetin el treball per projectes, la interdisciplinarietat, la classe inversa i l'aprenentatge-servei.

La digitalització de l'educació

1. De cara al futur, l'educació s'ha de basar en la presencialitat amb digitalització a l'aula, amb dispositius diversos, universalitzats i socialitzats.
2. La digitalització implica una millora de la comunicació entre els centres i les famílies que cal consolidar.
3. Les famílies demanen formació digital per poder fer acompanyament als fills i filles, sobretot a primària.
4. El professorat ha de formar-se en l'ús d'eines digitals, en aprofitament de recursos i en acompanyament en cultura digital, identitat i seguretat.
5. L'alumnat necessita formació en identitat i cultura digital, alfabetització en la cerca i tractament d'informació i educació en la reflexió i la producció de coneixement.

L'acompanyament i cura

1. La presencialitat és la situació òptima per a l'acompanyament i la cura, i també per al creixement emocional de l'alumnat.
2. L'educació emocional hauria de considerar-se la base del currículum i incloure l'educació afectivosexual.
3. L'alumnat reivindica un clima de confiança i proximitat per part dels docents, que la tutorització sigui més personalitzada per optimitzar l'educació i la gestió emocionals i que la professionalització docent estigui més enfocada a l'ensenyament-aprenentatge que al coneixement especialitzat de les matèries.

4. El professorat ha de formar-se en acompanyament i cura i en tutorització. També cal introduir estratègies com la codocència.
5. Hi ha consens en diferents sectors perquè agents externs (educadors socials, psicòlegs, orientadors, psicopedagogs, fisioterapeutes, logopedes) s'incorporin de manera continuada en el treball als centres per millorar l'acompanyament i la cura d'alumnes, famílies i docents. Això inclou la coordinació amb les activitats fora de l'escola.

La personalització dels aprenentatges

1. Valoració, tant a secundària com al batxillerat, del treball en grups reduïts i per projectes de caràcter interdisciplinari. Es considera que és el model més apropiat per treballar i aprendre a partir de la diversitat.
2. L'alumnat reivindica un marge més gran d'elecció a partir de tercer de secundària, però preveient possibles passarel·les perquè no suposi una limitació en la tria dels itineraris.
3. Cal introduir més àrees de coneixement per ampliar el marge d'elecció de l'alumnat i explotar les seves potencialitats en lloc de limitar-los a treballar en els dèficits, a fi de revertir l'abandonament prematur.
4. Necessitat de planificar adequadament la transició entre etapes educatives, sobretot entre l'educació obligatòria i la postobligatòria.
5. Cal planificar amb l'entorn els itineraris de l'exterior de l'escola seguint el model dels passaports educatius.
6. L'avaluació hauria de ser continuada i les proves memorístiques estar al mateix nivell que la resta d'evidències, també a batxillerat.

Propostes aprovades en el ple del Consell Escolar de Catalunya de 18 de maig de 2021

El Consell Escolar de Catalunya proposa:

- Establir canals de participació de la comunitat educativa en els debats del Departament d'Educació i disposar de retorn a les propostes generades.
- Avaluar les conseqüències de l'activació dels protocols sanitaris més enllà de l'àmbit estrictament sanitari: emocionals, pedagògiques, acadèmiques, etc., perquè es detecten certs desequilibris, i cal conèixer com afecten en el moment actual.
- Activar propostes concretes que ajudin a establir i a mantenir vincles entre l'alumnat, sobretot als inicis d'etapa educativa, un acompanyament emocional en la tutoria mitjançant la confiança, una orientació personalitzada i una comunicació fluida amb les famílies. Hi ha docents que necessiten acompanyament i formació en educació emocional.
- Donar a conèixer les experiències més reeixides de codisseny de l'espai i el temps educatiu en què participa tota la comunitat educativa en totes les fases i que incorpora els agents socials del context immediat.
- Prioritzar el seguiment dels col·lectius que pateixen segregació i de l'alumnat vulnerable, conèixer la diversitat de tota la comunitat educativa i incorporar nous perfils professionals per poder garantir l'atenció educativa.
- Garantir una formació en la competència digital de 360 graus (alumnat, docents, estratègia de centre, famílies i entorn) per aprofitar les oportunitats que ofereixen les eines digitals de forma saludable, responsable, crítica, ètica i sostenible.
- Estudiar les diverses propostes: flexibilitat i significativitat del currículum, reducció de ràtios, actualització de metodologies didàctiques, treball per projectes interdisciplinaris, codocència, harmonització de la secundària i el batxillerat, diversificació de l'avaluació, etc.

Aportacions dels participants als grups de discussió

Aspectes generals

Administració local

Idees clau

- Cal que es tingui molt més en compte el món local i les polítiques educatives que desenvolupa.
- En alguns contextos i per a alguns centres educatius públics, el problema no se centra tant a disposar de recursos econòmics directes, dels quals de vegades ja disposen, sinó a orientar les polítiques educatives i la utilització d'aquests recursos.
- Alguns òrgans de participació, com els consells escolars municipals, no tenen totes les veus educatives que haurien d'estar representades. Cal repensar també aquests espais de participació educativa i evitar-ne la politització com a espais en què es reproduïxen els debats dels partits polítics municipals.
- La pandèmia ha posat en valor el treball en xarxa en el territori.

Alumnat d'educació d'adults

Citacions

- Que totes les propostes generades avui arribin a qui pugui fer-les realitat.
- *Que los centros de adultos están ayudando muchísimo a las personas.*
- *Que se hiciera más difusión de las escuelas de adultos.*
- *Sólo hacen horario por la tarde, pero hay personas que están siempre trabajando por la tarde. Por eso deben intentar hacer horarios por la mañana.*
- *Ojalá que baje el porcentaje de los exámenes.*
- *Los exámenes o los cambios en todas las dinámicas (niveles educativos), o no los cambias, porque más adelante vas a tener exámenes.*
- *Estaría bien un refuerzo de maestros. Estaría muy bien tener una ayuda extra.*

Alumnat de tercer i quart de secundària i batxillerat

Citacions

- La reforma del batxillerat depèn de la reforma de l'accés a la Universitat. Ara predomina *empollar* i vomitar-ho als exàmens.
- Vull agrair que ens hagin donat aquesta oportunitat, però també demano que no es quedin aquestes paraules a l'aire, que hem fet unes aportacions molt interessants, sobretot des de la nostra perspectiva, que som els qui ho patim i ho vivim cada dia, i que s'afrontin i es resolguin els problemes plantejats.
- M'emporto la idea que estem sent escoltats, ens entenen i no només pensen quina és la manera més eficient de fer les coses, sinó també quin efecte produirà sobre els alumnes i quines coses en podran treure. És la base que sapiguem què fem i com ho volem fer. Estic molt content de tenir una veu clara.

- No s'han tingut en compte les dificultats de connectivitat de les zones rurals.
- El temari va ser retallat, a part de no veure els amics també vam perdre temari.
- Cal reformar el sistema per adaptar-se al món actual. Els continguts no han canviat en molts anys i la societat, sí. Conceptes desfasats?

Idees clau

- Com a propostes bastant consensuades, podríem dir que esperen que en el futur l'aprenentatge tingui les característiques següents: 1. Orientat a aconseguir una formació més integral de la persona i no únicament acadèmica. 2. Més personalitzat, tenint més en compte els interessos de cada alumne, potser afavorint el treball per projectes. 3. Més obert a l'entorn, que faciliti les experiències laborals. 4. Amb unes activitats que facilitin la relació dels aprenentatges amb l'entorn. 5. Que les reformes de primària i ESO es facin extensives al batxillerat.
- Més equilibri entre el treball analògic i el digital.
- Fer més pràctic el batxillerat. Incorporar projectes a les dinàmiques de classe.
- Més relació del que es fa a classe amb el món que ens envolta.
- Més aplicable en el dia a dia.
- Ensenyament més pràctic. Fomentar el debat i l'esperit crític. Treballar la intel·ligència intrapersonal i interpersonal.
- Centrar-se més en els interessos de l'alumne. Ajudar els indecisos.
- Cal obtenir una base sòlida entre primària i secundària per així tenir les eines necessàries per a l'aprenentatge superior.
- Ensenyament més personalitzat, orientat a millorar la persona.
- Ensenyar autogestió i a treballar en equip.
- Facilitar anar a treballar fora del centre.
- Han trobat a faltar el contacte, barrejar grups bombolla; les excursions i els laboratoris; veure les cares i les expressions de la gent; sortir amb amics, la interacció, i respostes als problemes tècnics.

Alumnat de formació professional

Citacions

- M'agradaria més fer projectes. Em recordo d'un projecte que vaig fer a l'ESO, però no d'un examen. Amb un projecte tinc més memòria. És més fàcil recordar.
- Que treballem més per projectes.
- En qualsevol oferta de treball, requisit: anglès. Amb l'ESO i tal, l'anglès m'agradaria que s'ensenyés molt més.
- L'anglès no és que s'ensenyi malament, però tampoc s'acaba d'ensenyar bé. Ens posen fins al cul de gramàtica, però després no sabem parlar.
- M'agradaria introduir les assignatures de Riscos Laborals i Recursos Humans, per guiar una miqueta més les persones que vulguin començar ja en el món laboral.
- *Enseñar FOL y Recursos Humanos. Si hubiese tenido la educación o el conocimiento de que eso estaba mal, no me habría arriesgado de esa manera [sobre la seva experiència laboral].*
- *Haría más participaciones a los alumnos... Hacerlos participar y que los alumnos se sientan en un lugar seguro, que no sea como que no quiero participar.*

Idees clau

- Treballar més per projectes i reduir el pes dels exàmens.
- Treballar millor l'anglès.
- Avançar els conceptes de riscos laborals i recursos humans per estar més preparats els que s'incorporin als setze anys al mercat laboral.
- Aconseguir classes més participatives.

Alumnat de cinquè i sisè de primària i de primer i segon de secundària

Citacions

- Al confinament de març em vaig sentir una mica trista i amb una mica de ràbia, perquè no podia anar a l'escola ni estar amb els companys i havia de fer les classes en videoconferència, que costava una mica. Vaig trobar a faltar les mestres que feien l'anglès, les "mates" i, sobretot, els companys.
- Jo em vaig sentir una mica estranya perquè que ens tanquessin de cop em va sobtar molt. Nosaltres no vam fer classes per videoconferència, sinó que ens donaven deures i els havíem d'entregar per correu. I jo, és això el que vaig trobar a faltar, ja que veia moltes escoles que deien: "Oh, mira, jo faig videoconferències." I jo no fer-ne cap i tampoc veure les meves tutores i no sentir la meva tutora... I que només ens comunicuéssim per correus se'm va fer molt estrany.
- Jo també vaig trobar a faltar les videotrucades, ja que vaig estar un mes i mig sense contacte, només per *mail*. Després van obrir una pàgina de Moodle i allí sí que ens posaven feina, però mai va haver-hi una videotrucada, i jo crec que va haver-hi molt mala gestió per part del centre a on jo assistia. També em va fer pena perquè era el meu últim any de primària i sempre deien "ah, el comiat de sisè, que te'n vas de colònies cinc dies, que te'n vas a Port Aventura...", en el cas del meu centre, i no he pogut fer res d'això. També hi ha molts companys que ja no he tingut cap més relació amb ells i no sé res d'ells.
- Jo recordo el dia 13, quan ens van confinar, i ens van dir "Són dues setmanes. No patiu, vale?", i ja està. Jo sí que recordo que vaig pensar: "Mira, dues setmanes de vacances i després tornem a començar i els casos tornaran a baixar i no se què". Però a la que vaig veure que el coronavirus agafava més força i que anaven allargant les setmanes sí que em vaig sentir com impotent amb el fet que no podia fer res per ajudar, a part d'estar-me a casa. I pel que fa a l'escola sí que recordo acabar el segon trimestre sense fer pràcticament res i, a partir del que seria el tercer trimestre, el centre programava classes en línia, amb reunions, i podia assistir-hi qui volia i només havíem d'assistir a una reunió setmanal obligatòriament.
- Jo vaig trobar a faltar l'esport. Sí que a casa tinc un llit elàstic, però vaig trobar a faltar esport amb amics i a l'aire lliure, que és el que a mi m'agrada.
- Al principi, pensava que serien dues setmanes i estava trista, ja que només podia veure els meus companys en videotrucada i no era igual. Els "profes" van ser molt empàtics perquè ens van portar de colònies amb totes les mesures de seguretat quan vam acabar el confinament a l'estiu.
- Nosaltres, quan ens vam confinar, jo i els meus companys, ens vam sentir amb ganes de veure'ns, amb ganes d'estar a l'escola. Al principi també ens pensàvem que serien només dues setmanes, però es va anar allargant. Dels professors, com ho van gestionar, jo crec que bé, però crec que ens va faltar una mica de videoconferències, perquè en fèiem una o dos a la setmana i crec que podíem haver fet una mica més de videoconferències perquè només en fèiem una o dos a la setmana, i també ens posaven deures. Vaig trobar a faltar l'esport i estar més amb els amics, treballar més en grup. A través de videotrucades era avorrit i pitjor.
- Al principi va ser com dues setmanes que podíem estar com de vacances, però quan vam anar sumant dies, no sabia ni què fer i vaig trobar a faltar molt els amics i tornar a la rutina de sempre. I sobre les classes, no estaven gaire ben organitzats, ja que no fèiem videoconferències i, si n'hi havia, no eren obligatòries. Podies anar-hi si volies, o no.
- Ens han confinat unes quantes vegades i les classes eren tutoria, atenció personal, que era que si volies entrar a la classe hi podies entrar. No era obligatori. Jo trobava a faltar no poder-me ajuntar amb tota la família i tota la gent, ni sortir amb els amics.
- Quan van dir que serien dues setmanes, ningú s'ho va prendre malament. Va ser com unes vacances, però al final, quan van ser tants dies, va arribar un punt que era "agobiant" estar confinats i tot. Jo, per part de l'institut, vaig trobar a faltar més videoconferències a causa que hi havia gent que no es connectava i es va minimitzar, i potser només en fèiem cada dues setmanes i després la tutoria individualitzada amb el tutor, i ja està. Vaig trobar a faltar més trobades i el segon trimestre les notes van ser les de la primera avaluació. Al tercer trimestre les activitats eren per millorar les notes que teníem. Et quedaves amb la nota del segon trimestre i ja està.

Docents

Citacions

- Coordinació del Departament, la lentitud en la resposta, els centres ens hem hagut d'avançar moltes vegades. [He trobat a faltar] que es donessin instruccions clares. Hem trobat a faltar coordinació i escolta. Els centres són singulars. Les necessitats són diferents. No s'han escoltat les necessitats i demandes dels centres. S'han enviat ordinadors a qui no els necessitava o no els volia. On van a parar aquests recursos? Potser falten en un altre centre.
- Que tinguessin el curs aprovat independentment del tercer trimestre va fer que molts alumnes no treballassin.
- Amb flexibilitat, se'ns estan demanant molts canvis a nosaltres, però els canvis hauran de ser generals, a gran escala d'Administració, família, empresa...
- Descoordinació de Salut i Educació, per exemple en els cribatges i les PCR, en l'atenció del professorat vulnerable... Problemes administratius que ens reboten al centre, que ens dificulten el dia a dia.
- Sembla que no hi hagi comprensió de la situació. És com si no fóssim conscients del que és conviure amb la pandèmia: famílies malaltes, confinaments... El calendari és el mateix: selectivitat, oposicions, competències bàsiques... El calendari és el mateix. Portes obertes? Portes obertes... Amb el sobre esforç que suposa fer unes portes obertes! Sembla que amb posar-nos la mascareta sigui suficient. He trobat a faltar l'acompanyament i la cura emocional del personal. No tot és posar-nos la mascareta i la distància. I anem sumant cansament.
- Penso que aquest curs les coses haurien hagut d'anar d'una altra forma. Entenc el que va passar el curs passat, però aquest curs les coses haurien d'estar planificades en benefici dels alumnes. És més urgent atendre els alumnes. Primer ordinadors per als alumnes i, sobretot, el tema emocional. Tenim alumnes que estan fatal, sobretot a tercer d'ESO i segon de batxillerat, angoixats, tenen por, i el tema emocional és molt difícil de gestionar.
- Ara estem desdoblant grups. Tenim molta llista d'espera. La nostra xarxa Wi-Fi se'ns penja. Només ens hi connectem els docents. I veiem que hi ha recursos necessaris als quals un CFA no té accés, els recursos de l'EAP, i tenim alumnes amb crisis d'ansietat, angoixats... Trobem a faltar la cura personal.
- Hi ha alumnes que s'han vist obligats a deixar la formació per la precarietat de la feina, que els impedeix de seguir un horari fix. [Cal] trobar sistemes per unir la presencialitat i la formació a distància, preveure els canvis d'horaris per feina.
- Al principi, quan va esclatar la pandèmia, ho va fer per a tothom i no hi havia res planificat. Però al setembre, quan vam obrir, vam trobar que no s'havia planificat tot el que es podia. Em sembla que les coses podien haver-se fet millor des de l'Administració.
- En zones com la nostra, la pandèmia va posar de manifest desigualtats i realitats socials i familiars que ni t'esperes. No vam haver de gestionar únicament situacions de nens sense ordinadors ni connexió sinó que hi va haver un cert caos entre administracions.
- La pandèmia ha posat de manifest la importància de l'escola per a moltes famílies. Sis mesos sense anar a l'escola és molt de temps i, com sabeu, ha passat de tot. Però crec que també ha evidenciat la importància de l'escola no únicament com a servei de guarderia, sinó en relació amb els aprenentatges i les relacions socials. Tinc la sensació que la gent ha pres consciència de la importància de l'escola. Però [també cal] aquesta presa de consciència per part dels polítics. Hem de posar-hi més recursos.
- A partir del maig, que ja es va poder sortir (al carrer, a la feina), vam notar una davallada en el retorn dels alumnes perquè es van quedar amb els avis, que no els podien donar tant de suport.
- Per nosaltres és fonamental desenvolupar els aprenentatges funcionals com anar a comprar, fer pràctiques fora del centre, al barri, intercanvis reals. Amb el confinament tot això ho hem perdut, perquè seguim els protocols i hem de mantenir el grup bombolla. Estem intentant adaptar al màxim, i adaptar tot el que es pot via Google Meet.
- La pandèmia ens ha desmuntat el context que teníem de falsa normalitat, de centres que no responien a una educació per al segle XXI, uns espais que no eren adients per fer un treball vivencial i competencial. Teníem una falsa normalitat, un constructe fals que la pandèmia ens ha desmuntat. És una oportunitat per obrir els ulls de cop, ara hem repensar els objectius de l'educació. Tenim uns nens i nenes que s'hauran d'enfrontar a una vida molt complicada i més desigual.

Famílies

Citacions

- Nosaltres vam viure la pandèmia en un sentit una mica caòtic, perquè havíem de teletreballar i, a més, havíem de disposar, com a mínim en el nostre cas, de tres dispositius digitals i que tots tinguessin reproducció d'àudio i reproducció d'imatge. Les meves filles estaven saturades amb tanta pantalla.
- Com a pares crec que depèn molt de l'edat dels nens i nenes que tens. La meva gran té vint-i-un anys, ja estava a la universitat i no vaig tenir cap problema. La petita en té quinze i també és bastant autònoma. Al principi s'hi posava molt més, però a mesura que anaven passant les setmanes havies d'insistir-hi molt perquè ja es va cansar. Ella no feia classes presencials perquè depèn molt dels dispositius de les famílies. Vivim en un poble molt petit. La connexió la majoria de vegades no va bé, les videoconferències es tallen, no ens sentim. Al principi ens feia la sensació que era per poc temps i vam pensar que passaria. Quan vam veure que s'allargava, les primeres setmanes bé, amb seguiment, però arribant a l'estiu, tot i que no es podia sortir, va entrar el cansament dels nens i nenes i era feixuc. La presentació d'activitats va davallar moltíssim. Els havies d'estirar molt més. A la nena de quinze anys li havia d'insistir i al principi ho feia tot més sola.
- Va ser caòtic total. Estava treballant des de casa. Estic separada. Tenia els nens sempre. Entre la meva feina, les meves reunions, les dels nens... No podia estar per ells ni per les seves feines. Em vaig aprimar set quilos dels nervis. Tinc dos nens de vuit i deu anys que no estaven acostumats a treballar amb l'ordinador. Vaig haver de comprar un portàtil perquè jo utilitzava el meu ordinador de sobretaula per a la feina. Van treballar per OneDrive i després cap a l'abril van fer-ho amb Classroom. Només feien una videoconferència a la setmana. Depenia molt dels professors: amb la professora del petit hi havia molt de retorn; la professora al gran no li contestava.
- A mi el que més em preocupa és que els resultats no es veuen. La gran feinada que van fer els mestres no es va veure traduïda amb el retorn que vam rebre les famílies. Els mestres van treballar molt, però els nostres fills no. Em sap greu per ells, perquè van treballar molt, i pels nostres fills perquè van treballar poc. És el que penso de la meva experiència amb els meus tres fills.
- Jo vaig notar una evolució al *cole*. Al principi els donaven uns deures que havíem de fer de les assignatures d'aquell dia. El meu petit té vuit anys i el meu gran, onze. El gran era prou autònom per fer-ho sol, però el petit no. Es passava tot el dia jugant a la consola fins que jo no acabava de teletreballar i podíem agafar tots els deures del dia per anar-los fent. Al final del curs sí que van afegir dues o tres classes a la setmana amb el tutor, i això a mi em va ajudar moltíssim.
- Ara el meu fill ha tornat a estar confinat i potser no tenen les vuit hores de classe però en tenen cinc i llavors és com el que fan al *cole* però amb una càmera. A ells se'ls fa una mica pesat, però pel que fa a continguts potser no és el mateix que de manera presencial, però és molt més que el que vam fer en la pandèmia. Crec que va haver-hi una certa pèrdua de nivell per treballar en format deures. En aquest sentit veig un aprenentatge i una millora per part de l'escola.
- Ara ha millorat moltíssim. Han estat confinats una setmana cadascú. Jo crec que encara es pot millorar, perquè hauríem de tenir més acompanyament durant el dia. Només feien de manera presencial, per videoconferència, a primera hora, per explicar les tasques; potser cal una mica més d'explicació de les classes. Ara sí que han avançat feina (continguts) però falta una classe en línia per explicar els continguts.
- A casa meva hem agafat el virus tots. Ens han confinat dos cops. A la meva escola tenim llibres reutilitzats. Aquesta vegada hem portat els llibres a casa i ens van donar per fer els deures des de casa. El retorn de les activitats es va fer a la tornada al *cole*.
- La meva filla fa tercer de primària i va ser el primer grup de l'escola que es va confinar. Al centre havien preparat un *kit* d'emergència on hi havia cinc o sis fitxes que es poden fer en deu minuts. Durant tota la setmana no van tenir contacte amb la tutora. Com a famílies ens va semblar que ens havien deixat només amb unes fitxes, i ens va semblar que faltava cosa. Ara tinc constància que l'escola per als confinaments següents han canviat una mica el protocol i ara hi haurà connexió diària i el tipus de tasques també canviarà.
- La meva escola ha millorat molt en el retorn de les tasques. Els nens tenen una llibreta del confinament. Vam tenir una reunió totes les famílies amb la direcció de l'escola i ens van comentar com aniria el pla d'obertura de centre. Les famílies demanaven una sessió presencial al dia, per tenir contacte amb els professionals, a banda de les activitats que es poguessin proposar.

- Jo formo part del Consell Escolar del meu centre i tinc una via més directa amb la Direcció. Com a representant de les famílies, vaig poder aportar les nostres idees, tot i que el pla d'obertura ja estava molt decidit. Vam fer diverses modificacions a principis de curs per ajustar-lo al que anava sortint.

Educadors socials

Citacions

- L'escola és una institució del segle XIX amb professionals del segle XX i alumnes del segle XXI.
- L'educació és una qüestió de coresponsabilitat i no podem parlar d'escola pública, quan cal posar diners. Especialment quan aquest és un element condicionant, sobretot a escoles d'alta complexitat amb entorns molt vulnerables. La capacitat econòmica d'aquestes famílies determina els recursos i serveis als quals poden tenir accés. L'escola pública ha de mirar com abordar les necessitats que tenen els alumnes i les seves famílies perquè es puguin sentir acompanyats. Quan això no es fa, l'únic que es té en compte són les necessitats del centre educatiu.
- Dos àmbits bàsics per a l'educació: les famílies i l'escola. Cal apoderar les famílies perquè hi participin i puguin formar part de l'escola. Les famílies vulnerables no tenen accés a contextos externs d'aprenentatge enriquidors. Només ho poden fer per via de l'escola. És una realitat que amb la pandèmia s'ha fet més palesa. Dificultat d'educar a casa amb la família, especialment en territoris en què hi ha una sobrepoblació, amb cases i pisos en què viuen quatre o cinc famílies. No només bretxa digital, sinó també íntima de la mateixa família. A l'escola s'intenta que quan el nen o nena arriba tingui un espai bombolla, un espai tranquil, feliç. A més de proporcionar-l'hi, procurem donar-li un benestar.
- Amb la covid s'ha fet més evident la necessitat d'analitzar quin és el paper de l'educació i a partir d'aquí descobrir quines són les finalitats de l'escola. L'escola és, entre d'altres, un lloc on es transmeten coneixements i un espai de socialització.
- Tant al grau de Pedagogia com al de Magisteri tot gira al voltant de l'escola i la pedagogia social és molt residual. Això fa molt difícil, ja des d'una fase gestacional, veure més enllà del centre educatiu i entendre'l com un tot amb la família, el barri, la comunitat i la ciutat.
- Existeix una escletxa cada vegada més gran entre el present i la institució. Desajust entre la postmodernitat i l'estructura tan feixuga pel que fa al volum i a les lògiques tradicionals de l'Administració pública. Ara, amb la pandèmia, s'ha evidenciat una de les grans problemàtiques de l'escola, i és que no hi ha equitat. No hi ha igualtat d'oportunitats. No només ha estat la bretxa digital, sinó també els recursos que es podien tenir dins i fora de l'escola. Els mateixos centres educatius tenien diversitat de recursos.
- És complicat que les coses canviïn mantenint la mateixa estructura. Un exemple són les ràtios, les quals, tot i que han baixat molt, només ho han fet per poder treballar amb el model d'abans del docent que va ensenyant. Però no ha baixat prou perquè es pugui ensenyar d'altres maneres més lliures. Tot i les millores, continua havent-hi impediments. És molt difícil buscar altres maneres de fer amb un sol mestre per classe o amb espais limitats o compartits entre tot el centre.
- La societat sempre va al davant dels governants i dels lideratges polítics de les administracions. Des d'iniciatives privades s'estan fent passos per innovar en educació i el sistema públic s'està quedant endarrerit i les desigualtats cada cop són més grans.
- Les metodologies són molt importants, però cal qüestionar-les.
- El poder mai accepta la crítica. La institució administrativa es blindava amb protocols i normatives davant la crítica o la queixa.
- Hi ha molts professionals amb moltes ganes de fer, però que, al final, acaben dimitint o renegant perquè l'estructura és massa feixuga.
- Cal un canvi que permeti una cultura professional diversa en els equips educatius. No pot haver-hi el monopoli dels mestres amb els plans d'estudi actuals.
- Els centres educatius haurien de comptar amb un departament de pedagogia social i comunitària o socioeducativa i comunitària amb cultures professionals diverses, perquè aquest òrgan vetlli per la vida en comunitat del centre i per aquest ajust dels encàrrecs, dels currículums.
- Anem cap a una revolució en què ja no cal memoritzar ni aprendre alguns coneixements perquè ja els tenim a Internet. Molts aspectes del currículum, tot i que no només té parts conceptuals sinó també conductuals i actitudinals, deixen de tenir sentit. Especialment perquè els aprenentatges bàsics per formar el cervell amb la capacitat d'aprenentatge i amb la capacitat relacional són fora del currículum.

- Les experiències que tenim allà on hi ha hagut educadors o educadores socials, sobretot en moments d'urgència, són molt positives perquè a partir d'aquest encàrrec s'han construït dinàmiques de col·laboració i d'entesa dels conflictes des d'un vessant diferent. Tothom incorpora estratègies per abordar situacions problemàtiques.
- Els educadors i les educadores socials tenim una mirada sistèmica i podem ajudar els i les mestres a empoderar-se col·laborant en el treball en xarxa, en l'obertura de l'escola a tothom, i proposant tècniques perquè les famílies facin seva l'escola i hi participin.

Idees clau

- Cal incloure aquells i aquelles professionals de l'àmbit social que porten anys treballant a les escoles, els tècnics i tècniques d'integració social.
- En general la societat no idealitza l'escola del passat com una escola on s'aprenia molt i on tot funcionava. Tot i que sí que es pensava que els coneixements es tenien més adquirits.
- Venim d'un model d'escola tradicional i estem fent la transició cap a un model d'escola moderna, on l'alumne ha de ser el protagonista. Aquesta transició està obturada per un aspecte que s'ha anat mantenint amb els anys, que és l'*escolacentrisme*.
- L'*escolacentrisme* fa veure que en el centre de la mirada hi ha l'alumne, però qui ho continua regulant tot és un ens rígid. I això és degut a la pressió que ve imposada des de les estructures i a una societat on s'ha de ser competitiu i productiu. "Cal aprendre perquè això et donarà una bona feia i guanyaràs calerons." Els educadors i educadores socials no compartim aquest discurs, ja que abans pensem que cal aprendre a ser persona.
- L'escola pública ha de mirar com abordar les necessitats que tenen els alumnes i les seves famílies perquè es puguin sentir acompanyats. Quan això no es fa, l'únic que es té en compte són les necessitats del centre educatiu.
- Cal tenir clar com socialitzem amb les criatures perquè no solament se socialitza a partir dels coneixements d'unes assignatures, sinó també a través dels valors socials i cívics.
- Cal revisar l'avaluació del sistema educatiu perquè amb aquesta avaluació entren en joc les finalitats de l'educació. Un sistema educatiu fet per etapes és classificatori. Vol dir que també és exclouent: qui no és aquí dintre és a fora. És un tema complex, especialment perquè tenim un sistema educatiu basat en una cultura dominant tant acadèmica com cultural.
- Estem massa centrats en el currículum, sense entendre que aquest també és una eina de socialització. Caldria plantejar-nos com impartim el currículum. I més sabent que des del decret de competències del 2015 aquest currículum condiona molt poc el professorat. Així i tot, aquest ha estat incapaç d'agafar la llibertat de treballar d'una altra manera. Això és degut al fet que és un currículum prescriptiu. —Mai ha obligat treballar-lo d'una manera. Sí que especifica el que has de treballar i no deixa que s'obviï el que s'hi descriu.— Hem de prioritzar els coneixements rellevants. Hi ha un excés de matèries per aprendre— S'ha de revisar el currículum, especialment pel que fa al coneixement familiar o el coneixement quotidià, el coneixement de les religions no majoritàries.
- Abans l'escola preparava adults per al món del treball i ara ha de preparar ciutadans i ciutadanes d'una societat democràtica amb totes les seves complexitats: estils de família, les formes d'organització del treball, fluxos migratoris, distribució de la riquesa, els valors, el paper de les religions.
- La mirada de l'educació és una mirada sistèmica en tots els elements que conflueixen. No es pot pensar en l'escola sense pensar amb tot el que hi ha al seu voltant.
- La participació de la comunitat escolar és un element indispensable per a la transformació educativa.
- Cal una mirada àmplia que entengui que l'aprenentatge ha de ser un lligam entre l'interior i l'exterior. L'aprenentatge es produeix a tot arreu i els agents educatius no són només els mestres. L'escola ha de ser un espai de pensament crític, que estigui en funció de les necessitats de les criatures i de tot allò que hi ha al seu voltant, entorn, família, societat.
- L'escola ha de construir xarxes i projectes educatius comunitaris per mitjà de plans integrals d'àmbit comunitari per poder donar oportunitats a tot l'alumnat, inclòs el de família vulnerable.
- Manca de treball en xarxa. Manca de recursos al territori, sigui en l'àmbit d'ajuntaments o d'entitats socials, sigui pel que fa als centres o d'alumnat i famílies.
- L'aula no ha de ser el centre de l'aprenentatge.
- L'escola no ha d'entendre's com la casa d'un altre on entren recursos o professionals externs que li diuen com ha de fer les coses, sinó que ha de ser un espai on puguem col·laborar diferents recursos i/o

professionals, i que cadascú amb les seves limitacions i aportacions pugui tenir el seu temps i el seu espai i, paral·lelament, també ens puguem coordinar.

- Cal un replantejament global perquè hem d'abordar la complexitat des d'una perspectiva holística, des de les comunitats i des de la interprofessionalitat. Els aprenentatges ja no són en el mestre, sinó en la xarxa, en el creixement científic accelerat i en la funció socialitzadora i emancipadora de la ciutadania.
- Es confon individualització amb personalització. Impossible personalitzar perquè això suposaria que l'alumne decidís sobre el seu ensenyament. Impossible individualitzar perquè la mentalitat de la societat, o dels que són a dalt, no ha canviat. Encara es pensa que els coneixements s'han de transmetre d'una manera determinada i per això es considera que els recursos que es proporcionen ja són suficients. És difícil individualitzar amb ràtios tan elevades i només un mestre. Almenys amb dos es tenen dues visions diferents. És utòpic pensar, que amb l'estructura escolar i el sistema escolar actuals, l'educació està centrada en la criatura.
- Cal intentar obrir esclotxes en el sistema i també esquarterar o canviar aquest poder d'autoritat que sembla estar en mans del docent, equip directiu, projecte educatiu de centre, etc. El sistema educatiu és qui té l'autoritat i l'autoritat dels docents és delegada.
- A la formació inicial es demana que el professorat sigui un reproductor. En cap moment se li demana que sigui creador. Tot està ideat perquè els i les docents tinguin l'autoritat i siguin reproductors d'allò que està establert, de manera local i no sistèmica. Massa enfocats en els seus problemes, els cal una mirada més globalitzada. Per tal d'apoderar-se i deixar de ser reproductors i aportar una mirada crítica i global, cal entendre per què es fan les coses i decidir què fer i que no. I així passar de reproductors a transgressors.
- La direcció del canvi, a llarg termini cap a la utopia, és fer que les estructures canviïn. A curt termini, esquarterar aquestes estructures que no permeten el canvi. I fer-ho amb aquesta pedagogia del tu a tu, que és el que permetrà crear espais de confiança i inèrcies de canvi. Cal començar una transformació de dins cap a fora. El canvi generat des de dins es projectarà cap a fora i les estructures hauran d'anar canviant, a llarg termini. El canvi radica en la metodologia, el que fem dia a dia per trencar amb les estructures de poder.
- El paper dels educadors i les educadores socials: amb la figura de l'educador o educadora social pot ser més fàcil fer la connexió entre professionals i equips i també comptar amb una mirada total i completa. Els educadors i educadores socials, com a utòpics de l'educació, som uns *outsiders*; som fora de l'ensenyament. Però tard o d'hora s'ha d'incorporar aquesta visió perquè l'escola es pugui anar transformant en aquesta complementarietat.

Els espais i temps educatius

Administració local

Idees clau

- Alguns espais educatius (per exemple, els patis escolars) han quedat relegats a un ús purament escolar. Manca d'aprofitament de les infraestructures escolars per a un ús educatiu per part de la ciutat. Resistències per part d'alguns centres, per afavorir un ús més social dels edificis.
- S'ha produït una manca de permeabilitat entre l'escola i la ciutat, que va més enllà del possible ús dels espais.
- Els ajuntaments tenen la sensació de ser mers mantenidors de les estructures escolars i que tenen un paper molt poc rellevant en les dinàmiques educatives.
- Hi ha hagut, tradicionalment, un ús social reduït dels espais dels centres educatius (per exemple, per a serveis dirigits a joves en els instituts). La pandèmia i la necessitat d'espais escolars encara ha fet més evident aquesta situació.
- Es produeix una certa contradicció entre les orientacions de disseny d'espais a partir de propostes (per exemple, Escola Nova 21) i les normatives restrictives que regulen el disseny dels espais escolars.
- Cal repensar els espais educatius. Els models d'espais han de respondre als canvis educatius i no condicionar-los. Les escoles bressol construïdes els darrers anys han estat un bon exemple d'entendre l'ús educatiu dels espais.

- Dissenyar els espais educatius de forma transversal amb la comunitat educativa de la ciutat.
- Aprofitar els edificis i espais escolars com a espais educatius per part de la ciutat.
- Cal pensar i imaginar uns espais de futur per a un ús més educatiu i social.
- Caldria integrar els espais escolars amb els espais urbans.
- Cal integrar de forma transversal la lectura de la ciutat educadora, llegir els espais públics des d'una mirada educativa.
- És important fer una lectura transversal dels espais educatius en relació amb els objectius de desenvolupament sostenible.
- A més de repensar els espais, també cal reflexionar amb qui s'ha de fer aquesta reflexió. Cal fer-ho amb la comunitat educativa, entesa de forma àmplia i de forma multidisciplinària amb d'altres professionals.
- Els centres educatius, com a espais, haurien de convertir-se en referents de la comunitat i connectar-se amb els sectors socials: el sector de la cultura, també el del lleure i el de l'esport.
- Els ajuntaments haurien de tenir un paper rellevant en la vinculació d'escola-comunitat-territori. Caldria treballar des d'un punt de vista d'intervenció comunitària: "aprendre i construir junts". En el futur ens agradaria ser educats en comunitat.
- Aconseguir ser educats en comunitat no depèn únicament de la voluntat dels ajuntaments o el teixit social. També depèn de la voluntat dels centres i cal que es reflecteixi en el seus projectes educatius.
- Cal ampliar els temps educatius. El temps fora de l'horari estrictament lectiu apareix com una oportunitat d'intervenció per afavorir l'equitat.
- El debat sobre la jornada escolar s'ha de tornar a posar amb força sobre la taula. Cal revisar recursos disponibles de l'Administració local.
- L'anàlisi del passat evidencia dificultats d'interlocució entre l'Administració local i l'Administració autonòmica, que és la que té actualment la majoria de les competències. Això no ha facilitat dirigir els esforços en una mateixa direcció.
- En la relació amb els centres educatius s'ha produït una certa contradicció: l'Administració local no era la que disposava dels recursos ni la que podia decidir, però a la vegada era l'administració a la qual els centres exposaven les seves necessitats i feien les seves demandes de forma més directa i propera.
- La manca de vinculació entre l'educació més "formal" i la "no formal" s'ha evidenciat més en els municipis més grans, a la vegada que també s'ha fet més evident la necessitat de relació entre els agents. En l'àmbit territorial de Catalunya format per municipis més petits, les relacions entre la comunitat educativa s'han donat d'una forma més fàcil. Per tant, cal considerar que és cert que potser és un problema estructural, però que també pot ser únicament d'identificació amb els projectes.
- Relacionar l'ús d'espais educatius amb accions incloses dins de projectes comunitaris. L'ús de l'espai a partir dels objectius d'un projecte comú.
- Les dotacions de recursos als centres (docents, programes, etc.) es planifiquen des de models estàndard, sense atendre a una necessària diversitat en funció dels projectes.
- En el moment actual hi ha centres educatius que demanen "una obertura a la ciutat" i d'altres, en canvi, que demanen un aïllament.
- La pandèmia ha tornat a fer trontollar propostes educatives que ja havien avançat.
- La pandèmia, en alguns moments, ens ha obligat a treballar a batzegades (digitalització, suport a les famílies més vulnerables, etc.). Cal passar de les batzegades a línies d'acció, a establir camins més projectats cap a objectius de futur.
- Naturalitzar els patis escolars. Transformar aquests espais. Passar de la cimentació per transformar aquests espais per atendre les diversitats i fer realitat la igualtat en l'ús. Fer efectiu el seu ús per part de l'entorn fora de l'horari escolar com a espais de lleure.

Alumnat d'educació d'adults

Idees clau

- Falta temps per desenvolupar bé els continguts.
- Potenciar els recursos de biblioteca als centres de formació d'adults.

Citacions

- *Los maestros tienen un temario que dar con un tiempo específico para finalizarlo y me doy cuenta de que a veces esos tiempos los presionamos demasiado. Quizá requiera de un poco más de explicación.*
- *Creo que falta una pequeña biblioteca con libros para que podamos estudiar.*

Alumnat d'educació d'adults en centres penitenciaris

Idees clau

- Clara distinció entre l'espai d'aprenentatge, que té una connotació positiva, i la resta d'espais, que tenen una consideració diferent. La biblioteca formaria part d'aquests espais educatius, per bé que té un funcionament al marge de l'activitat acadèmica. En qualsevol cas, és un espai molt valorat per tots els participants.
- Els ha afectat molt la covid-19, perquè ha incidit especialment en la reducció de les hores escolars i ha dificultat el suport que rebien del professorat.
- La irrupció de la covid-19 ha restringit els usos dels espais i ha afectat la vida quotidiana dels participants, que no poden passar tant de temps a les aules o la biblioteca i han de romandre a "les habitacions".
- Les mesures de prevenció de la covid-19 han suposat una restricció dràstica de les hores dedicades a la formació; durant un mes es van suspendre les classes i posteriorment s'han reprès amb una reducció del 50 %.

Citacions

- *Ahora pasamos más tiempo en la habitación. Antes de la covid-19 estábamos mucho mejor. Hemos ido a peor.*
- *Vaig entrar al centre el 2019 quan encara no hi havia la covid-19. Tenia quatre hores de classe cada dia i quan va arribar la covid-19 les van reduir a dues i durant un mes no n'hi havia.*
- *Antes hacía de 9 a 12.30 h y por la tarde de 4.30 a 5.30 h. Me encantaba. Así se pasa rápido el tiempo. Antes era mucho mejor.*
- *A pesar de la disminución del tiempo, no os desaniméis. El alumno está sufriendo, pero el profesorado también.*

Alumnat d'educació especial

Citacions

- *Em sentia bé perquè podia jugar a la consola tot el temps.*
- *Em sentia malament perquè no podia sortir al carrer i quedar amb els amics.*
- *Em sentia "agobiada" perquè no sabia quant de temps duraria la situació.*
- *Jo estava en un centre amb més nois de diferents edats, i el fet d'estar tots junts en un saló es feia insuportable perquè no es podia fer res.*
- *Estava angoixada perquè no sabia què fer.*
- *Em sentia angoixada i trista perquè el meu avi va morir de la covid-19.*
- *Em sentia trista perquè hi havia la covid-19 a casa.*
- *Em sentia espantat i enfadat. No volia portar mascareta.*

Alumnat de tercer i quart de secundària i batxillerat

Citacions

- En les classes presencials és on ens sentim més acompanyats i les aprofitem més.
- Ens diuen que sortim de l'habitació quan ens connectem, però jo aquí és on millor estic.
- La meva habitació em dona seguretat.
- És important que els alumnes estudiïn allà on estan còmodes.
- Als que ja ens coneixíem no ens ha costat començar el batxillerat en línia, però les companyes noves ho han tingut força difícil. Parlen poc a les videoconferències i no s'atreveixen a preguntar.
- És difícil fer vincle si no ens trobem en persona.
- Tot i que fem servir les xarxes, a mi m'agrada més trobar-me amb els companys cara a cara.
- Crec que tothom escolliria un aprenentatge híbrid.
- Al meu centre cal millorar l'organització de l'ús dels espais comuns, com els lavabos.
- Millorar la gestió dels espais públics davant del centre per millorar la convivència amb els veïns i poder mantenir les distàncies de seguretat.
- M'imagino espais grans on ens puguem moure, on interactuariem amb altres grups i fariem altres agrupaments segons la matèria, si coincidim en optatives...
- Hauríem de definir els materials a partir de les necessitats que generin aquests espais més flexibles que imaginem. Més hores dedicades a aprenentatges pràctics.
- [M'agradaria que] en un futur torni a ser d'una hora perquè dues hores es fa molt pesat...
- Jo crec que les classes de 45 minuts són força interessants perquè és un temps d'atenció suficient. És un temps d'atenció ideal. No es converteix en alguna cosa massa avorrida ni massa pesada.
- Al meu institut fem cada dia tres classes de dues hores però per a la majoria de companys això és massa. Els anava millor les d'una hora.
- Jo, del pla estàndard, no canviaria cap cosa del que està establert.
- A mi se'm fa molt llarg estar tantes hores connectada a casa en classes en línia i fent treballs.
- Jo sé que als països nòrdics fan classes de 45 minuts i la gent està com més fresca.
- Les classes tipus conferència es fan massa llargues i estàs els últims minuts només esperant que això s'acabi ja.
- Cal aprofitar tot el temps. No fer sessions de tutoria si només són per fer deures o estudi.
- És més difícil estar còmode a casa. No pots evadir-te. Amb el confinament perimetral no ens podem moure.
- M'agradaria que en l'educació del futur tu poguessis interaccionar amb més d'una classe, que els espais facilitessin la comunicació entre diferents grups, perquè com més experiències i més punts de vista reps d'una cosa, encara que sigui de gent més gran o més petita que tu, més et nodreixes i més ho acabaràs aprenent. És això que diuen, que quan acabes d'entendre una cosa és quan ho expliques.
- Agrupaments flexibles: això seria una situació ideal. S'hauria d'intentar evolucionar cap a agrupaments molt flexibles, des de dos fins a 70, segons el moment i l'aprenentatge.
- Donar capacitat als centres per poder dissenyar els edificis com ells considerin millor, amb molts espais exteriors.
- Ens barrejem a l'aula amb els companys del municipi del costat, però després no ens podem moure.
- Tenir pares i mares passejant per l'institut seria un error. Crec que a l'institut podem gaudir d'una certa privacitat. Hi ha maneres d'informar i comunicar als pares tot el que calgui.

Idees clau

- Respecte de l'organització del temps escolar s'estimen més repartir el temps segons el patró dues sessions - pati - dues sessions - pati.
- A la majoria li és indistinta la durada, de 55 o 60 minuts. Una opinió en contra de sessions de dues hores i una opinió a favor de sessions de 45 minuts, argumentant que amb menys durada pots mantenir millor l'atenció i pots fer un ritme més dinàmic.
- Una proposta d'implantar la pauta de només tres hores presencials i potenciar el treball a casa.
- Cal tenir en compte que el treball telemàtic no permet evadir-se amb els altres companys (situació confinament municipal en zones rurals).

- Coincideixen en un futur en què se surti més a fer classes a l'exterior, tant al centre com a l'entorn del poble o la ciutat. Alguns centres tenen taules als patis, que fan servir per fer classes a fora, per la pandèmia. Proposen d'estendre-ho a altres centres i en més moments. Amb sostre per poder-ho fer encara que plougui o hagi plogut.
- Treballar amb altres *tempos* que permetin la reflexió sobre el que fan.
- Els alumnes de batxillerat estan molt condicionats per a la preparació per a la universitat i els costa pensar en un model horari diferent del que fan.
- Predomina el model de classe magistral i els continguts del currículum semblen la prioritat absoluta, el que justifica passar hores i hores dedicades a l'estudi.
- La presència al centre els permet la socialització. Però sembla que la seva prioritat (especialment en el cas dels que fan batxillerat) és la de treure una bona nota que els permeti l'accés al grau que volen cursar a la universitat.
- Les matèries que s'estudien al batxillerat permeten molt els aprenentatges virtuals, perquè són molt teòriques, però l'alumnat s'aïlla molt a casa i perd la part de socialització tan necessària per als adolescents.
- Cal treure els aprenentatges de les parets de l'aula. S'ha de sortir del centre educatiu. Hi ha molts espais d'aprenentatge que estan desaprofitats.
- Molts alumnes prefereixen treballar de manera individual, sigui al centre o a casa. Els alumnes amb capacitats altes són autodisciplinats i fan les tasques acadèmiques de manera molt autònoma. El problema és que molts alumnes necessiten anar a l'institut per tenir algú que els motivï i els ajudi a no abandonar els estudis.
- Costa imaginar-se fer cursos només telemàtics, però una bona part del currículum es podria fer en format sincrònic i asincrònic.
- Hi ha alumnes que s'estimen més estar a casa que a l'institut. Això els dona seguretat i confort.
- Espais amb eines per a cadascú, espais motivadors, materials més manipulatius, que despertin la curiositat. Biblioteques més riques.

Alumnat de formació professional

Citacions

- Per molts vídeos que ens posin, no és el mateix.
- A casa no tinc els materials ni les eines per posar en pràctica la teoria que ens ensenyen.
- Moltes vegades fem una part de teoria i baixem al taller a posar en pràctica el que ens expliquem. Si som a casa això no ho podem fer.
- No hem pogut fer les activitats de natura que teníem previstes.
- Necessitem temps per estar amb els amics.
- Si no treballo no em puc pagar els estudis i els cicles són cars. Necessito temps per arribar a tot.
- A mi se'm fa molt llarg estar tantes hores connectada a casa en classes en línia i fent treballs.
- Jo he fet les pràctiques a un esplai i era impossible que em paguessin res.
- Les de 50 minuts se'm fan curtes. Prefereixo les d'una hora.
- Tinc tres hores de classe seguides i de vegades se'm fan molt pesades.
- És més avorrit estar a casa, perquè et pots distreure amb facilitat i és més difícil concentrar-te.

Idees clau

- Treballar des de casa és més avorrit i et pots distreure amb facilitat.
- Molts alumnes de cicles treballen i han de fer classes al centre i pràctiques a les empreses. Això suposa moltes hores de dedicació als estudis i en molts casos els impedeix buscar una feina compatible amb els seus horaris.
- Es fan massa hores teòriques al centre. En un centre de formació professional s'haurien de fer més hores a les empreses i que aquestes hores es paguessin, sempre que l'empresa no sigui sense ànim de lucre.
- La presència al centre permet la socialització. Els joves i adolescents necessiten molt el contacte físic malgrat que se'n surten molt bé amb les xarxes socials.

- La durada estàndard de les sessions de 60 minuts és la que consideren majoritàriament més correcta, i troben les sessions intensives de dues a tres hores provocades per l'adaptació a la covid-19 molt pesades.
- Durant el confinament es van poder seguir les classes teòriques de manera virtual, però els cicles formatius tenen una part pràctica que s'ha de fer al centre o a l'entorn: cicles d'esport, taller de confecció, mecànica, electricitat, laboratori, visites a empreses, simuladors, etc.
- Els centres tenen els equipaments que permeten ensenyar la part teòrica i la part pràctica.
- És impossible fer alguns cicles formatius de manera telemàtica, però alguns sí que es podrien fer en format sincrònic i asincrònic.
- Unanimitat a valorar positivament els espais i recursos per fer les classes als centres.

Alumnat de cinquè i sisè de primària i primer i segon de secundària

Citacions

- A l'aula no ha canviat. Continuem sent els mateixos alumnes. Hi ha assignatures quadrimestrals i abans no es feia (així no entren gaires professors).
- Al pati també ens divideixen, però tornaria a com es feia abans. Si no hi ha zones, creu que tindran més possibilitats de socialitzar-se amb d'altres companys.
- Abans podies barrejar-te amb qui volguessis i amb els patis que tenim podríem conèixer molta més gent.
- Com que el pati és molt gran, cada setmana anem canviant. Quan anava al *cole*, estàvem barrejats, i amb tot això de la pandèmia ja no es pot fer.
- Ara no ens hem de canviar tant de classe i no ens emboliquem tant. També canviaria obrir les finestres de l'aula perquè al matí fa un fred...
- També tenim obert i a vegades tanquem la porta, depenent de l'hora que sigui. El nombre de persones a l'aula no ha canviat gaire. Ara els "profes" van ells a la teva aula i no cal que hi anem nosaltres.
- Nosaltres seguim canviant de classe però, per exemple, els seminaris en què fèiem treballs en petit grup ara ja no es poden fer perquè no són aules ventilades.
- L'organització del meu institut m'agrada bastant. L'única diferència que trobo a faltar és el contacte. Amb la mascareta es fa més complicat.
- En haver-hi més gent nova a classe, fem més pinya. M'agradaria que tornés la cantina.
- A la biblioteca, els de batxillerat hi podien anar per repassar o durant l'hora del pati. Ara, pel tema coronavirus, la biblioteca està distribuïda per cursos i dies. L'aula d'informàtica no ha canviat i al laboratori hi anem amb molta més precaució perquè hi entra tothom.
- Nosaltres d'informàtica i laboratori en fem molt menys i ja no utilitzem la biblioteca. Es troba a faltar sobretot quan volies fer un treball o fer algun exercici que no tenies fet. M'agradaria que aquest espai tornés [ens explica una activitat de la biblioteca en què regalen un llibre sorpresa i sembla motivador, tot i que ho han deixat de fer].
- Nosaltres, a quart, ja les tenim com a optatives, però el laboratori i informàtica són aules que estan ben ventilades. Tenim uns formularis per a préstec de llibres per rebre a la secretaria, perquè la biblioteca està tancada.
- El pati està dividit i tenim la nostra zona. Però amb això, hem de jugar tant sí com no i hem fet més pinya. M'agrada més així. El menjador el fem a la biblioteca i em fa sentir molt còmode. L'activitat de llegir el manifest en públic no l'hem pogut fer i tampoc no m'agrada, encara que es faci en línia.
- Nosaltres canviem cada setmana de zona de pati. Trobo a faltar estar amb algun altre amic, però sí que és veritat que també fas pinya. Barrejaria les classes (dos nivells) a l'aula i això m'agrada, però les zones de pati, no.
- La meva escola és molt petita. Abans ja no teníem menjador i dinem a l'aula. Ho seguirem mantenint perquè vam parlar amb la directora de seguir-ho fent. Abans et podia tocar seure per fila o a un lloc que hi hagués lliure. Ara, en canvi, ets a la teva taula i amb els companys de classe.
- Al pati anem al parc quan no ens toquen les dues zones de pati. Així juguem a diferents llocs, segons la zona.
- Els nens també estem més units perquè, a l'estar sols, ens barregem nens i nenes.
- El carnaval ha estat una mica sonso amb tot això. Hem perdut bastants "profes" [li agradaria tenir contacte amb més docents].

- Al menjador no hi ha hagut gaires canvis però hi ha uns horaris per a diferents cursos. Per això, hem de menjar més ràpid, perquè entrin altres cursos.
- Nosaltres no tenim classes barrejades. Només els més petits. Sent el darrer any, preferim estar junts i que no ens separin. Ja ens quedem aquest curs sense celebracions, per culpa de la covid-19.
- A la meua escola van decidir barrejar els cursos, però només a infantil perquè pensaven que seria positiu. Sent el darrer any a mi no m'agradaria que ens separessin.
- Nosaltres tenim suficients classes i no hem barrejat cursos. En la meua opinió m'agradaria continuar així i sent més gent. Potser parlaria més a classe.
- No voldria separar-me de companys de la meua classe, sent el darrer any.
- Els de cinquè sentim que així aprenem més, però sé de gent de sisè que tenen la sensació d'aprendre menys. A la meua escola es decideix si quedar-te a dinar o no. Però, és clar, amb la covid-19 han convertit el gimnàs en menjador. També hem de menjar molt ràpid i tenim poc temps, perquè mengin els petits. La biblioteca també ha canviat i s'ha convertit en una classe. L'aula d'Anglès ja no es fa allà i és la mestra d'Anglès la que va a les aules. També l'aula d'Informàtica ja no es fa servir, tot i que ja es feia servir poc abans. La de Música tampoc hi és. No m'agrada gaire perquè, si no et toca la mestra que vols, ho passes malament. [També troba a faltar el tracte amb d'altres mestres perquè la tutora els dona massa matèries.]
- De 8 a 11 i d'11.30 a 14.30 fem classe. Normalment ho porto bé, tot i que a vegades tinc gana. Tot i això, no ho canviaria perquè després puc descansar una mica i fer deures o anar a les extraescolars.
- Voldria proposar que hi hagués un horari per aula, per sortir al pati, però no fer tantes hores seguides de classe, a l'institut [ens comenta que seguiria amb l'horari de primària].
- Per sortir a l'esbarjo van per torns: primer, segon i tercer surten abans i quart, cinquè i sisè després, partint els patis.
- Em semblen bé els horaris de pati i continuaria amb els torns, però no gaire.
- Jo trobo a faltar ajuntar-me amb companys i companyes d'altres aules del meu curs a l'hora del pati.
- Han pogut canviar una mica la mitja hora de lectura i puc fer deures per no fer-ho a casa.
- El que no m'agrada és que han tret el segon pati. Abans en teníem un de mitja hora i un altre de 20 minuts, i aquest últim ja no el fem [li agradaria fer els dos torns quan acabi la pandèmia].
- Tots entrem en diferents hores i portes. Sortim esglaonats per cursos i ens hem partit el pati. No ho mantindria perquè així tenim tot el pati per jugar. Però les relacions amb els companys d'aula han millorat.
- La meua classe entra deu minuts abans i sortim deu minuts abans. Crec que han fet ben fet.
- També han canviat els horaris del pati. M'agrada.
- L'únic que canviaria serien els horaris; fer els patis un de mitja hora i un altre de quinze minuts. Treure la mitja hora de lectura perquè jo, llegint a la classe amb gent al costat, no em concentro.
- Un dels canvis més importants ha sigut que abans érem trenta a la classe i ara som divuit, i això té coses positives i negatives, però per aprendre crec que és millor.
- Jo trobo com a gran diferència que el curs passat érem quinze i tots del poble. Ara a l'institut som vint-i-cinc de diversos pobles, i això fa que tinguem més relacions socials i coneguem gent nova.
- El curs passat ho fèiem tot normal. Ara hem de portar mascareta a classe i al pati estem separats en zones petites i ja no podem jugar tots junts. Els horaris han canviat amb les classes més curtes. Les entrades i sortides també són en horaris diferents. Sort que tots els meus amics són al meu grup.
- Jo he canviat de l'escola a l'institut i noto molt canvi, en els horaris i en la feina, que ara en tinc més. A més, ara anem amb mascareta i em costa respirar quan pugem les escales. També he notat un canvi amb el pati. Ara en tenim molt menys. També, al canviar de centre, tota la gent és nova. Només venia amb dues amigues. A més de la pandèmia, també he hagut de canviar de *cole*.
- Ara anem a fer dibuix a un parc en comptes de la classe i fem Educació Física al parc del costat.
- A mi personalment sortir a fer la classe a un altre lloc fora del centre m'agrada molt.
- Ara fem més Educació Física a fora de l'escola i no tancats al gimnàs, i això m'agrada molt.
- Nosaltres ho fem tot dins l'institut, que és molt gran, però sí que a vegades anem a buscar plantes fora de l'escola, al camp, i això m'agrada molt.
- Nosaltres fem Educació Física fora de l'institut i hem anat al parc a dibuixar quan fem dibuix artístic a Visual i Plàstica, i jo, això, ho veig un canvi positiu, perquè estar tancats sempre a l'aula no és agradable.
- A nosaltres sí que ens ha canviat bastant, ja que abans fèiem el mateix horari cada dia i ara fem canvi d'horaris al quadrimestre. Ara fem més temps de la mateixa assignatura i això avorreix una mica.
- A mi quan em van presentar l'institut l'any passat em van dir els horaris de pati i després del confinament fem menys pati i fem lectura a classe i sortim més tard a fi de no trobar-nos amb els altres companys de les altres classes.

- Ara a l'institut fem més hores seguides en comparació a sisè. Ara ens cansem més i posen més exàmens. Entenc que a la secundària hem d'estudiar més però crec que exageren una mica.
- Ara a l'institut ho fem tot seguit i això cansa molt, i més amb la mascareta.
- A mi m'agrada més anar-hi cada dia perquè així tens pati. I anar a classe, ja que veus els companys, i des de casa no és el mateix.
- A mi m'ha arribat a faltar l'aire, ser jo. El fet de no poder anar a l'institut ha sigut molt dur.
- A mi m'ha faltat trobar-me amb els professors, per comentar el dia a dia. Per videoconferència no és el mateix i al meu institut n'hem fet molt poques.
- Poder fer servir espais com el pati o fora del centre per fer classes ens ha donat una visió més àmplia de com aprendre.
- A mi no m'ha agradat el fet de no poder fer els apadrinaments lectors i barrejar-nos en els tallers entre classes. Ho trobo a faltar molt.
- A mi no m'agrada que no puguem compartir el pati amb els nens i nenes d'altres classes. Només podem jugar amb el nostre grup i això és poc divertit.
- Aquest curs a l'institut tenim menys professors per assignatura. Un en fa més d'una i està més temps amb nosaltres. Això ho valoro positivament ja que així ens coneix millor i sembla que aprofitem més el temps.
- A mi no m'agrada anar a fer Educació Física amb mascareta ni tampoc jugar amb la mascareta. Trobo a faltar poder estar amb tots els amics, no només amb els del meu grup. Tampoc no farem colònies.
- Jo valoro positivament fer classe en llocs fora del centre, com al parc que tenim al davant. És diferent i divertit. Mai no m'ho hauria imaginat.
- En el meu centre els horaris estan igual però potser hi ha menys professors que imparteixen les assignatures. M'agradaria que fos com abans. El temps passava més de pressa.
- Jo crec que els horaris haurien de ser més flexibles en funció del que necessitem. M'agradaria que em preguntessin què vull aprendre.
- Al meu centre treballem per projectes i ens fan preguntes sobre què volem aprendre del projecte. Després, en grups cooperatius, ho compartim i exposem les respostes en una presentació final. L'any passat també ho fèiem així i m'agrada molt; em fa sentir part del grup i que entre tots podem ajudar-nos a aprendre.
- A mi m'agradava l'any passat a l'escola, que també fèiem projectes. Ara a l'institut se'm fa llarg i pesat tantes hores seguides i per assignatures. Em disperso més.
- Poder fer servir espais com el pati o fora del centre per fer classes ens ha donat una visió més àmplia de com aprendre.
- A la nostra escola han canviat moltes coses. Per exemple, ara portem mascaretes. Això és un canvi molt gran. Al pati no estem tots junts amb les altres classes. Estem amb el grup bombolla, cadascú a la seva part, i no podem fer com altres anys, que anàvem amb altres professors, altres companys i també fèiem l'Educació Física amb altres professors. Ara només veus la mateixa professora sempre, els mateixos companys i no hi ha la diversitat que havia els altres anys. Ara el que ha canviat també són els horaris a l'entrar i sortir de l'escola. Cada grup entra per una porta diferent, amb diferent horari, i és una cosa trista perquè els altres anys ho passàvem molt bé amb altres companys i professors. Era més divertit. Quan entrem ens posen el termòmetre, ens miren la temperatura i ens netegem les mans amb el desinfectant a cada moment. Per això sembla una mica estrany i trist, i també fa ràbia.
- Doncs nosaltres el que hem fet, en comptes d'anar-hi, tenim dos patis, un de petit i un de gran. Cada dia ens estem canviant de classe d'anar als parcs que tenim a prop, que tenim al costat del centre, i de les classes anem a un lloc que tenim al carrer del costat. Sisè no, però els altres cursos van allà tot el dia a fer classe i només van a dinar a l'escola. Jo, això, ho veig bé, però a vegades anar als parcs és una mica cansat perquè tots volem anar al pati, perquè podem portar pilota i jugar a futbol, i tenim cordes i llibres, però ara no ho podem fer servir i crec que això no li agrada a ningú. I també dinem a les classes en comptes de dinar al menjador, cada curs a la seva classe, i per això creiem que no hi ha tanta diversitat de persones, sempre amb els mateixos companys. Abans ens relacionàvem amb altres classes per jugar a pilota o per al que fos, i això ho hem trobat a faltar.
- Jo he canviat de centre, perquè la meua escola era només fins a sisè i ara vaig a l'institut i ja tenia la germana que més o menys ho coneixia. De normal entràvem tots a la mateixa hora i ara entrem tots molt més escalats amb molta diferència. Es fa *raro* perquè hi ha diferents timbres, i tampoc saps de vegades a quin has de fer cas. A vegades penses "oi que bé, ja està", però no és el següent timbre el que li toca, i quan parlem de pati, el meu centre té un pati molt petit. Llavors trobo que està bé ja que comparteixo el

pati amb segon i llavors, si féssim tots els cursos junts, estaríem tots com sardines. Al començament érem cadascú al seu quadre, però ara els “profes” ja ho deixen de controlar i després quan fem canvis de lloc, que són pocs, però quan canviem d'aula i de professors et diuen “ah, doncs canvia't de lloc”, però se't fa una mica *raro*, no perquè “ai, ara he d'anar a desinfectar”, i també es fa pesat, perquè has de desinfectar cada dos per tres i penses *bueno, ya vale*.

- En el nostre institut ara tenim diferent horari i també nosaltres ara fem mig curs Català i a l'altre Castellà perquè no hi hagi tants professors amb el grup.
- Nosaltres, a l'escola, només tenim dues professores que donen *Arts and Crafts*, que les fem en anglès, però, per exemple, Educació Física i Música ens les fa la nostra tutora. La nostra tutora no està especialitzada per donar Educació Física i Música, però no poden entrar més mestres. L'única que va de classe en classe és la mestra d'Anglès. Totes les professores són en una classe i no es mouen.
- Al meu institut de normal cada professor està especialitzat en una cosa o en un altra, i llavors a cada classe tenies un professor diferent. Però aquest any, per exemple, la meva tutora, que està especialitzada en Ciències Socials, només l'hauria de tenir a Socials i Tutoria, però la tinc a Socials, Català, Castellà i Valors, o sigui, la tinc en moltes més matèries. Llavors, no tots els professors estan especialitzats per fer altres coses i trobes a faltar alguna cosa que un professor que sí que hi està especialitzat et podria explicar.
- Doncs a mi, que no és el meu cas, doncs no m'agradaria, perquè moltes hores seguides doncs ja avorreix i ja no hi ha tanta disciplina ni tantes ganes, si tens tantes hores seguides amb el mateix professor.
- No em passa perquè tinc diferents professor per a cada assignatura, però, pel que diuen, no té gaire sentit que un professor d'una assignatura et faci classes d'una altra.
- És millor anar canviant de professor ja que pots anar agafant els llibres d'una altra matèria i començar a fer una altra classe, i si hi ha algun exercici que no t'ha quedat clar, t'ho explicaria molt millor un professor especialitzat que un professor que no estigués especialitzat en aquella matèria, i faries millor les classes amb un professor que té més experiència de com fer el tipus de classes que fa.
- Sí que tinc un professor per a cada assignatura excepte Tutoria o Projectes, que ens les fa el professor d'Anglès, perquè realment per a projectes no se'n necessita. Almenys en el nostre centre els projectes que fem no necessiten algú especialitzat. Sí que és veritat que fem les classes de dues hores i es fa una mica pesat a vegades, perquè, per exemple, si no t'agrada l'assignatura o la manera en què explica el professor, es fa pesat. I ara amb els quadrimestres acabo de començar les assignatures i també conec nous professors.
- Trobaria a faltar, per exemple, anar al laboratori de Biologia o anar a l'aula de Plàstica, que en el nostre centre és molt gran, i trobes a faltar fer experiments o anar en un lloc on tot estigui ple de pintures i poder fer l'assignatura com s'hauria de fer, però fins que això no sigui possible, doncs ho fem tot a l'aula.
- Nosaltres, això de canviar de professor, ha seguit des de primer el mateix i ara està a segon i tot el centre ho està fent, i jo, que faig Alemany, em moc per Educació Física per anar a Alemany, perquè ens hem de moure. Si la professora d'Alemany hagués de venir a la classe, es trobaria amb altres nens de la classe que no en tenen ni idea, de l'idioma, doncs no sortiria gaire bé. Els que fem Alemany ens movem a un altra aula i els altres es queden a la classe, però sí que tenim un professor per a cada assignatura i ara es mouen ells. Abans, segons com, ens movíem nosaltres. Aquest any es mou el professor.
- A la nostra escola tenim la mateixa professora tota l'estona. Només es canvia la d'Anglès. Abans de la covid-19 la professora de l'altra classe ens feia Castellà, un altra ens feia Música i l'altra, Educació Física. Hi havia aquella diversitat de professors i era més divertit, perquè estaves amb cadascun. Però també vull dir que, més o menys, és millor que ho faci una persona no especialitzada que no que no facis res.
- Aprenem sobretot a l'institut, però també a casa amb les situacions que et van sorgint. S'aprèn a tot arreu.
- De vegades vaig a la biblioteca però també aprenc per mi mateixa a casa alguns temes que m'interessin. Busco per Internet, em faig resums o busco llibres a la biblioteca.
- Jo aprenc piano a casa meva. Puc estar hores i hores tocant sense parar. També tinc un professor particular que m'ensenya a tocar cada vegada coses més difícils.
- Jo aprenc de la meva escola, i de situacions que he viscut o coses de què parlem a casa.
- De vegades aprenc de la meva família, que m'expliquen coses.
- Aprenem també a extraescolars, i de coneguts que expliquin coses que t'interessin.
- Si m'interessa algun tema, busco informació des de casa per Internet.

Idees clau

- S'evidencia que els centres han tingut diferents maneres d'establir les sortides d'esbarjo.
- A la majoria els semblen bé els horaris de pati establerts.
- En general s'ha eliminat una de les dues sessions d'esbarjo. Mostren dificultats per acostumar-se al canvi.
- Hi ha acceptació general, quant als horaris d'entrades, de sortides i d'esbarjo.
- Alguns alumnes han començat primer d'ESO a l'institut i no poden opinar gaire, en relació amb els canvis soferts durant el curs present.
- Hi ha hagut centres que no han canviat els nivells dins l'aula, però sí la temporització d'algunes matèries.
- Molts centres han dividit per zones els espais d'esbarjo. Sembla que preferirien no tenir-los-hi però entenen que s'hagi de fer.
- En general es vol tornar a utilitzar la zona d'esbarjo com abans del confinament, tot i que entenen per què és necessari establir zones.
- També es mostra acceptació davant els canvis establerts en relació amb els canvis d'aula i la ventilació, encara que no els sigui gaire agradable.
- La biblioteca és l'espai més afectat perquè resta tancada i s'estableixen altres estratègies per al préstec de llibres, per exemple, rebre'ls a la secretaria, però perden un espai per treballar.
- L'aula d'informàtica i el laboratori es fan servir menys, en relació amb abans de la pandèmia. Hi ha centres que presenten prou dispositius per poder treballar, tot i que cal desinfectar-los.
- Reconeixen que establir zones a l'esbarjo és positiu perquè tens més relació amb els companys de l'aula, però troben a faltar la llibertat d'anar on vulguis i amb qui vulguis.
- S'han habilitat, en general, espais concrets com la biblioteca o el gimnàs per donar-los una altra funció, com la de menjador, tot i que en centres petits han optat per dinar a l'aula, amb una valoració molt positiva per part de l'alumnat del centre.
- Troben a faltar anar a les aules d'especialitats, biblioteca, informàtica, gimnàs, etc.
- Els que estudien a l'aula amb alumnat d'un altre nivell estan contents i els que no han tingut aquest canvi metodològic també ho valoren satisfactòriament.
- Afecta emocionalment el fet de no poder celebrar festivals o tradicions del centre.

Docents

Citacions

- Escoles on es pugui conivir i també es pugui ser, amb espais agradables, molta vegetació, espais grans i que permetin la interacció dels diferents grups.
- Centres que no semblin presons, amb espais verds, verds de veritat, amb vegetació, no sorra.
- Aules de ciències a primària, amb patis amb natura. Tenir cura de dignificar l'escola.
- Centres com a espais creatius, oberts, amb aules específiques per fer aprenentatges vivencials, amb una bona biblioteca i una aula literària, una aula d'arqueologia, etc. Sortir als recursos de l'entorn.
- Edificis amb espais comuns, classes diferents per a diferents usos.
- Horaris més curts, en què els alumnes tinguin menys hores de classe. Horaris més racionals.
- Un canvi d'horari, incloure el fet de jugar durant l'horari.
- Una escola que no sigui un espai tancat, que no sigui un únic espai, ni sempre la mateixa franja horària (com el model argentí, en què les famílies poden triar el torn de matí o tarda).
- Horaris flexibles.
- Hores per a la coordinació dels docents.
- Els nens necessiten cremar energia i tenen pocs espais on cremar-la. Pocs espais on poder-se tocar i abraçar, i normes molt rígides. És clar que hem de seguir així, i volem que l'escola continuï oberta, però ara mateix passem una situació crítica.
- Pel que fa l'espai, el professorat de ciències trobem molt a faltar poder treballar al laboratori. Amb les restriccions sobre el material compartit, fer ciències sense poder manipular ni poder fer pràctiques no és el mateix.
- Pel que fa al temps d'aprenentatge, ens hem organitzat amb dues franges de pati. Fem dues hores lectives, un primer pati, dues hores lectives més, un segon pati i les dues últimes hores. Penso que és molt positiu, tant per al professorat com per a l'alumnat.

- Ha costat molt confegir els horaris aquest curs, fer que els alumnes no compartissin patis i comptar amb tots els especialistes, però crec que finalment hem fet una bona feina i s'ha continuat aprenent de forma presencial dins de la pandèmia.
- Temps. Ja en la pandèmia ens va faltar molt de temps perquè havíem d'atendre l'alumnat com si fos a l'escola i coordinar-nos per prendre decisions amb coherència. I temps per cuidar emocionalment l'alumnat, que han vingut supertocats, i sembla que volem tornar allà on érem. Ens falta temps per parar, reunir-nos i pensar molt bé què volem fer, per decidir pedagògicament com actuem. Normalitzem la situació i no crec que es pugui normalitzar. I als mestres no ens ajuden gens, amb cura emocional; si jo noestic bé com he d'aconseguir que els meus alumnes estiguin bé?
- Flexibilitzar els horaris per als alumnes, per no perdre'ls quan hi ha temporades o campanyes de feina.
- Tenir una administrativa a jornada completa per no invertir hores de docents a administració (preinscripció, informació, matrícula, etc.).

Idees clau

- Reduir la burocratització per ser més eficients amb l'ús del temps.

Famílies

Citacions

- Els espais de fora l'escola formen emocionalment.
- A casa no podem substituir els mestres. No tenim les eines, ni els coneixements, ni la paciència.
- Em sembla increïble que no hagin aprofitat l'ocasió per disminuir les ràtios i incorporar més professors.
- M'agradaria una escola on els espais afavoreixen la comunicació, els aprenentatges, la cooperació. I també la cooperació entre diferents nivells.
- El fet de no poder-se ajuntar amb altres classes sí que ho nota.
- El meu fill abans anava a la biblioteca per fer deures amb Internet. Però, és clar, ara hem de demanar cita. Hi hauria d'haver més espais per poder-se connectar per a aquells nens que no tenen Internet a casa. Jo veig el problema aquí, perquè no totes les cases tenen Internet i molts nens no poden fer els deures. S'han de conformar amb els que els donen els professors i van fent el que poden a casa. Jo ara ho veig complicat però soc optimista per al futur perquè les coses tenen solució.
- L'educació ideal en un país és que els menors de divuit anys tenen accés lliure i gratuït a tots els museus, centres d'art, etc.
- Les persones hem de tenir espais per crear. El model d'aprenentatge reproductiu és obsolet.
- Cal un espai còmode i acollidor, amb sofàs, catifes, etc.
- Cal fer barri i fer unió d'escoles i instituts i compartir espais i horaris. Afavorir la seva interacció.
- Els espais educatius han de ser institucionals. No pot ser una casa. Jo no estic d'acord que els nens estudiïn a casa.
- Hem de recuperar poder sortir de l'escola. Fer activitats al barri, projectes en l'àmbit municipal, amb altres escoles, excursions, colònies. Tot ha quedat liquidat amb la pandèmia i ho hem de recuperar.
- A secundària, els mestres tenen menys preparació pedagògica que a primària, en què la vessant pedagògica es té molt més en compte. Em sembla que a la primària es treballen molt més aquests nous plantejaments dels espais, els temps i les noves metodologies didàctiques, però quan els infants arriben a la secundària tot això es difumina perquè es deixa de tenir en compte. Penso que si no posem remei a aquesta problemàtica ens mantindrem encallats en aquest punt. Crec que el màster que fa el professorat de secundària no treballa aquests punts. Mentre que, per exemple, a primària estem posant molt d'èmfasi en coses com el treball per projectes i l'avaluació mitjançant rúbriques, a secundària es manté el sistema "temari-examen, temari-examen". Aleshores, per a què serveix tota la feina feta a primària?
- Soc membre de l'AMPA. Penso que els pares cometem l'error de pensar que quan els infants arriben a primària ja són grans. I no són grans. Encara són petits i també necessiten comprensió i acompanyament. En alguns casos, com hem dit, els professors no estan òptimament formats i mostren certes mancances a l'hora d'oferir aquest acompanyament. Cal aquesta formació als docents, però cal també que les famílies facin servir el sentit comú; malgrat que els pares dels infants tinguem altres obligacions i no puguem

estar constantment sobre els nostres fills, caldria que féssim més pinya amb els docents i els equips de professors i enfortir els nostres vincles per poder-los acompanyar degudament. A més a més, crec que caldria dinamitzar els espais i els temps educatius: sortides, tallers... I fer l'educació menys recta i estricta, més laxa. Es poden cercar maneres més atractives i dinàmiques per aprendre i posar en pràctica els coneixements que se'ls han de transmetre.

- Jo, com a mare, sí que he estat més a sobre del meu nen, i no sé com s'estudia a l'escola però penso que els temaris s'imparteixen molt precipitadament; es planteja el temari i en una setmana ja s'ha hagut d'aprendre tot i fer el tema. Penso que això no afavoreix una bona comprensió i assimilació dels continguts. Sempre m'he trobat amb el problema que al meu fill, de primer, li ha costat molt agafar el ritme de la classe, però quan jo em posava amb ell i ho treballàvem de forma més calmada i entenedora, amb exemples concrets, llavors ja ho entenia, però arribava de l'escola que no entenia res. Potser aquesta és la manera, a més de replantejar el temps amb què ho han d'explicar a l'escola; hi haurà nens que ho captaran tot a la primera, però n'hi haurà d'altres que, si no s'hi està prou a sobre, no entendran res. Sempre que he pogut he acompanyat el meu fill i ara, quan m'hi torno a trobar amb la meua filla petita, veig que, a més a més que els exàmens són els mateixos de fa quatre anys, hi ha molts problemes amb la comprensió lectora.
- Jo proposo, com que ara fem servir el Classroom i els correus electrònics, potenciar aquest sistema i cercar-ne d'altres per estrènyer els vincles i millorar la comunicació entre els alumnes i els professors: preguntar dubtes sobre els deures o el temari... Com que ara ens hem trobat que no disposem tant de l'aula com a lloc d'aprenentatge, proposo millorar la comunicació per aquestes vies.
- Tots els centres funcionem amb l'horari compartimentat tradicional (classe-classe-classe-pati-classe-classe)? El problema dels espais jo crec que ve per aquí: si un alumne té sis assignatures cada dia, hauran de passar sis professors diferents per aquella classe. És molt difícil, si no hi ha un suport o un aprenentatge a les direccions i els docents, poder canviar això; és un mètode que arrosseguem ja fa molts anys i per als nens és fatal, ja que surten estressats de l'institut cada dia i tot i així encara dubten de si han de fer més feina quan arriben a casa o no, i no ho saben ni dir sense mirar l'agenda. Això és un problema, perquè tantes hores seguides de matèries diferents en un sol dia els provoca un caos que no és fàcil de portar i gestionar per tots.
- La jornada intensiva a secundària fa molt mal als alumnes, perquè sis hores cinc dies a la setmana, per molt que les posis, no representen aprenentatges. La primera i l'última es perden, i la resta queden sotmeses a aquest estrès que dèiem. Alguns centres que fan jornada intensiva treballen en franges de dues hores i van per àmbits, més enllà del concepte de classes-matèries tradicional.
- No sempre els alumnes joves a partir de tercer d'ESO han d'estar necessàriament amb docents. Poden fer feina sols. N'hi ha que volen fer feina sols. Es poden organitzar les coses d'una altra manera, però això requereix que els centres estiguin oberts i es disposi d'espais agradables per treballar. Això és una cosa que em sap greu dir-la, però va molt lenta. Sí que penso que hem d'empènyer cap a un canvi, perquè ara els joves els tenim molt desconnectats i desmotivats, i només amb un canvi els podrem recuperar. Jo he fet la mili i allò era una cosa "que s'havia de fer"; cal aquest canvi perquè si no l'ESO acabarà sent una cosa d'aquestes "que s'ha de fer", que s'ha de fer i treure-se-la de sobre, tot i que sigui repetint. I em sembla que això ens fa molt de mal com a país, perquè no tenim els joves prou ben formats.
- Diem que els joves estan desmotivats, però és que això és una cosa que ha sigut sempre, no? Sempre ha d'haver passat. D'això que dèiem de l'entorn d'acompanyament i la personalització —ara salto de capítol—, però cadascú, en una part de l'aprenentatge, ho barreja tot: l'espai, el temps, el lloc, la família... Potser és que de miracles tampoc podem fer-ne. Podem anar-ho millorant, però... Això de l'horari intensiu, jo ho trobo bé perquè després hi ha la pega que les tardes sempre són una mica més pesades. Per exemple, les meves nenes després queden amb amics i amigues i fan deures i fan coses, i trobo que això ho porten bastant bé. Però també entenc que després hi ha famílies que no, en què els nens potser se'n van a jugar a futbol o altres coses. Cada casa és un món. En la casa no hi podem intervenir. Cadascú té la família o els mitjans que té, o té l'espai que té: potser una té una sala on el nen pot estudiar i una altra no en té o l'ha de compartir amb tres germans. Però si volem actuar, no ho sé. Hi ha això de l'aprenentatge per projectes. Jo conec un nen a qui no li va bé l'aprenentatge tradicional. Això de tenir cada hora un professor i amb aquests horaris fragmentats l'ofega. Però en conec un altre que ha canviat d'escola i que n'està molt content perquè fan projectes i fan el que els agrada. Són més creatius. Potser una combinació de les dues coses. I és molt important personalitzar-ho, que els professors primer de tot tinguin vocació. Això que dèiem que a secundària es perd una mica amb tot aquest anar i venir de professors. No sé ben bé què s'hi pot fer, amb això, però quan un professor

té vocació ho sap; la seva professió és una feina molt personal. Perquè tots els alumnes hem tingut un professor que creïem que era molt bo, però que a d'altres alumnes potser no els ha agradat.

- Des del punt de vista del professor, com més s'encerti en la personalització, al nen li anirà més bé. No sé com es pot provar això, però hi ha països que tenen fama de separar més els nens per aptituds o interessos, i aquí això no ho tenim. Sona classista, fins i tot. Em fa la sensació que aquí la tendència és a barrejar-los, i potser tot comença en el fet que els pares tinguem clar que si un nen treu millors notes no necessàriament vol dir que sigui millor, o que li hagi d'anar millor la vida, que tingui més cèntims. Potser fins i tot el canvi comença per mentalitzar els pares d'alguns estigmes que no tenen raó de ser. I després, de cara al professor, no sé com es pot controlar el tema de la vocació.
- Volia dir que, en el meu cas, tinc dues filles a secundària i batxillerat. El batxillerat és un món a part perquè el tema d'espais i temps no hi té lloc, ja que el que marca el curs és el temari i allò que sortirà a les PAU. Per tant, crec que al batxillerat sí que s'hi hauria de fer una reforma profunda perquè l'únic que provoquem és una angoixa terrible als nens, i més en aquesta etapa d'adolescència tan complicada. I més en aquest estat de pandèmia, en què el curs passat no el van poder acabar i aquest el fan la meitat a classe i la meitat a casa, on gairebé tot s'ho estudien i preparen ells sols. Per tant, en aquest sentit, seria important modificar els espais i el temps del batxillerat. I en el cas de secundària, no he notat pas que les ràtios canviessin. No han baixat. Són les mateixes ràtios que l'any passat. No es mouen de classe en tot el dia: totes les hores les fan en el mateix espai, si tenen sort i no estan confinats. Llavors, per a mi, el temps i els espais a secundària estan molt descuidats. També entenc que a un centre on hi ha quatre línies per curs no hi ha més espai per reduir ràtios i entenc que els professors fan un esforç enorme, però no hi ha més, ni tenen més llocs per posar els nens ni més professors per atendre'ls. També, amb el que comentàvem de l'horari intensiu, tenint en compte la quantitat de deures que els posen a les meves filles, l'horari intensiu els serveix per fer deures. Si s'acordés fer matí i tarda, doncs caldria replantejar el tema dels deures, perquè també han de viure, han de menjar, han de dormir, han de jugar, han de fer esport, etc. No és únicament aixecar-se i tenir espai i temps només per a l'institut.
- Els nens han d'aprendre a l'escola. A casa no s'aprèn: es pot reforçar, es pot repassar, es pot incidir en algun tema més específic, però els nens aprenen a l'escola i aprenen amb els professionals de l'ensenyament, que són els mestres. Hi ha coses que es poden aprendre a casa però els pares prou feina tenim per fer de pares; no sabem fer de mestres. Els nens necessiten socialitzar. Necessiten un àmbit de feina.
- L'escola segueix sent el pilar fonamental en ensenyament. Això s'ha vist molt clarament. Els nens a casa treballaven, i cada nen té inquietuds que poden no ser les dels seus companys i llavors es poden moure en diferents àmbits, però jo crec que l'escola funciona en l'àmbit de les emocions, de socialitzar, de disciplina, d'aprendre. Això a casa és molt difícil de reproduir. A casa es pot portar la part més creativa, la d'enfocar-se en les aspiracions o interessos de cada nen, però, el que és de tipus més curricular, jo crec que a casa no ho podem fer.
- És molt difícil estar atents a les explicacions teòriques durant tantes hores. Nosaltres no seríem capaços de fer-ho.
- A la primària fan moltes sortides però després a l'institut ja no ho fan.
- Fer classes de 45 minuts és molt millor que fer-ne d'una hora.
- A les 8 del matí els nens no estan desperts.
- Els nens necessiten temps de desconexió, sense que ningú els digui què han de fer.
- Jo preferia l'horari d'abans, de nou a una i de tres a cinc i dinava al menjador. A la tarda feia deures i a les set acabava i sabia que em quedava la tarda per a mi, per als amics. Trobo que estava molt millor així. Fins a les tres ho trobo una mica exagerat.
- Els meus no tant, sobretot la gran, que té dotze anys i va a primer d'ESO i em diu que som pesats. En el confinament els deures també ens van costar molt i vam agafar un hàbit molt dolent: moltes hores de televisió i de tecnologia. Perquè, és clar, no hi havia res més a fer, ja hem acabat tots els jocs de taula, totes les idees s'han acabat i llavors només quedava Internet. I ara ens costa reduir una altra vegada i dir "s'ha acabat el confinament i ja fem vida normal". Però és igual, perquè si vols anar al parc també et fa por, sobretot amb el petit, que té vuit anys. La nena està tota la tarda fent deures. Arriba, dina i fa deures. Comença a les 16.30 i fins a les 22 hores fa deures. Jo no sé si és normal. I té deures físics i després per Internet, pel Classroom. No pot ser, són moltes hores, a part de les hores que és al *cole*, que després a casa estigui fent això, perquè no pot fer res més.
- *Eran dos horas a la semana de cosas relacionadas con el colegio, pero yo no veía que hicieran algo que les sirviese para estudiar. Mi hijo estaba más ansioso por ver a sus amigos en la pantalla que para*

hacer deberes. Antes tenía muchas ganas. Le gustaba leer, buscar libros de sumas y restas, pero en el confinamiento ha ido bajando muy rápido. Y ahora me cuesta hacerle entender que no, que los juegos no son una cosa importante. Antes tenía un nivel alto dentro de su clase y como que cree que él ya sabe mucho. El año que viene me preocupa.

- Les famílies durant el confinament ens hem hagut d'actualitzar ràpidament amb el tema de la tecnologia i tot el que comportava. Hi ha coses positives, com que estem amb més contacte amb l'escola. Abans es podia accedir a les escoles però semblava que hi havia una barrera de comunicació entre l'escola i les famílies. Ara sembla que aquesta barrera s'hagi trencat. Estem més informats que abans de qualsevol cosa que passi a l'escola. L'altra part és el tema dels deures. Les meves filles que estan a l'institut sembla que els deures no acabin mai. S'hi estan tot el dia. Quan arriben l'única cosa que fan és dinar, desparar la taula, rentar els plats i posar-se amb els deures, i no acaben fins a l'hora de sopar. I és diàriament. A part, si els nens tenen extraescolars o alguna activitat a part, com ho fem? Jo crec que és una bogeria. Crec que és excessiu el ritme de feina que porten. Crec que aquests nens necessiten una estona per respirar. Necessiten un espai per a ells, ja sigui per jugar, per fer altres coses.
- Al principi de la pandèmia jo m'ho he passat malament perquè tenia els nens a casa. Els havia de dedicar temps, jo treballava molt i era fora de casa. He hagut de dedicar-hi més temps perquè no sabia com fer els deures. No sabien com connectar-se. Ho hem passat una mica difícil. Però a poc a poc vam provar amb la connexió, amb l'escola, per missatges, per correus electrònics, per la cosa digital, perquè si no, no podia actuar. A poc a poc ara ja ho fem de meravella. Estem connectats més amb l'escola, amb els professors. Parlem més que abans. No sabem dels nens gaires coses i ara ens estem "enterant" de moltes coses que abans no sabíem. Doncs ara estem molt bé perquè a poc a poc hem anat integrant. Ara sí. He vist un gran canvi perquè ara estem més connectats. Ara sé què fan a l'escola. Estem una mica més lligats. Ara ens ha fet una mica més atents al que passa amb els nostres fills.
- Ara no poden sortir gaire i estem molta estona a casa. Abans era sortir del cole, agafar els gossos i sortir al parc. Ara no. Ara és vindre a casa, prendre alguna cosa per berenar i la nena, els deures, i el nen, també una mica. Però després ja està i tota la tarda a Internet, i tampoc em sembla bé.
- Durant el confinament hem anat fent coses que no s'haurien de fer. Tinc un fill que té set anys i feia una o dos hores a la setmana coses relacionades amb els deures i la resta era coses d'Internet, buscar jocs i amics.
- Soc el president d'una associació que defensa els drets de la comunitat musulmana i ens arriben casos de nois de l'institut que pràcticament se'ls discrimina per la seva raça o procedència i directament, en lloc d'impulsar-los a fer un batxillerat, els empenyen a fer un cicle i que no avancin. Fins i tot va sortir un estudi que deia que el 28 % dels nois que no acabaven l'ESO culpaven els mateixos professors de no estimular-los per seguir estudiant. Els mateixos alumnes consideraven que el seu fracàs era en part culpa dels professors. És una realitat que no ens agrada però existeix. És una de les preocupacions que tenim com a representants de la comunitat musulmana aquí, a Reus.
- Haurien de tenir algunes hores de descans al dia.
- Caldria fer un debat sincer sobre el tema dels deures i veure com és la realitat.
- Aquest any han canviat els horaris d'entrada. Jo tinc dos fills i entre ells hi ha mitja hora de diferència. És una complicació.

Idees clau

- Els centres educatius no són l'únic espai per a l'aprenentatge. Sovint hi ha espais del mateix centre desaprofitats (passadissos, racons, patis, etc.).
- L'entorn ofereix moltes oportunitats i espais d'aprenentatge; hi ha centres culturals, mercats municipals, comerç i indústria, esplais, museus, associacions, entorns naturals, etc. Caldria aprofitar-los més.
- Les aules es fan petites amb ràtios d'alumnes tan elevades. Més de vint alumnes per aula ja és una xifra massa alta.
- Falten espais per a la creativitat, especialment a l'ESO i al batxillerat. Massa temps a l'aula.
- Sortir de les aules i aprofitar l'entorn i els agents socials de fora del centre per educar l'alumnat.
- Caldria compactar l'horari de matí i dedicar les tardes al lleure en funció de la conciliació que cada família necessiti.
- Les famílies han de poder triar entre jornada compacta o jornada de matí i tarda segons les necessitats de l'alumnat i la família.
- La societat ha canviat però els horaris escolars són els mateixos de fa molts anys.

- Preocupa la presumpta preparació més baixa, en termes pedagògics, del professorat de secundària. L'adolescència és un període en què es valora que la pedagogia no deixa de ser molt important i que cal mantenir sinó potenciar.
- Es considera que calen més espais de trobada, uns vincles més forts, i un millor acompanyament entre el professorat i les famílies.
- Noves metodologies per fer més atractiu l'ensenyament.
- Temari ofert i impartit de forma massa precipitada.
- Potenciar i millorar la comunicació digital entre alumnes i professors.
- Replantejar l'horari tradicional, compartimentat, i l'elevada rotació de docents que comporta per millorar el suport als infants i als docents.
- Jornades intensives necessàries, les tardes lectives es fan feixugues i es poden aprofitar per fer deures.
- Quant al batxillerat, les PAU marquen l'agenda i els temps del curs. I dificulten un bon procés d'aprenentatge, ús i organització dels temps.
- Les ràtios són molt altes i això conforma alhora espais educatius més complexos.
- Massa deures i feina extraescolar i, per tant, poc temps de lleure per als infants.
- Poca feina conjunta, en l'àmbit intern de centre, en les iniciatives d'aplicació del model d'aprenentatge per projectes. Més aviat, feina aïllada de diferents docents.
- L'escola ha de ser l'espai referencial en el procés educatiu dels infants i, per tant, cal garantir la presencialitat de l'educació.
- Hi ha moltes problemàtiques pel que fa a la composició social dels centres: molta concentració d'alumnat i una distribució desigual de l'alumnat amb problemàtiques socials i necessitats especials. Calen reformes estructurals.
- Els infants i joves aprenen a l'escola. Les famílies valoren més que mai la tasca educativa dels equips docents.

Educadors socials

Idees clau

- L'aula no ha de ser el centre de l'aprenentatge.
- L'escola no ha d'entendre's com la casa d'un altre on entren recursos o professionals externs que li diuen com ha de fer les coses, sinó que ha de ser un espai on puguem col·laborar diferents recursos i/o professionals, i que cadascú amb les seves limitacions i aportacions pugui tenir el seu temps i el seu espai i, paral·lelament, també ens puguem coordinar.

La digitalització de l'educació

Administració local

Idees clau

- La digitalització, malgrat formar part del discurs educatiu, no formava part de la pràctica educativa.
- La pandèmia ha visibilitzat que la digitalització era un tema clau en l'educació.
- Amb la digitalització s'han evidenciat més les diferències socials, que ja existien, en les oportunitats de disposar de recursos (no únicament les connexions, sinó també la disponibilitat d'espais, o el suport de les famílies). També s'han evidenciat les mancances en l'ús i l'accés per part dels docents i el personal educador.
- La digitalització també ha obert noves portes a les formes de participar i relacionar-se amb la comunitat educativa, d'ampliar les possibilitats de debat. L'ús de noves eines obre noves possibilitats. Una presència més directa en les xarxes socials i una introducció en els espais virtual de la població juvenil (continuïtat estudis, tutories virtuals, transicions, etc.).

- La digitalització, que s'ha incorporat amb força durant la pandèmia, caldrà pensar-la conjuntament amb les famílies i el seu paper en l'acompanyament en els processos d'aprenentatge. Caldrà pensar estratègies per acompanyar les famílies i evitar l'esclatxa digital.
- Les noves tecnologies de comunicació han passat a ocupar una part molt important del temps, tant dels infants i joves com també de les seves famílies. Caldrà repensar també, no únicament el seu ús com a metodologia d'aprenentatge, sinó per educar en un ús racional de les mateixes.
- Els ajuntaments, a banda de promoure accions més compensatòries i d'igualtat d'oportunitats, haurien de tenir en compte l'acompanyament de les famílies en la digitalització de l'educació.

Alumnat d'educació d'adults

Citacions

- *Hay muchas personas que no se pueden permitir tecnología, ya sea un ordenador o una tablet. Entonces hay mucha gente a la que le ha costado hacer clases online porque no se han podido conectar. No tenían una conexión en su casa.*
- *Las personas que no disponemos de Internet en casa o de ordenador nos cuesta seguir como el resto de compañeros. El curso pasado con el confinamiento general me encontré en casa sin un ordenador.*
- *Sí que estaría bien poder proporcionar al centro algunos ordenadores o tablets para que en caso de que sea así el centro mismo te pueda ayudar.*
- *No es justo hacer siempre presentaciones. Puede ser que haya un alumno que no sabe usar la tecnología.*

Idees clau

- Molts alumnes no disposen de recursos digitals a casa, ni dispositius ni connectivitat.
- Caldria proporcionar dispositius i connectivitat de la mateixa manera que s'ha fet a l'ESO i el batxillerat.
- Es necessita més formació en l'ús de les tecnologies.

Alumnat d'educació d'adults en centres penitenciaris

Citacions

- Que no hi hagi gaire informàtica o que n'hi hagi per treballar des de casa. Però no s'hauria de perdre el contacte amb el professor. El vincle amb el professor no s'hauria de perdre. Fer meitat i meitat estaria bé. Ens van passar un dossier, però hi havia coses que no les entenia i necessitava un professor que m'ajudés. Si fóssim al carrer el tema digital ens aniria millor, perquè el professor podria passar exercicis o fer teleconferències.
- *La escuela del futuro, la que sería perfecta, sería integrar profesores y familiares para ayudar. Que el mundo está cambiando y hay mucha maldad en las tecnologías, pero al mismo tiempo las tecnologías son importantes. Pero con exceso no son buenas.*
- *La vida avanza y la tecnología está a la orden del día, pero debería irse con cuidado.*
- *Creo [en el futur] que haremos clase online y se va a perder el vínculo del profesor y el alumno. Tanta digitalización no es buena.*
- No tenen accés lliure a les tecnologies mòbils, però en desconfien un xic. De fet, tenen por que el seu ús impliqui una pèrdua de contacte amb el professorat, que és allò que més valoren.
- Hi ha limitacions en l'ús de dispositius informàtics que permetin una connexió amb l'exterior. Aquesta restricció ha condicionat negativament el model d'ensenyament durant la pandèmia perquè s'ha substituït la classe presencial per un dossier en paper. Una metodologia, aquesta, que no permet fer el seguiment i l'acompanyament que demana l'alumnat.
- La digitalització es veu amb una certa prevenció. D'una banda, es considera que podria millorar l'ensenyament, però, de l'altra, ho veuen com una amenaça que podria trencar el vincle afectiu entre alumnat i professorat. I val a dir que aquesta és la característica que més valoren tots els participants en el debat.

Alumnat d'educació especial

Citacions

- M'he trobat que no podia fer els deures perquè tenia l'ordinador trencat.
- Hem trobat a faltar quedar amb els amics.

Alumnat de tercer i quart de secundària i batxillerat

Citacions

- A nosaltres no ens han explicat res i ens hauria vingut molt bé...
- ... Passant-me 6 hores connectada sense parar i deixant-m'hi la vista.
- ... És molt cansat d'estar molta estona davant de l'ordinador.
- Telemàtic, es fa una mica pesat mirar la pantalla durant 6 hores seguides i cansa la vista.
- S'haurien d'ajuntar les dues coses, de vegades a mà, de vegades digital. A vegades et queda millor si ho fas a mà.
- L'important és trobar un equilibri ja que Internet ens facilita moltes coses, però també s'ha de saber prendre apunts per un mateix, saber fer esquemes...
- Ens passem moltes hores davant les pantalles, però això ens prepara per a la universitat.
- Fem classes de dues hores. Fem tres matèries per dia en aquest format. Es fa pesat de vegades, però s'aprofita més el temps per combinar teoria i pràctica.
- Gran part de l'ensenyament serà en línia en el futur perquè per a molta gent és més còmode i més "barato" si viuen lluny de les universitats o els llocs on es fan els cicles formatius.
- Quan soc a l'institut se'm passa abans el temps perquè canvies de classe, vas al pati... Però a casa és tota l'estona davant l'ordinador i sense tenir contacte amb ningú. Només classes i més classes.
- Cal aplicar les eines tecnològiques a totes les àrees, no només a les tecnològiques.
- L'avaluació de les competències digitals no es demostra només fent un treball amb l'ordinador. Va molt més enllà. Implica fer-ne un bon ús i ser creatiu.
- Les tecnologies mai poden superar el paper del professor.
- No ens podem imaginar el confinament sense eines tecnològiques.
- Molts "profes" han après a utilitzar les tecnologies durant el confinament.
- Cal dotar de recursos els docents que encara no s'han adaptat a les classes virtuals híbrides, amb mig grup presencial i mig grup connectat virtualment.
- Ara ens posen més deures via digital, però no tothom en té i hi ha instituts on se cedeixen ordinadors als alumnes i altres que no, i això no està bé.
- Si el món evoluciona a treballar digitalment, a l'institut ens han d'ensenyar a treballar digitalment.
- Cal aprendre a viure en un món interconnectat. Si el món evoluciona a treballar digitalment, a l'institut ens han d'ensenyar a treballar digitalment.
- En el futur, com més de manera presencial, millor. Ja hi ha una tendència a la virtualitat. Per tant, millor potenciar la presencialitat de l'educació.

Idees clau

- Crec que cal diferenciar l'ús de l'ordinador a classe, de l'ús de l'ordinador per fer classes telemàtiques. La majoria estan cansats de les classes telemàtiques i creuen que passen moltes hores connectats. Desitgen que acabin les mesures covid per tornar al 100 % de presencialitat.
- Respecte de l'ús pel treball de classe, creuen que falta més formació o guiatge en l'ús de les aplicacions i que depèn molt del professorat.
- Reconeixen la practicitat de les eines digitals, però demanen treballar amb altres *tempos* que permetin la reflexió sobre el que fan.
- Cal que el sistema proporcioni o garanteixi que tothom disposi de dispositius i connectivitat.
- Estan cansats de les classes telemàtiques i creuen que passen moltes hores connectats. Desitgen que acabin les mesures covid per tornar al 100 % de presencialitat.

- Falta formació o guiatge en l'ús de les aplicacions per part del professorat.
- No reben formació sobre la millor manera de desenvolupar el procés creatiu amb les eines digitals.
- Cal que el sistema proporcioni o garanteixi que tothom disposi de dispositius i connectivitat.
- La millora de les competències digitals personals no es perceben entre els alumnes que ja són nadius digitals.
- Hi ha un excés d'informació digital i cal tenir criteris de cerca eficaços.
- Hi ha una incongruència; d'una banda, ens alerten dels perills de passar moltes hores davant l'ordinador i, de l'altra, tot ho hem de fer davant les pantalles.
- Molts docents fan en línia el mateix que fan a l'aula.
- Hi ha hagut molta diferència en l'ús de les eines digitals des del confinament al març del 2020 fins al moment actual. Hem millorat molt quant a equilibrar els temps i les tasques per a les que fem servir l'ordinador.
- Pel que fa a la docència a distància apunten que “alguns docents no estan adaptats”, “els inconvenients de la connectivitat: no tothom, no sempre, no arreu del territori hi ha connexió de qualitat”, “s'entenen millor les explicacions presencials”, “hi ha acompanyament”, “per la salut mental”, “és més còmode”.
- En referència a l'accés a les eines digitals reclamen connexió per a tothom. Imaginen un futur amb tauletes o ordinadors per a tots els alumnes. Combinar diferents eines digitals per fer servir en cada moment la que et convé més.

Alumnat de formació professional

Citacions

- Hi ha dies que ens passem tota la tarda fent classes en línia. Jo em despisto molt i em costa més seguir l'atenció.
- Fem el mateix en línia que el que faríem a classe. Cal canviar la metodologia.
- He rebut correus en cap de setmana posant-me feina.
- Aquest matí he rebut per fi l'ordinador del Departament (2 de febrer de 2021).
- En el meu centre es van deixar molts ordinadors en préstec per als que no en tenien.
- Si ens hem de comprar l'ordinador i pagar la connexió Wi-Fi molta gent es quedarà fora del sistema.
- Hi ha famílies que no s'atreveixen a dir que tenen una situació econòmica dolenta i no demanen res.
- Gran part de l'ensenyament serà en línia en el futur, però els cicles formatius han de continuar tenint part pràctica al centre o a l'empresa.
- Jo tinc TDAH, i a mi treballar des de casa em va molt malament. No és el mateix que tenir un professor al davant que et digui que has de fer.
- Nosaltres som uns 25-26. Tenim ordinadors de sobres.
- Disposem cadascú d'un ordinador...
- Comparant amb llibres, etc., se'm fa molt senzill utilitzar l'ordinador...
- *Yo lo veo muy práctico el uso de los ordenadores...*
- L'alumne hauria de tenir l'opció de poder entregar la feina en format digital o físic...
- Nosaltres, al cicle, tenim una assignatura que es diu Empresa i Iniciativa Emprenedora, en què t'expliquen com passar hores davant d'un ordinador...

Idees clau

- La millora de les competències digitals personals ha estat en alguns casos molt significativa i en alguns altres gairebé inapreciables.
- Els docents han abusat molt de demanar treballs sense tenir en compte el que demanaven altres docents. Ha faltat coordinació.
- Caldria ensenyar a tots els docents a fer servir les eines tecnològiques.
- Hi ha hagut poca coordinació entre els docents respecte les eines que han fet servir (Meet, Classroom, Zoom, Jitsi, etc.).
- Segons les característiques de l'alumnat, les classes telemàtiques poden ser estressants.
- Reconeixement de la importància de les eines digitals.
- Falta de formació sobre les bones pràctiques durant el treball amb ordinadors.

Alumnat de cinquè i sisè de primària i primer i segon de secundària

Citacions

- Intentem no compartir massa i fem Meet per estudiar. A l'aula no fem servir els ordinadors, però sí que s'utilitza més la tecnologia, com a activitats. Jo soc més partidari de les presencials. Aprens molt més perquè en línia a vegades pots tenir dificultats (com amb la Wi-Fi).
- Ja no fem informàtica. Abans fèiem grups perquè no teníem gaires ordinadors i ara ja res. A la meua classe no fem res en línia i durant el confinament, tampoc!
- Tinc molts amics a segon d'ESO que m'han explicat com es feia abans. S'utilitzava molt menys l'ordinador. Ara s'evita molt tocar el paper i quasi tot és en línia, menys els exàmens.
- A classe de tecnologia ens van explicar com s'utilitza el Gmail i d'altres eines tecnològiques. Treballem amb llibres en línia i prenem apunts amb el portàtil. Abans treballàvem molt amb el Moodle. Ara han canviat al Classroom i em sembla millor!
- [Al seu centre van decidir no fer el canvi a Classroom i prefereix treballar en paper.]
- Per no tocar papers hem fet exàmens amb Kahoot!, qüestionaris, etc., i em sembla bé, però l'ordinador fa la feina de corregir i tenen errades en posar la nota.
- El curs passat anàvem molt a l'aula d'informàtica i ara tenim uns carros que hem de desinfectar i, a més, cal reservar-lo... Potser els centres necessitarien més dispositius i a vegades cal reservar amb tres setmanes d'antelació... Per això s'aprofita el temps quan els tenim i aprenem amb els portàtils.
- L'escola està bé com ara i millor que segueixi sense utilitzar papers (i no tocar el que toca tothom).
- [Prefereix treballar barrejant feina en línia amb paper.]
- A la meua aula han de demanar amb temps els ordinadors perquè n'hi ha pocs. Per això ho fem en paper i toquem papers, que han tocat altres. Tot i que prenem mesures, aquells papers van a la professora, i ja s'ha confinat dues vegades!
- De deures n'envien igual o més, però quan tens dubtes és més difícil aclarir-los amb el llibre, tot i que alguns mestres t'ho expliquen. Abans del confinament havíem treballat amb Google, Meet i Drive, i ara ens han ensenyat el Word i d'altres, i treballa molt millor! En un futur treballarem més amb tecnologia, tot i que a vegades és una distracció, perquè alguns es posen a jugar.
- Jo faria mig dia de manera presencial per explicar la teoria i l'altre mig per poder fer les activitats a casa, tot i que hi hauria gent que voldria fer-ho tot de manera presencial.
- Jo just abans de començar em vaig haver de confinar. No va ser gaire problema perquè van fer tutories per explicar-nos-ho. Tenen una plataforma per informar-nos de deures o teoria. És una sort tenir això perquè no perds tant i amb la plataforma és molt fàcil. [Si acabés la pandèmia, ho mantindria perquè dona molta importància a la facilitat per entendre el que s'ha de fer.]
- Hi ha molts més deures que a les presencials i, com que no podem avançar feina a classe, tens més a fer a casa. També a vegades tens problemes amb la Wi-Fi, però mantindria algunes activitats sent en línia quan acabés la pandèmia. És més divertit, podem compartir la pantalla, podem organitzar-nos millor. Però la majoria de les matèries les faria presencials per "enterar-nos-en" millor!
- Això que diu la Leyre és cert perquè un dia sentíem els "profes" com robots i era més difícil d'entendre. Jo tenia menys deures que a la classe presencial. Nosaltres tenim el Classroom i serveix bastant saber quins deures tenim. Durant un temps que vaig estar confinada vaig poder veure la classe de Matemàtiques en línia, amb la resta de matèries no, i va ser molt bona idea.
- Fa una setmana que han repartit ordinadors a persones que no en tenien, però nosaltres portem els nostres.
- Nosaltres no tenim ordinador propi, però tenim tres classes d'informàtica i ordinadors suficients. Tenim el necessari per desinfectar-los, per si entra una altra classe.
- A nosaltres ens van donar un ordinador que podem portar a casa. Tenim Tecnologia però la fem quadrimestral.
- Quan va començar el confinament va ser tot una mica caos i vam perdre temari del curs. Es nota la falta d'informació. A l'hora de tenir dubtes, m'ho aclarien per correu i es feia bastant fàcil. Al principi costava perquè depenent de la matèria, teníem els deures al Moodle, al Classroom, per *mail* o al Sites i era un lío [comenta que no ho mantindria quan acabi tota aquesta etapa perquè cal estar present a l'aula per entendre millor les explicacions als teus dubtes, sobre paper o dibuixant exemples].
- A mi se'm passa volant la classe telemàtica més que la presencial, per exemple amb l'Anglès. Jo crec que, al ser a casa, estàs més a gust i concentrada perquè a l'aula et controlen més.

- Jo crec que perds coses quan ho fas en línia. A vegades l'horari no coincideix amb el real i a vegades em confiava i jugava. Si he de ser puntual, el professorat també.
- Treballem amb el Classroom, en què hem de llegir capítols d'un llibre i fer activitats. També ens posen guions d'estudi i tasques per repassar abans de l'examen.
- A la meua classe hi havia dos nens que no tenien ordinadors i l'escola els els va deixar. Així poden posar el seu correu i fer els deures del Classroom. Si algú no té Wi-Fi, també deixen portàtils. Penso que tenim molts ordinadors i en sobren.
- A nosaltres, a l'escola, depenent del projecte, la professora ens explica i prenem apunts. Fem una presentació i expliquem el que s'ha explicat. Aquesta activitat és com si fos un examen i després hi ha moments que fem exàmens normals. Nosaltres hem fet servir el correu de l'escola i els pares tenien el Clickedu. Ara tenen el Schoology, i ens posen les activitats allà i d'altres informacions. Abans del confinament no fèiem res digital.
- Al principi hi havia gent que tenia problemes per treballar de manera digital i hi havia alumnes que no van fer res durant dues setmanes, però després es van activar.
- Molts tenen Chromebooks, però nosaltres no tenim portàtil. Anem a una aula perquè ens ensenyen apps per poder-les fer servir als nostres portàtils de casa. Crec que no han hagut de donar cap ordinador a ningú.
- A la nostra escola hi ha hagut un nen que no tenia ordinador i no es va poder connectar. La resta ho vam seguir força bé i els deures no era gaire obligat fer-los. Es va perdre una mica la seriositat però ara hem anat a millor! Ara estem preparats perquè treballi tothom, si ens tornem a confinar. Ja que l'altra vegada hi va haver un nen que no en va tenir.
- Tenim un àlbum digital on pengem tots els treballs perquè ho vegin els pares. No treballem amb llibres, tenim Chromebooks i el treball de projecte que estem fent és sobre el món. Hem de viatjar com si fóssim adults i tenim 4.000 euros per anar a cinc països, per buscar l'hotel, l'avió, etc. Això ens servirà per saber-ho fer quan siguem adults. Hi ha un centre on deixen presentar totes les tasques a final de la setmana i qualsevol s'organitza a la seva manera.
- Potser al principi hi havia nens més despistats perquè es poguessin connectar i al principi va ser estrany.
- Nosaltres també fem servir el Classroom i tenim tasques durant la setmana. Al centre tenim ordinadors i estem treballant molt més la informàtica. Els pares tenen una app al mòbil que es diu TokApp, en què l'escola comunica coses importants.
- Al principi vam tenir problemes amb el Zoom, després vam estar amb el Meet i era un lío. Sé que hi va haver gent que no en tenia per poder fer tasques i sé que l'escola li va deixar el portàtil. Em sembla bé perquè així pot treballar. Espero que es pugui arreglar perquè al centre faltin portàtils. El divendres practiquem molt amb els ordinadors amb Kahoot! i d'altres, a diferents matèries.
- Nosaltres tenim ordinadors per a tots però s'haurien de canviar, perquè falten tecles o coses que no funcionen.
- Fent el càlcul, som uns 450 alumnes (sense infantil) i sí que falten ordinadors. No massa però uns deu sí perquè n'hi ha de trencats (i així els mestres no es barallen per tenir-ne un). A la meua escola també fem Kahoot! i és molt divertit i intrigant, per saber si quedes primera...
- Començant per la tecnologia m'agradaria tornar al passat, a la pissarra de guix.
- Nosaltres tenim el Classroom, el Gmail i fulls de càlcul. Ho fem servir a totes les assignatures i, sobretot, a tecnologia.
- Ens ensenyen a fer presentacions. Aquest any enfoquem a fer més càlcul i coses més tècniques amb aquestes aplicacions.
- Nosaltres funcionem per blocs naturals, que seria la classe, i hi ha quatre grups de set persones. Tu t'apuntes les dades a la intranet de l'escola i et pots inscriure a diferents activitats que hi ha. Ara, a Ciències Naturals, treballem cada setmana un tema i hem de fer un qüestionari i un PowerPoint. Al principi era més complicat però cada vegada ho estic entenent més.
- Jo penso que amb la situació de la covid-19 no hi hauríem d'anar cada dia ja que hi ha més transmissió. Podríem fer tres dies presencials i els altres dos ens hauríem de quedar a casa treballant connectats amb les plataformes educatives que tinguem. Així tindrem menys contagis.
- Al meu institut tinc algunes amigues que no es poden connectar al Classroom i no poden fer les feines ni tenen connexió a Internet.
- Jo tinc amics i companys que no els anava bé la Wi-Fi i no es podien connectar i els vam deixar tauletes i ordinadors, i encara els tenen, ja que com que aquest curs ara ens confinen, ara no, doncs així ja els tenen.

- A la meua classe hi ha dues noies a qui han donat la connectivitat, ja que no en tenien.
- Jo tinc un amic que no tenia ni portàtil ni connectivitat i l'escola li va donar una Wi-Fi i van intentar que pel correu fes les tasques.
- Nosaltres ara fem servir molt la tecnologia i crec que és bo. És més sostenible no fer servir el paper.
- A la meua classe fem servir les dues formes, tant el paper com l'ordinador, però a mi m'agrada més el paper. Em fa sentir més segur.
- Nosaltres fem servir la tecnologia per a les presentacions i normalment llibreta.
- Nosaltres fem servir la tecnologia a vegades i practiquem per si ens tornem a quedar confinats.
- Jo crec que la tecnologia està molt present i en el futur serà indispensable. Ara tot és tecnologia. Per exemple, si tens una reunió pots agafar el mòbil o la tauleta i des de qualsevol lloc pots connectar-t'hi. Crec que en el futur estarà molt present.
- Jo crec que en un futur serà importantíssim ser competent digitalment. Amb això de la covid-19, la tecnologia va molt bé i s'ha demostrat la seva vàlua. Tinc la sensació que ara és important però en un futur ho serà més.
- Hi ha mestres que no saben tecnologia, i els l'hem d'ensenyar nosaltres, per exemple a penjar una tasca al Classroom.
- Bastants mestres dels que tinc no saben fer servir la tecnologia, especialment les plataformes, ja que mai les han fet servir. Els costa adaptar-se o no saben si els ha arribat el correu. Per això fem servir més el paper.
- Al meu *cole* els mestres tenen molt interioritzada la tecnologia. Fem servir la intranet i els "profes" ens pengem les tasques. És necessari saber *algo* bàsic per saber penjar les tasques. Pel que he vist, tots estan molt al dia i si no ho estaven han acabat estant-hi després del confinament. Ara és molt necessari.
- A la meua escola la majoria sí que saben utilitzar la tecnologia i, si tenen un problema amb un cable o tècnic, hi ha un professor de tecnologia que sap molt d'això i els ho arregla. Alguns professors no ens contesten durant el cap de setmana, que és normal, però nosaltres tenim dubtes.
- Jo personalment de la tecnologia no canviaria res. Em sembla bé el que tenim a l'institut, la pissarra tàctil i la resta. El que sí que canviaria és que a segon d'ESO no fem ni Música ni Biologia i crec que això no està bé perquè a tercer sí que ho fem, i potser que perdís el ritme i el nivell.
- Amb la pissarra la trobo bé i ara està tot bé. Pel que fa als horaris, només passa que els dimecres fem tres hores seguides d'una assignatura i a vegades això es pot fer pesat, però la resta ho deixaria igual.
- Jo en el meu col·legi les tecnologies estan molt bé, però parlant de la covid-19 només milloraria alguna coseta, que és que al meu col·legi sempre sortim al pati i estem separats en zones. Sense covid-19 tal com estàvem, ja estàvem bé.
- Doncs jo crec que per a un futur seria millor que féssim servir menys la tecnologia. Se que és una mica *raro* però prefereixo que ens quedem en el mètode tradicional, perquè a vegades la tecnologia pot ser una mica dolenta, perquè el teu cervell està moltes hores davant d'unes llums i et pot afectar en una part. I un altra cosa que canviaria, a part de la tecnologia, és que els horaris són molt seguits. Des de dos quarts de vuit fins a dos quarts de tres és massa temps, i només amb dos patis. Jo crec que seria millor fer una pausa per anar a dinar a casa i tornar a la tarda, perquè és molt de temps i cansa, i ja està.
- Sort de la tecnologia. Al principi no estàvem acostumats a treballar amb l'escola. Només ho fèiem per *mail*, però després vam començar a utilitzar el Classroom.
- Jo al principi em vaig sentir molt sola, ja que els mestres no ens deien res. Només ens enviaven deures per correu. Després van començar a fer servir el Classroom i les videoconferències, i això em va donar molta tranquil·litat.
- Com que teníem el Moodle de l'institut i fèiem videoconferències setmanals, em vaig sentir molt acompanyat. També fèiem preguntes o ens preguntaven com estàvem.
- Per a mi el canvi més important és la incorporació de la tecnologia a la vida diària de l'aula. Ha canviat la forma de comunicar-nos.
- Jo crec que és molt important, però no m'agrada estar tot el dia enganxada a una pantalla. M'agrada també poder parlar i interactuar amb els companys i professors.
- A mi m'ha ajudat molt quan estàvem confinats i també ara, per buscar informació o presentacions.
- Al meu centre ho fem servir molt poc. Només quan fem informàtica, i crec que això és un error, ja que nosaltres necessitem tenir un bon coneixement de les noves tecnologies.
- Els meus professors fan servir molt més la tecnologia a les classes. Treballen amb diverses apps, fent Kahoot!, per exemple, per veure si hem entès el que ens han explicat. Per a mi la tecnologia és molt important.

- Al meu institut tenim un Moodle de centre en què pengem els treballs que hem de fer, veiem un vídeo o fem uns exercicis, i després ho revisem a classe a fi de contestar els dubtes que tenim.
- Jo crec que al principi del confinament no fèiem servir la tecnologia com ara. Tenim Classroom i allí ens pengen diverses activitats per fer o desenvolupar en grups o individualment.
- Al meu centre ens donen pautes per fer servir Internet de forma segura. Crec que això és molt útil per no ficar-nos en cap lío.
- Al meu institut han repartit portàtils als alumnes i això està bé perquè durant el confinament no tothom tenia accés a la tecnologia.
- Per a mi el canvi més important és la incorporació de la tecnologia a la vida diària de l'aula. Ha canviat la forma de comunicar-nos.
- A la nostra escola, aquest curs, com que ja sabien que ens confinarien un altre cop, han creat una matèria que es diu Tictac que té una sèrie d'aplicacions dins de la plataforma Classroom per estar preparats per si ens confinen. I també ens han posat noves assignatures; quan ens confinen ens donen fitxes que ens envien pel Classroom i les hem d'imprimir i portar-les fetes a classe.
- A nosaltres, quant a plataformes, l'any passat ja utilitzàvem el Classroom perquè al meu institut anem amb Chromebooks a l'escola, i aquest any a l'única assignatura que fem servir llibres és a Alemany, i només el que fem en alemany. És a dir, aquest any han intentant o bé tot llibres digitals com el de Català, Anglès, Física i Química o, per exemple, ens ho ensenya el professor directament. Ell té uns documents i ens ho ensenya, i nosaltres hem de prendre apunts. Però sí que és veritat pel que fa a llibres. Això ens ha reduït dràsticament el pes. Ara portem el pes de llibretes perquè prenem molts més apunts que abans, però pel que fa als llibres ens han reduït el pes de manera molt bèstia.
- Doncs nosaltres seguim tenint un professor per cada assignatura com abans, però han intentat reduir que tots passessin o per primer o per segon d'ESO. El que també hem trobat a faltar ha sigut que, per exemple, aquest any no anem ni a laboratoris, ni a taller de tecnologia, ni aules de plàstica ni res. És tot a l'aula, doncs. Arriba un punt que hi ha coses que no es poden fer i no és tot tan dinàmic. Estem més asseguts escrivint, quan abans podíem fer més treballs en grup i així. Ara per culpa de la pandèmia les distàncies i tot no podem fer treballs o si es fan la majoria són en línia, amb presentacions de Google o qualsevol altra eina, i també nosaltres d'abans ja teníem el Moodle. Però quan va començar la pandèmia es va col·lapsar, no funcionava i la majoria dels professors es van passar al Classroom. Ara aquest curs hem començat directament amb Classroom i les envien per allí o les entreguem per allí, i ja no ens ho demanen en paper. Fem una foto i els ho entreguem per allà, en comptes de tocar tant de paper.
- Com ja han dit, nosaltres també utilitzem el Classroom. Ja l'utilitzàvem l'any passat però aquest any l'utilitzem molt més, en moltes matèries. Si volem entregar deures fem una foto i ja està, i així no hem de tocar tant de paper.
- Nosaltres aquest any fem servir una plataforma que es diu Schoology. Allà tenim diverses carpetes que pengen els professors. Doncs quan ens confinen hem d'entregar els treballs allí cada dia. També tenim una assignatura que es diu Informàtica en què ens ensenyen a utilitzar els ordinadors i les apps i tot això. Per a Matemàtiques tenim una aplicació que es diu Innovamat i que fem servir, i si ens confinen també la podem fer servir. A l'escola també la fem servir i també la fas servir a casa, i vas practicant les matemàtiques.
- Doncs al meu institut se segueix fent tot igual. Tenim tots els llibres i les llibretes com en les classes normals, però sí que normalment fariem molts més projectes, i només en fem a tecnologia i quasi tot ho fem amb l'ordinador, ja que no ens podem ajuntar. Fem servir el Google Docs, amb què pots treballar amb diverses persones des del mateix document, i en llibres digitals només tenim d'Anglès, però que hem de fer a casa. I després ens han creat moltes classes de Classroom amb el Moodle però que només ho tenim per si ens confinen. Els primers dies la tecnologia ens van ensenyar com funcionava, i ja està.
- Al nostre centre un percentatge de la nota final és competència digital. Llavors per fer aquest percentatge algunes feines ens les envien per Moodle, que és una plataforma en què pots enviar feines.
- Al nostre centre la plataforma que fem servir, que és el Classroom, l'hem començada aquest curs. Hi enviem les feines, algun dubte, fem videoconferències. També, com ha dit el company, hi ha el programa d'Innovamat, que és de matemàtiques, que és nou i que hi ha l'aplicació. També ja ho teníem d'altres anys, però aquest any hem aprofundit més a la informàtica. Si ens confinen ja ho tenim preparat i ja ho sabem fer. També hi ha la robòtica, que els anys passats no en fèiem gaire. Aquest anys fem les màquines. Ho fem en grups respectant les distàncies però el millor és fer les màquines i estar junts treballant.
- Jo el que penso és que hauríem de fer servir les noves tecnologies molt més, perquè són el futur, també en la classe d'Informàtica, però encara hi ha mestres que no ho saben fer servir.

- A mi em sembla que hauríem de fer servir més les eines digitals en les assignatures i utilitzar les plataformes, però tampoc, doncs, fer-ho servir massa, sinó només en situacions de confinament i algun cas que hagi d'entregar una feina d'informàtica i de forma puntual les feines per la plataforma que fem servir, però tampoc no crec que hàgim d'enviar totes les feines per aquella plataforma. En els centres s'hauria d'ensenyar a utilitzar-les però tampoc fer servir-les gaire.
- Hauríem de tenir cura de tantes hores de pantalles, ja que notes que els companys hi comencen a tenir addicció i després ja no saben què fer en el seu temps lliure i acaben a la pantalla. Pot ser una eina molt positiva però que si n'abuses pot ser molt negativa.
- Jo crec que estaria bé, ja que al meu institut només la fem servir a tecnologia. Crec que l'hauríem de fer servir més però no a totes les matèries perquè, a més, no tots els nens saben el que es pot fer i no, perquè molts fan malifetes, per dir-ho així, quan som a classe amb els ordinadors. Els "profes" no poden fer res amb això, però molts tenen problemes amb els professors. Jo no sabia que ho havia d'entregar i no se què, i sí que és una mica "liant", perquè nosaltres no fem informàtica i ens han hagut d'ensenyar tot a tecnologia i amb l'ordinador. Si ens han d'ensenyar coses perdem moltes hores de classe i sí que en podrien afegir d'informàtica perquè almenys podia fer servir més l'ordinador per reduir pes, perquè l'esquena es carrega molt. I, a més, la tecnologia tard o d'hora l'hem de fer servir. Com ha dit la companya, és el futur i si la tenim l'hem de fer servir tard o d'hora. L'hauríem de saber fer servir, encara que els professors diguin que no és bona, però en part sí que ho és.
- Jo penso que alguna feina l'hauríem de fer amb tecnologia, malgrat que alguns casos són negatius. Pot ser dolenta, la tecnologia, però gràcies a ella hem pogut fer videoconferències amb els "profes" i preguntar dubtes.
- És veritat que la informàtica és molt bona perquè n'has d'aprendre, després a molts llocs la necessites i has utilitzar-la però no en tot moment, i llavors és una mica avorrit. Jo estic en aquell cas de l'Innovamat. És una aplicació de plataforma de matemàtiques, i llavors et diverteix una mica. El Classroom ens ha ajudat molt a enviar les feines, però a mi m'agrada també corregir a la classe i veure les feines i els dubtes, i no sempre per videoconferència. Per mi la informàtica sí que és una matèria que utilitzaríem i tot això, però no en tot moment de la classe de les matèries i de les activitats que hi ha.
- Nosaltres som un dels instituts de Manresa, i potser del Bages, que utilitzem més els ordinadors i aplicacions tecnològiques, i sento que la major part de vosaltres utilitzeu els ordinadors a tecnologia, precisament una de les assignatures en què utilitzo menys l'ordinador, perquè a Català tenim el llibre digital i, per exemple, jo que he de portar ulleres per veure-hi des de lluny i moltes vegades se m'entelen. Em poso l'ordinador al davant i ho veig millor. A Anglès, tres quarts del mateix. A Física i Química hi ha activitats a la mateixa llicència digital i, per tant, l'hem de tenir oberta al davant per si hem de fer les activitats. A "mates" moltes vegades ens explica el què i ens penja un full amb activitats al Classroom, que nosaltres hem d'obrir i fer un exercici a la llibreta. A Castellà és com a "mates": ens penja una cosa i ens la va explicant. Si ho tens obert al davant va millor. En canvi, a tecnologia, ens explica, si ho necessitem obrim o si no ho fem en un paper o llibreta i treballem allà. A Educació Física l'utilitzem bastant, no a la classe sinó al Classroom com a deures. Jo ara fa una hora i mitja he acabat de fer un treball d'Educació Física i he hagut d'utilitzar l'ordinador. El que vull dir és que en el meu institut l'ordinador és una eina imprescindible i que sense l'ordinador jo crec que Cal Gravat no seria el que és.
- A principis de curs, tots els professors anaven com bojos preguntant qui no té ordinador, perquè no totes les famílies tenien recursos per poder comprar un portàtil o un ordinador, i hi ha sempre l'excusa de "ves a la biblioteca de l'institut". Però no tothom té temps a la tarda per anar a la biblioteca, o hi havia gent que li van quedar coses penjades per entregar. Un cop van passar dos o tres mesos, tothom es va poder comprar un portàtil. Gràcies a Déu vam poder comprar-los. Vam tenir el problema que al nostre institut vam decidir que a cada classe que necessitem el portàtil ens donen una Wi-Fi i una contrasenya diferent. Llavors molts cops no funcionava i ja hi havia agafat un altre professor i no s'"enteraven" de què passava. Llavors vam estar un munt de dies, un mes o dos mesos que no vam poder utilitzar els ordinadors perquè la Wi-Fi anava molt malament, fins que van canviar de mètode de fer-ho i al final ja tots vam poder fer-ho bé. El problema va ser que al començament no tothom tenia un ordinador i vam perdre moltes hores de classe, en què podíem haver avançat. [Twitter, m'agrada la darrera idea "el problema va ser...".]
- Nosaltres a principi de curs ens van passar un paper als alumnes en què havíem de dir si teníem ordinador, si teníem connexió Wi-Fi, quants ordinadors teníem per família. Doncs es van trobar que molta gent no tenia suficients recursos per estar connectats al Classroom i poder entregar les feines. Jo a la meua aula ens vam trobar que uns nens van estar un temps sense tenir connexió Wi-Fi. Com ha dit la companya, moltes classes no havien pogut fer, ni entregar ni tan sols obrir la plataforma, i doncs

van perdre alguna classe perquè ells no podien tenir la connexió. Llavors no podíem consentir que es quedessin enrere i que no ho haguessin pogut fer, i ens va perjudicar a tots, però ara ja tota la gent de l'aula té connexió Wi-Fi a casa, ja pot treballar i ja podem seguir les classes al mateix ritme.

- L'any passat, al març, la gent no estava preparada que ens anessin a confinar. Hi havia moltes famílies que no tenien ordinador. Els ordinadors els fèiem servir però no s'utilitzaven tant com ara. Llavors estàvem confinats i ho estaven tancant tot. Hi havia moltes famílies que no entraven a les classes en línia i no podien estudiar com nosaltres.
- Jo tinc un cas a la meua classe, que és un nen armeni. Crec que són els seus pares que van arribar... Crec que ell va néixer aquí i té la meua edat, que els seus pares van arribar fa quinze anys i que tenen molt *l'ío* amb els papers o una cosa així. Ell no té recursos per agafar un ordinador. L'institut crec que té uns cinquanta ordinadors o una cosa així, per a nens que no tinguin recursos com ell. Ara amb el coronavirus, el que han fet amb l'ordinador principal és en una capsa on hi ha el teclat i la pantalla, doncs hi deixen l'ordinador d'aquest nen i al matí l'hi treuen i a la nit el deixen carregant allí dintre. I si a algú se li trenca també en pot demanar algun de l'institut. Jo crec que això l'institut ho fa molt bé, perquè en el cas del confinament no li podíem veure la cara a aquest nen. Només el sentíem ja que no tenia ordinador amb càmera, però jo crec que l'institut en això de les classes ho fa molt bé.
- A la nostra escola, els primers dies que vam entrar, els professors preguntaven qui no tenia ordinador, les eines d'informàtica com els portàtils, o tauletes i al que no en tenia l'ajudaven i li donaven la connexió i un ordinador. No tots els casos, perquè alguns tenien el mòbil i ho podien fer, però amb dificultat perquè no es podien veure o sentir bé. Però al final sí que sentia el que deia la professora i podia aprendre alguna cosa.
- Cal afegir al que havia dit abans que, a nosaltres, en el cas que ha dit el Jan abans, si se'ls trenca el portàtil els en deixen un de l'institut. I també un problema que hi ha és que hi ha famílies que hi ha més d'un germà i només tenen un portàtil i llavors, per mi, crec que haurien de quadrar horaris perquè poguessin tenir-ne tots.
- Les primeres setmanes a l'institut ens van fer unes classes per explicar-nos com funcionava el Classroom, el Moodle, el Drive..., i al final t'hi acabes acostumant.
- Al principi de la pandèmia no ens van dir res sobre com fer servir els ordinadors i a primer tampoc ens en van explicar res. Ens van explicar només una mica de com es feia servir el Moodle. Ara cada professor vol que li entreguem les coses d'una manera: uns ho volen tot a l'ordinador, d'altres tot a mà. Ens hem d'espavilar amb cada professor.
- Quan vaig començar secundària ens van fer algunes classes per acostumar-nos als ordinadors i saber-los utilitzar. Ens va anar bastant bé. La majoria de nosaltres estàvem acostumats al món digital pel mòbil. Potser no ens va costar tant com a altra gent que no estigui acostumada a l'ús del mòbil.
- En començar primer d'ESO vam fer unes classes d'informàtica per aprendre a fer funcionar el Moodle, Drive i el Classroom. A més a més, ara fem una hora d'informàtica a la setmana. Ens ensenyen amb tutorials a fer servir el LibreOffice. Pengem tasques i aprenem a fer coses diferents.
- Abans de la pandèmia no ens ensenyaven gaire d'ordinadors. Sempre ho fèiem tot amb llibre. Agafàvem els ordinadors en casos molt específics. Ens ha agafat la pandèmia i a molta gent li costava moltíssim utilitzar l'ordinador, perquè no ens n'han ensenyat correctament. Ara que hem tornat a l'escola fem moltes més coses a l'ordinador, per si de cas ens tornen a confinar. No tenim una hora específica per fer informàtica. Ho fem dins de les classes normals.
- Ara de gairebé totes les matèries tenim els llibres en format digital. D'una banda, funciona bastant bé, perquè ho tens tot a l'ordinador. D'altra banda, molta gent es distreu molt, perquè pots buscar a Google moltes coses i et pots distreure. Tenim molta més llibertat per fer el que volem.
- Al nostre institut sempre hem treballat amb tauletes. La tauleta és una eina molt bona, però si la utilitzes bé, perquè també et permet distreure't molt fàcilment.
- Els professors del meu institut estan ben preparats (per treballar en format digital, amb tauletes). Tenim una plataforma per a les feines, eines per avaluar-nos... Però hi ha alumnes que amb la part digital sí que es poden perdre una mica.
- Nosaltres utilitzem Chromebooks. Alguns alumnes es posen a jugar amb l'ordinador quan s'han de fer les tasques de classe. Veient la situació, que la gent juga, penso que era millor abans, que aprens més.
- Fem servir Chromebooks. Penso que està bé encara que alguns juguin. Fem servir llibres digitals, i també ens posen tasques a través de Classroom o altres aplicacions. A mi m'agrada molt treballar així i em sembla fàcil, però hi ha gent que li costa més.
- Nosaltres utilitzem el Moodle i el Gmail de vegades. Quan els fem servir ningú juga, però de vegades no n'hi ha per a tothom. Alguns companys no tenen portàtil, ni ordinador, ni tauleta i fan les coses en un full.

- Cadascú de nosaltres té un portàtil personal, que portem cada dia, i també tenim la majoria de llibres en format digital. Hi ha persones que en fan un bon ús, però d'altres utilitzen Instagram, WhatsApp, i amb això acumulen incidències i després marxen expulsats.
- Amb el tema de les classes en línia, els alumnes demanen que els professors estiguin disponibles sempre per resoldre dubtes. Ells també estan tancats a casa i o poden fer vida normal, no només nosaltres. Als alumnes se'ls hauria de fer alguna reunió per entendre que ells (els mestres i professors) també ho passen malament amb aquesta situació.
- A mi m'agradaria que hi hagués més ordinadors per a tothom.
- M'agradaria que a totes les escoles hi hagués ordinadors perquè qui no en tingui a casa el pugui agafar, fer els deures a casa i després tornar-lo.
- Jo demanaria que tothom que no tingui diners per poder comprar un ordinador en tingui un. Que els instituts donin ordinadors a tots els nens que no tinguin recursos. I també que els que no tenen fibra o Internet tinguin Wi-Fi pública.
- Tothom ha de poder tenir disponibilitat d'una tauleta o ordinador. Tothom ha de poder tenir un dispositiu per tenir informació al seu abast.
- Nosaltres tenim diferents Wi-Fi, però només una va bé, i de vegades. La Wi-Fi que tenim moltes vegades no funciona o va lenta. S'hauria de reforçar més la Wi-Fi i la Internet. No només ens afecta als alumnes. També afecta els professors amb les classes amb els més petits.
- Jo voldria més classes d'informàtica, i també de programació i robòtica.
- Caldria que els mestres ens ensenyin a utilitzar les eines amb què volen que els lliurem les feines. Que cada professor ens expliqui l'eina específica amb què treballarem.
- Hem d'aprendre a fer un bon ús de la tecnologia, perquè hi ha coses perilloses. I des de més petits, perquè trobo que han començat a ensenyar-nos de molt grans i ens costa molt d'aprendre'n.
- Al meu centre hi ha una hora a la setmana que fem una assignatura que es diu Competència Digital i ens ensenyen a fer servir els ordinadors i diferents programes.
- No només a nosaltres ens han d'ensenyar a fer servir les plataformes digitals. També als professors. N'hi ha alguns que no s'"enteren" gaire de com fer-los servir. De vegades no arriben a les trucades perquè no saben entrar. Ells també n'haurien hagut d'aprendre.
- M'agradaria que els professors més grans es miressin alguns tutorials o aprenguessin a fer algunes coses, com veure un vídeo en un format que no és el que s'esperen.
- A fer servir xarxes socials no ens n'ensenyava ningú. N'aprenem d'amics que s'ho han instal·lat abans (una app), o tu sol vas investigant i vas provant i al final ho acabes descobrint per tu mateix.
- Ningú em va ensenyar xarxes socials. En vas aprenent sola. Potser ens haurien d'ensenyar a detectar què és bo i què és dolent, perquè hi ha vegades que ens podem ficar en problemes.
- Ens haurien d'ensenyar a fer servir les xarxes socials adequadament. En el meu institut fan una xerrada a l'any sobre el bon ús de les xarxes socials, però caldria fer alguna cosa més intensiva, perquè la gent s'ho pren en broma i no en fa gens de cas.
- Nosaltres tenim una assignatura que es diu Cultura i Valors Ètics, i hi hem tractat el tema de les xarxes socials.

Idees clau

- Ús de les tecnologies: estem preparats per fer-les servir? (tant alumnes, com docents).
- No s'aprecia una unificació de com treballar la digitalització en el conjunt dels centres. Hi ha centres que tenen menys hores per poder treballar amb l'ordinador, per falta de dispositius suficients i per les mesures higièniques. D'altres hi treballen molt més, per evitar el contacte amb el paper. També entre l'alumnat es comparteixen opinions diferents, en relació a treballar amb paper.
- Es valora positivament la digitalització de l'educació, a l'hora d'aprendre, però les possibles dificultats tècniques fan que es plantegin què pot ser millor. S'hi afegeix la facilitat de distracció quan es treballa amb dispositius.
- Hi ha alumnes que pensen que el volum de tasques és semblant, però és més difícil aclarir dubtes en línia.
- En general coincideixen que treballen més a casa, aprenent telemàticament que presencialment (ja que a l'aula tenen temps per avançar tasques).
- Els problemes tecnològics amb la Wi-Fi, la càmera, etc., dificulta, a vegades, la connexió amb els professors.
- Els centres disposen de dispositius suficients per poder treballar.

- S'aprecia una competència digital dels docents força satisfactòria, ja que treballen habitualment amb diferents eines digitals (Classroom, Sites, Moodle, etc.).
- En general es fan servir diferents eines digitals com Classroom, Clickedu, Zoom, Meet, Schoology, TokApp, Kahoot!, etc.
- Són alumnes amb dispositius i tenen el necessari per treballar digitalment. A més, ho valoren molt positivament.
- Alguns alumnes no havien treballat digitalment, abans del confinament. Al començament els va costar adaptar-se, però ara ja es veuen amb capacitat de seguir treballant així.
- Hi ha centres que no treballen per projectes, que haurien de renovar part dels seus dispositius.
- En alguns centres manquen dispositius i connectivitat. No n'hi ha prou del primer o el funcionament és deficient.
- L'alumnat valora els aprenentatges que fa al voltant de les eines digitals i voldrien augmentar-ne les hores. Diversos centres programen una hora setmanal específica per a l'aprenentatge d'informàtica.
- Necessitat de formar una part del professorat, que no domina les eines digitals.
- Els centres programen sessions de Competència Digital / Informàtica, però deixen fora del temari aspectes rellevants per a la vida diària de l'alumnat, com la identitat digital, les xarxes socials o els riscos d'Internet.

Docents

Citacions

- Recursos per als nens durant el confinament: ordinadors que no han arribat quan havien d'arribar, fet que no ens ha permès reaccionar perquè havien d'arribar a l'abril i han arribat al setembre.
- Durant la pandèmia la bretxa s'ha accentuat, la fragmentació a què a poc a poc ens anàvem acostant s'ha fet més grossa.
- Tenim alumnes sense ordinadors i sense Wi-Fi. Hem hagut de desmuntar dues aules mòbils d'ordinadors per prestar-los als alumnes perquè els ordinadors no arribaven. De fet, no han arribat encara. Amb l'educació no es pot fer política. Quan una cosa es fa notícia després ens repercuteix a tots. Per complir el que es promet cal posar-hi els mitjans.
- Molts alumnes que no tenien connexió van perdre el tercer trimestre. Potser entre un 10 % i un 15 % de l'alumnat no va poder seguir les classes. Amb altres hi anàvem contactant per WhatsApp i amb les dades del mòbil s'anaven connectant.
- Se'ns van perdre molts alumnes; sobretot els que feien ensenyaments instrumentals, els vam perdre gairebé tots. Amb gent nouvinguda, tot i trucar per telèfon amb número visible, va ser molt difícil contactar-hi.
- Hem utilitzat els nostres propis mitjans, els nostres telèfons, per fer el seguiment; aquest seguiment ha suposat un gran sobreesforç.
- Coherència, coherència entre el que demana l'Administració i els recursos que es donen, sobretot recursos materials.
- També teníem professors en estat precari que no tenien connexió a Internet ni eines per poder fer la feina des de casa (una persona de les vuit que som al claustre no tenia recursos; ho demanava però no va arribar ajut per als professionals que volien fer la feina però no tenien recursos).
- Tenim alumnes sense ordinadors i sense Wi-Fi. Hem hagut de desmuntar dues aules mòbils d'ordinadors per prestar-los als alumnes perquè els ordinadors no arribaven. De fet, no han arribat encara. Amb l'educació no es pot fer política. Quan una cosa es fa notícia després ens repercuteix a tots. Per complir el que es promet cal posar-hi els mitjans.
- Enguany tenim un altre cas, una mitja jornada, sense connexió ni ordinador a casa, que no ho pot pagar, i no arriben mitjans. La professora creua els dits perquè no ens confinin i poder treballar.
- L'esclat de la pandèmia va posar de manifest les mancances de moltes famílies de tenir dispositius electrònics adequats, connectivitat i fins i tot pel que fa a espais. I això ens va fer plantejar en quines condicions en temps de no pandèmia podien fer els deures. El pla de digitalització ha permès pal·liar algunes d'aquestes situacions.
- S'ha posat en valor l'escola com a espai educatiu primordial, però també com a espai d'acompanyament dels menors i espai de socialització.

- Una cosa que m'ha quedat molt clara és que crear vincle amb els nanos a través de la pantalla no ha estat gens fàcil. És una assignatura pendent: donar eines i estratègies per crear vincle a través de la pantalla.
- A les escoles de persones adultes quan va arribar la pandèmia nosaltres no teníem ni tan sols el correu de tots els alumnes ni cap plataforma d'aprenentatge. I, a més a més, per l'estructura en mòduls ens vam trobar que no podíem aprofitar els materials anteriors i que els havíem d'avaluar. Ens vam sentir una mica abandonats i el que ens anava arribant a través de les notícies no encaixava amb la nostra realitat. No van arribar els ordinadors. Hi va haver alguns alumnes que ho van haver de deixar. Hi va haver alumnes que ho van fer tot amb el mòbil. Hem ampliat les aules i això ens va molt bé perquè per a ells és molt important fer-ho de manera presencial.
- Aquest curs ens funciona molt bé el sistema híbrid en el mòdul de turisme. Funciona perfecte, però és un cicle que no requereix pràctiques de taller. És diferent. Fan dos dies de presencialitat a la setmana, i la resta per Google Meet. En aquest cicle hi ha només dues professores, que estan satisfetes amb el funcionament.
- En el moment del confinament moltes famílies no tenien recursos tecnològics, ni connectivitat. L'esclatxa digital no és només una qüestió de dades. També ens trobem limitacions en la competència digital dels pares. Moltes de les nostres famílies només coneixen les videoconferències per WhatsApp. Vam fer servir molt el WhatsApp personal. Actualment intentem digitalitzar tot el que podem.
- Al setembre quan ens vam incorporar vam començar a fer servir Telegram. Tenim una integradora social que demana els telèfons mòbils a les famílies de l'escola a la porta, i els descarrega ella mateixa el Telegram. Les nostres famílies ni tenen competència digital, ni tenen els mitjans, ni els podem deixar ordinadors de l'escola que estiguin prou bé.
- Nosaltres tenim molts pares que no parlen ni el nostre idioma. Tot i que portin anys aquí, és molt difícil comunicar-nos amb ells. Imagineu-vos donar les instruccions d'un Moodle per telèfon. Va ser la *repanocha*.
- He trobat a faltar els meus alumnes. Al principi no m'aclaria amb la tecnologia, però tots els mestres del meu centre vam fer un salt endavant i vam aprendre a treballar amb la plataforma digital. Era l'única manera d'estar connectats amb l'alumnat. Ara ja forma part de les eines tecnològiques del centre.
- Jo crec que el salt que hem fet en l'ús didàctic de la tecnologia ha vingut per quedar-se. Els mestres li teníem por i ara tots els del meu centre hi treballen i es continuen formant.
- En el nostre centre, el 50 % és ESO i batxillerat i 50 % cicles. Fa anys vam apostar per l'1x1, i va ser un avantatge. També havíem fet formacions de Moodle per al professorat. De les famílies de FP, el Departament d'Informàtica té vint-i-dos professors, que han donat molt de suport a la resta. L'alumnat de ESO i batxillerat tenien els seus propis dispositius. Als alumnes de FP hi havia algunes mancances que es van "solventar" amb ordinadors del centre que va cedir la direcció. Les famílies tenen mancances en competències digitals, i també hi ha hagut problemes perquè diversos germans compartien dispositiu. Per tant, no podien estar tots connectats alhora. Nosaltres continuem amb el Moodle. Com que hi treballàvem feia anys, no hem tingut gaires problemes. Als mestres o als alumnes, el primer mes ens va costar a tots. Els correus primer arribaven a qualsevol hora, després ens vam anar organitzant millor. En el nostre cas, es donarà la circumstància que tindran els ordinadors que ja tenen, més els que ara arribin del Departament d'Educació.
- La postobligatòria funciona amb model híbrid. Venen una setmana sí, i una no. Ha facilitat tenir més espais. La setmana que no venen de manera presencial fem les sessions per Meet, i funciona força bé. Tot i així, com la presencialitat no hi ha res. Hem parlat el professorat i fins i tot els informàtics demanen presencialitat. Pràcticament un 100 % del professorat està a favor de la presencialitat.
- Davant d'un possible confinament aquest curs, nosaltres ja vam iniciar aquest any plantejant totes les matèries (vinculades) a un Moodle o a un Classroom, de manera que si ens han de confinar la classe es segueix de manera ordinària però via Google Meet en l'horari ordinari. Una de les problemàtiques que vam trobar en el confinament és que no es respectava l'horari. No se separaven les hores de treball de les hores d'oci. Les famílies també es van "agobiar" molt. Aquest curs sí que ho hem millorat, i mantenim l'horari establert, siguin a casa o siguin al centre.
- Jo no apostaria per un sistema híbrid. Quan no és presencial, no es prenen la classe igual de seriosament. De vegades desconnecten la càmera i no sabem si hi són. Hem d'anar fent preguntes. Tenim plantejada la matèria perquè puguin aprendre per ells mateixos, a través de vídeos o material. A la pràctica hem vist que ells no són tan autosuficients com ens pensàvem.
- La pandèmia ens obliga a introduir canvis que ens hauria costat molt més temps de fer. Parlem d'autosuficiència, que tinguin autonomia per fer aprenentatges per si mateixos, que el professor és més un guia. Però la presencialitat i la part del contacte humà, el caliu, la mà aixecada quan hi ha un

dubte... Quan hem parlat i reflexionat amb els alumnes a classe, ells mateixos et diuen que prefereixen presencialitat. Fins i tot els alumnes que tenen a casa un hàbitat còmode, prefereixen ser a l'aula i poder tenir contacte humà. De cara al futur ens haurem de preparar per anar generant materials que permetin que una part dels continguts es faci per via telemàtica, tipus *webinar*.

- Cal aprofitar el que hem après aquest temps pel que fa a noves tecnologies, ara que hem fet l'esforç de posar-nos al dia. La presencialitat en el món de l'educació és primordial. Perdem alguns alumnes en el moment que s'han de quedar a casa, per molt esforç que fem els mestres. Tenim alumnes que en els confinaments actuals més breus els perdem aquells dies.
- Al nostre centre han arribat molts ordinadors per a alumnat que ja té ordinadors. Tenim molts alumnes sense ordinador per sota del tercer d'ESO i, per altra banda, alumnes de més edat que en tenen dos. Hem de distribuir millor els recursos.
- Al meu poble hem tingut només dos alumnes positius. No ens calia fer sistema híbrid. Caldria poder ajustar millor les mesures a cada situació. Estem obligats a treballar un dia telemàticament, tot i que en el nostre cas no caldria.
- Durant el confinament, quan van arribar els ordinadors havia acabat pràcticament el curs. Els recursos s'han de repartir de forma més àgil.
- Per abordar l'esclatxa digital, necessitem més formació del professorat en aquest tema.

Idees clau

- L'escola ha de ser on es treballi la identitat digital.
- Cal esporgar de continguts el currículum i treballar més les competències digitals.

Famílies

Citacions

- Cal portar el món real a les aules i la digitalització és a la majoria d'empreses.
- La meva filla es desconnecta molt en les classes en línia i no hi ha ningú que se n'adoni.
- Les famílies també han d'estar formades en entorns digitals perquè, si no, no poden seguir el que fan els fills ni ajudar-los.
- Els entorns que fan servir són molt complicats i no sempre funcionen correctament.
- En el futur les feines canviaran molt i tot serà molt més virtual.
- Les eines digitals han d'estar al servei de la creativitat.
- Algunes editorials volen que es torni al format de paper perquè tenen un negoci gran al darrere.
- L'escola en línia produeix aïllament físic i social.
- Soc membre de l'AFA. Crec que seria idíl·lic això que dèiem de treballar per projectes. Al nostre institut hi ha interès en els grups inicials, primers i segons, perquè funcionin en aquesta línia, però costa perquè sembla que és més un interès particular d'una part del professorat que una línia conjunta de centre. Tot i que de mica en mica es veu que hi ha resultats. Se'ns ha informat del projecte de centre, i és un tema que des de les famílies cal anar en aquesta línia. Hauria de ser així però, és clar, tenim la quantitat d'alumnes i línies que tenim. Nosaltres tenim set línies de primer, en un centre on hi ha gairebé set-cents alumnes i és complicat. Tenim els espais que tenim i és complicada la manera de funcionar. Tot i això, jo crec que és important el tema espai: els nostres alumnes han de tenir el seu espai, han après a funcionar en línia i amb el Classroom, però, tot i així, crec que necessiten mantenir l'espai de referència de l'escola: els professors, el contacte, el fet d'anar a l'institut... Penso que és important garantir la presencialitat de l'educació, de l'institut. Han d'estar referenciats. No tothom té a casa els mitjans per seguir l'ensenyament a distància. Penso que segurament s'haurà de fer d'una manera diferent. Tots ens hem de reinventar. Des de l'ESO a batxillerat, estic d'acord amb aquesta mare. Tinc una filla que ha acabat batxillerat i un fill que tot just el comença, i és una bogeria. El seu únic objectiu són les PAU, i trobo que cal un canvi també. De fet, ara es parla que es vol fer un replantejament, una proposta d'un nou batxillerat. I n'estaríem encantats, que fos així. A l'únic que els aboquem és a aquesta angoixa constant. Pel que fa al temps, trobo que és important que hi hagi una jornada intensiva, perquè les tardes són feixugues, però els centres han d'estar oberts a les tardes, perquè hi puguin anar els nostres fills i filles. Al nostre centre s'hi estan fent projectes, a les tardes, i és un continu anar i venir d'alumnes: no cal que hi hagi la figura dels professors. No estic del tot

d'acord amb el que dèiem del professorat de secundària: jo penso que sí, hi ha de tot. Nosaltres tenim uns seixanta-cinc professors al nostre institut i gairebé la meitat són interins, i l'interinatge és el que té. Però penso que sí que hi ha interès i motivació, però el sistema és el que és. Tenim molta concentració d'alumnes, i molta problemàtica en l'àmbit social; a Terrassa tenim una distribució desigual dels alumnes amb problemàtiques socials i necessitats especials, i s'han de donar facilitats als centres i potenciar una bona redistribució d'alumnes, que actualment no es fa bé. Tot i així, apostaria per la presencialitat. D'una forma més oberta, però que els nostres fills i filles tinguin referencialitzada la figura del centre. Pel que fa a la digitalització, no tothom pot tenir les eines: es donen les circumstàncies que no totes les famílies poden tenir aquestes eines per poder fer un bon seguiment del curs, i al final, tot i així, has de tenir uns resultats.

- Potser tant les famílies com els professors necessitem una formació per fer servir totes aquestes eines i recursos digitals, ja que també hi ha hagut casos de professors que d'un dia per l'altre han hagut de fer la classe en línia i no han sabut com fer-ho. Els nens ens passen la mà per la cara en això, però també es troben que, amb segons què, no en saben què fer.
- Jo trobo que tot això de la tecnologia, les tauletes, etc., és com un imant per als nens. Els atrau tot el que sigui tecnologia. Potser és una eina de captar l'interès dels nens. Totes les assignatures on posen alguna cosa a fer amb les tauletes els atrau. Potser és una eina a tenir en compte en altres camps.
- Jo penso que la tecnologia està molt bé, i els nens en saben més que nosaltres. Però l'altre dia vaig fer una cosa amb el meu fill. Vaig comprar un llibre, l'hi vaig donar i li vaig dir: "olora'l". I em va dir: "doncs fa molt bona olor!" Jo penso que una cosa és la tecnologia i l'altra és la part més humana, més de sensibilitat amb l'entorn. Passa que sempre estem amb l'ordinador i la tecnologia i ens oblidem de les coses més humanes, més "de la terra". Està molt bé la tecnologia, però també acabem de votar en unes eleccions i no hem pogut votar telemàticament. Hem hagut d'anar als col·legis.
- Al meu centre hem fet un curs per formar les famílies a l'hora d'usar el Moodle, i n'estan molt contentes. Ara fem servir el Classroom, que és més intuïtiu i és dins de Google. Tot i així, quan fem alguna cosa per a les famílies, no hi ha una participació exagerada; hi ha una participació mínima, però si arribes a aquesta mínima part, després els resultats són molt bons. El fet que la família pugui accedir a les eines de treball del xiquet sí que pot aportar més bons resultats perquè, si no, el xiquet té allí un món a part que és seu, on ningú el pot ajudar, on la família no arriba mai, i és per això que de vegades fracassen. Sí que els xiquets tenen un coneixement tecnològic molt avançat, però només de la seva tecnologia: moltes vegades, no saben fer servir les eines educatives, destinades al procés educatiu. Nosaltres hem vist resultats en la formació a les famílies, i elles mateixes ens ho han dit.
- Segurament, cada vegada més és imprescindible que tothom gaudeixi i tingui garantida la connectivitat a Internet.
- És un tema bàsic, el del subministrament d'Internet. Perquè ara tot, activitats, comunicacions..., tot es fa a través de programes informàtics, d'Internet. Nosaltres, les famílies, tenim programes de formació informàtica des de l'institut, però s'ha de dotar les famílies d'aquesta connexió. També seria una manera de trencar amb el tema dels llibres: és important, hem de fer atractiu per als nostres fills el tema de la lectura, però no pel fet de tenir més llibres agafaran amb més de gust la lectura. La lectura l'hem de promoure a través de..., no ho sé. Però nosaltres ho intentem, de suprimir els llibres de text, però no hi ha manera. No ens en sortim. Tenim un professorat que vol el llibre de text i a nosaltres és un dels temes que ens agradaria debatre perquè potser seria una bona manera de començar a treballar per projectes. Hi ha tantíssim material que podríem fer servir... Però bé, penso que hauríem de seguir en aquesta línia, i avançar cap a una digitalització més gran.
- És clar que ens fa por la manca de crítica a l'hora d'utilitzar la tecnologia. Trobaria molt interessant disposar d'una eina de l'estil del Classroom, però deslligada de Google. Tinc dues filles, una a l'institut i l'altra a primària, i fa servir l'Eix. És una mena de Moodle, enfocat a la primària, i que li va molt bé. Estaria bé si hi hagués una eina així, per a totes la mateixa. Em preocupa la protecció de dades de la meua filla. Per exemple, jo no li deixo tenir l'aplicació de TikTok. Perquè és que, encara que ho tinguin tots, poden fins i tot escanejar la teva cara i que la tingui qui sigui, i ves a saber on.
- Sí que es treballa, aquest tema, des dels centres. A més, jo amb les eines Google per a l'educació veig que està prou controlat. Quan tu puguis dominar la consola, sempre estarà més controlat que en l'àmbit públic. En l'àmbit públic sí que, si no ho treballes prou, les coses poden sortir més de mare. Però en l'àmbit educatiu crec que no. Almenys jo conec Google i hi ha un sistema (en l'àmbit educatiu) força controlat. Jo aquí no hi tinc cap tipus de problema. En l'altre sí, en l'àmbit de TikTok i tot això, sí, perquè aquí ho deixes de controlar des del punt que dones les teves dades. I això amb els nens... Recordem allò que va passar a Itàlia fa quatre o cinc setmanes, que una xiqueta amb un repte a TikTok es va acabar penjant. Què passa? Doncs que TikTok tenia la paella pel mànec perquè aquella xiqueta tenia dotze anys

i, com que l'empresa només en permet l'ús a partir dels tretze, s'excusava dient que tenia prohibit entrar a TikTok. Ho tens prohibit però, és clar, és tan fàcil de saltar-s'ho com posar que vas nàixer un any abans i aquí s'acaba el problema. És a dir, per una banda sí, però per aquesta altra no.

- A la reunió de l'AFA va sortir que treballen amb el Google Classroom, però que s'havia d'anar molt més enllà d'enviar unes tasques a fer, i canviar a un model en què es pogués treballar la part social i les emocions.
- Són importants també els idiomes, l'atenció a la diversitat, i tot el tema del treball d'habilitats. A més del que són continguts acadèmics, saber presentar en públic (parlar en públic). Si es treballa amb naturalitat des de petits, com el treball en equip, altres habilitats que són importants i cal compaginar.
- Les eines digitals s'han de fer servir com una eina més, s'ha de trobar un equilibri entre digital i paper. No és bo ser massa radicals en una vessant o en l'altra. El poquet que ja havien fet els nens a l'escola (sobre EVA, Google Classroom) els ha servit molt. S'ha de trobar un equilibri, com amb els llibres en paper o els llibres a la tauleta. A mi un model mixt m'està prou bé. Cal trobar un equilibri, que entenc que és difícil.
- Molt sovint fora de l'escola hi ha desconexió respecte del que es fa a l'escola. No pot ser que l'aprenentatge només sigui a l'escola, perquè els nens veuen dues realitats que no tenen res a veure. D'alguna forma hem de combinar totes dues: tenien durant moltes hores l'ordinador engegat per a temes escolars i després per a jocs o xarxes socials, però no hi havia un aprofitament del que ells fan a l'ordinador. Cal relacionar millor el que es fa a l'escola amb el que l'alumnat fa quan no fa tasques escolars.
- La competència digital fins ara era una hora d'informàtica a la setmana. Ara sí que s'ha posat les piles. Als nens se'ls nota. Haurien d'aprendre a buscar per Internet. No en saben. Triar la informació important d'Internet.
- Pensem que els nens saben utilitzar els recursos (digitals), però saben buscar la informació bé o utilitzar-la creativament? Jo crec que no saben relacionar-se amb tecnologia o robòtica. A tothom se li hauria d'ensenyar competència digital. Per informar-se, per utilitzar amb seguretat les eines, per posar bé les contrasenyes... Tot això s'ha d'ensenyar. Una cosa és que sàpiguen utilitzar el dispositiu o les eines de comunicació i una altra que sàpiguen utilitzar-los per aprendre, per crear, per comunicar-se bé, per informar-se. És un dels punts clau.
- Hem de canviar la visió de la digitalització. Dissenyem des del punt de vista de persones que no som digitals. Això canviarà. Estem en un moment de canvi. Evolucionarà. No serà com és. La tecnologia s'ha d'integrar més. Ha de ser diferent. Digitalització no és la videoconferència. Hi ha d'haver presencialitat, però amb recursos didàctics i digitals diferents. La visió que tenim és de paper, lineal. Quan mirem una web és més global. És una altra mirada. D'aquí a vint anys això serà molt diferent.
- Els mestres ens poden ajudar als pares a formar-nos en competència digital per acompanyar els nostres fills i filles.
- Els meus fills en saben més que jo [d'ús de les TAC].
- El paper acabarà desapareixent. El futur són pantalles, físiques o virtuals. Anirem més ràpid per les circumstàncies que ens han tocat. Els joves saben fer servir molt bé el mòbil, però a les escoles no se'ls ensenyen les eines que necessiten per poder viure en una era digital. No en saben ni els fills ni els pares. Els pares hem d'acompanyar els nostres fills. En aquesta formació d'eines digitals dels nens, també podria haver-hi algun espai per donar formació a les famílies. Hi ha famílies que podem estar al darrere, però n'hi ha d'altres que no en saben. Hi ha famílies que necessitaven que els féssim tutorials pel WhatsApp per ficar-se al Google i posar la contrasenya. Penseu que és important incloure les famílies en aquesta formació digital. És clau.
- Les competències digitals s'han de treballar molt més. A la meua escola fan una hora a la setmana. El meu fill moltes vegades em diu que no ha pogut fer res perquè en tota l'estona no es podia entrar, o es tallava.
- A primària fan una hora d'informàtica. Tenim ordinadors perquè ens els ha regalat una empresa. A secundària directament els donen una tauleta. Es troben que arriben allà i que s'han de buscar la vida.
- La transformació digital no va. Moltes vegades limita el que es vol fer a les escoles. Com a pares podem tenir eines a casa pagades per nosaltres. Com a famílies les podem fer servir. No sé què seria una casa actualment sense Internet ni fibra, però moltes escoles no en tenen. És un handicap importantíssim. Per molt que vulguin dedicar-hi hores, si no podem connectar els equips o van a pas de tortuga, quin sentit té? Els centres han d'estar dotats d'equips. No pot ser que una part del pressupost s'hagi de dedicar a comprar tauletes. Volem una escola digitalment competent, però no ens la paguen.
- *Ahora estamos intentando quitarles Internet poco a poco y cada vez cuesta más. Se ponen más nerviosos, más agresivos, porque cuando están tan enganchados a la tablet cuesta quitarlesla.*

Eso, la verdad, no nos ayudó. Yo, por ejemplo, no lo tenía ni lo quería tener, pero cuando estuvimos confinados fue cuando le compré la tablet porque pensé que le serviría. Pero, la verdad, tampoco mucho porque no estábamos preparados, ni los niños ni las familias.

- Sembla que els nens gaudeixen més amb el Classroom.
- De l'institut del meu fill sí que hem rebut la tauleta per fer els deures a casa. Hi va treballant i li va molt bé. La nena utilitza l'ordinador que tenim a casa perquè alguna vegada tenen videoconferències al mateix temps. En aquest punt no hi ha cap problema. Però abans sí que no hi havia gaire connexió perquè no sabem com fer-ho, però ara estan molt ben repartits. Fan videoconferències amb cinc o sis alumnes per poder explicar i entendre millor. Ara jo veig que va molt bé.
- Vam rebre les tauletes durant el confinament.
- No tots vam rebre les tauletes durant el confinament. Gràcies a Déu jo tinc dos ordinadors a casa. Tenim aquesta sort. Però hi ha moltes famílies que no tenen aquesta sort. A la filla que fa quart d'ESO sí que li han donat un ordinador fa un parell de setmanes.
- *Durante el confinamiento tuvimos que comprarle un ordenador porque, si no, se perdía todo el curso.*
- *La conexión sí que ha funcionado bien.*
- L'Ajuntament de Reus fa poc va engegar una campanya d'uns dos-cents ordinadors per a les famílies necessitades. Jo crec que aquest és un bon model. No pot ser que tot ho deixin a les escoles. Sense cap dubte, si s'hi impliquen totes les parts s'arribarà a una solució per a tothom. Ens hi hem d'implicar famílies, el món educatiu, l'Administració, perquè és un problema general.

Idees clau

- Les llars no tenen l'impacte educatiu en l'alumnat que tenen els centres. Calen espais virtuals per a la socialització que vagin més enllà del jugar a videojocs en línia. I cal una millor organització dels docents a l'hora de fer les classes virtuals. Les famílies també han de rebre instruccions clares sobre com ajudar els fills i filles quan estudien des de casa.
- L'educació presencial permet la socialització. Els petits i els adolescents necessiten molt de contacte físic. Si es relacionen amb les xarxes socials (les famílies) perdem el coneixement del que fan i poden fer un ús inapropiat de les xarxes. Passen molt de temps davant les pantalles.
- Els alumnes han millorat molt les competències digitals personals, però no podem oblidar la importància del diàleg pedagògic i la deducció i raonament que es fan a l'aula física.
- Els docents han reproduït el que fan a l'escola fent servir eines digitals que tenen molt potencial però que estan desaprovechades. Llegir PDF i enviar feines no és suficient.
- Alguns alumnes tenen poc criteri per fer cerques a Internet que siguin fiables i adaptades a la seva edat i nivell de maduresa.
- Ha faltat coordinació entre docents pel que fa a les plataformes educatives.
- Caldria ensenyar a tots els docents a fer servir les eines tecnològiques amb tot el seu potencial creatiu.
- Cal formació en l'ús de noves tecnologies tant a famílies com a docents. Tothom ha detectat l'esclatxa digital que existeix actualment.
- Tecnologia concebuda com un "imant" per captar l'atenció dels nens?
- Malgrat que s'avanci cap a la digitalització, cal no oblidar la part més "humana" de l'educació.
- Experiències positives dels cursos que ja s'han impartit a alguns centres i, sobretot, bona valoració per part de les famílies.
- És bàsic i necessari garantir la connectivitat a Internet de tots els infants i de les famílies.
- Hi ha temor a la manca de crítica i coneixements en l'ús de les noves tecnologies. Cal formació en una competència ètica digital.
- Hi ha hagut experiències i valoracions positives a l'hora d'adaptar l'ensenyament en línia i d'introduir noves eines.
- Cal trobar equilibris entre l'aprenentatge mitjançant recursos digitals i l'aprenentatge sense. Mostren preocupació per la quantitat de temps que infants i joves poden passar connectats a les pantalles.
- Els aprenentatges de l'escola no lliguen amb els aprenentatges que fan els infants i joves de forma autònoma, quan no estan supervisats. Desenvolupar la competència digital va molt més enllà d'una sessió d'informàtica a la setmana.
- Necessitat d'acompanyament a les famílies en l'àmbit de la competència digital. Els centres educatius com a promotors d'una alfabetització i culturització digital de les famílies.
- L'escola necessita dispositius i connectivitat. Va endarrerida en aquest sentit.

L'acompanyament i la cura

Administració local

Idees clau

- És important millorar la participació de la comunitat educativa. Els consells escolars han passat a tenir un paper secundari en la dinàmica del funcionament dels centres.
- L'acompanyament i la cura apareixen amb força, però com a aspectes conjunturals.
- Caldrà pensar en el futur a incorporar els agents de la cultura, amb una mirada de participació educativa àmplia de la ciutat educadora.
- La forma com s'hauran d'abordar les desigualtats és un element clau en el futur.
- Les desigualtats s'evidencien en l'exterior de l'escola. Com avançar en l'equitat connectant espais, temps i aprenentatges i posant en joc els diferents agents educatius que intervenen en el territori serà un repte de futur molt important.
- Caldrà posar en valor la metodologia del treball en xarxa, que ha donat importants resultats en el passat.
- Caldrà afavorir un marc legal que doni més marge d'actuació educativa als territoris.
- Les quotes a què fan front les famílies i el seu sistema de gestió (quotes als centres, a les AMPA/AFA, a les extraescolars, al menjador, de biblioteques, de vetlladores) no afavoreixen una distribució equilibrada de les necessitats i els recursos existents. Cal pensar en la seva eliminació i que siguin les administracions públiques que assumeixin un paper més clar de dotació i gestió de les necessitats educatives, tant les ordinàries com les complementàries. En aquest sentit, els lideratges dels equips directius dels centres hi tenen un paper important.
- L'abandonament escolar prematur i l'acompanyament als joves apareixen com uns temes clau del futur. Volem ser educats sense possibilitat d'abandonament escolar. Cal visibilitzar-ho i evitar-ho. Per aquest tema, teixir aliances amb els centres educatius es fa del tot necessari.
- És important millorar la participació de la comunitat educativa. Els consells escolars han passat a tenir un paper secundari en la dinàmica del funcionament dels centres.

Alumnat d'educació d'adults

Citacions

- *Los profesores son geniales y ayudan mucho a las personas como yo.*
- Del que t'adones amb això és que es fixen en tu.

Idea clau

- Satisfacció generalitzada sobre l'acompanyament per part del professorat dels CFA.

Alumnat d'educació d'adults en centres penitenciaris

Citacions

- *Es importante transmitir lo que se aprende. Si solo se absorbe te sientes lleno, pero pierdes ganas de seguir. Es importante ofrecer.*
- *Desempeño voluntariado de biblioteca. Ofrecer lo que yo aprendo, y lo traslado al resto de compañeros.*
- *Aprendemos a escuchar.*
- *Aquí he encontrado valores que no creía que tenía: capacidad de aprender (pensaba que era burro), la capacidad de escucha, de entender cosas que antes no trabajaba.*
- *Valoro la educación porque ahora se me inculca el respeto, la paciencia, la constancia, a diferencia de cuando era pequeño.*

- *Me gusta ayudar a la gente.*
- *Venir al colegio para mí era un desahogo. Es como si estuviéramos en casa. Te tratan como a un alumno, no como a un preso.*
- *Estamos faltos de cariño y los profesores nos dan la vida.*
- *Voy a aprovechar el tiempo que estaré aquí para sacar el máximo partido a esta experiencia.*
- *Soy una persona muy tozuda y siempre que me propongo alguna cosa la consigo y más ahora en prisión.*
- *No tenia cap interès pels estudis i era conflictiu, però ara he agafat interès pels estudis i em va perfecte. És una cosa que no m'esperava de mi. Els professors que tenim són una passada. Ara que he entrat en aquest centre, vaig agafant interès i aquí hi ha molt de *feeling*. M'he motivat i m'ha tret coses de mi que no sabia. M'està anant molt bé.*
- *Ahora valoro más la educación y aprendo catalán e inglés, cosa que antes, fuera, no hacía. Tengo empatía y asesoro a las personas que llegan.*

Idees clau

- Destaca la gran motivació que mostren tots per aprofitar aquesta circumstància personal per treure'n un ensenyament i experiència positiva.
- Fan una extraordinària valoració del professorat. Estan molt satisfets amb el tracte i l'acompanyament que reben.
- En general, han tingut una experiència escolar negativa i mostraven una baixa autoestima. D'aquí que actualment se sentin contents i satisfets dels progressos que han assolit.
- Es mostren empàtics i amb voluntat d'ajudar aquells que arriben i poden necessitar suport i orientació.
- Valoren molt el tracte i la relació que mantenen amb el professorat.
- Destaquen que han recuperat l'autoconfiança i també la descoberta d'aspectes i capacitats personals que desconeixien.
- Insisteixen en la necessitat d'ajudar els altres i mostren una gran capacitat empàtica.
- Comparteixen la idea d'extreure un aprenentatge útil i positiu de la seva situació actual.

Alumnat d'educació especial

Citacions

- Al no tenir la mestra físicament, era difícil avançar ni fer la feina.
- [El motiu del confinament] Els pares me'l van explicar però no l'entenia gaire bé.
- [El motiu del confinament] Jo sí, perquè a la televisió deien que hi havia molts morts a diferents països.
- [El motiu del confinament] A mi me'l va dir l'àvia i tampoc vaig entendre'l bé.
- No va ser gens fàcil aprendre sense anar a l'escola perquè no hi havia la professora a casa.
- No va ser gens fàcil aprendre perquè no és el mateix venir a classe que estar a casa aprenent.
- Ara em sento bé perquè a l'escola em puc concentrar per treballar i aprenc millor.
- Ara em sento bé perquè vinc a l'escola i veig els companys, jugo, puc riure i veure'ls en persona.
- Ara em sento bé perquè tornem a l'escola i a la rutina: arribo a l'escola, saludo els companys, faig classe, surto al pati.
- Ara em sento més o menys, perquè tinc ganes que acabi.
- Ara em sento regular perquè la corba baixa. I tinc ganes d'anar a jugar a la *bolera*. Miro al Google la situació.
- Ara no ha canviat gaire perquè encara portem mascareta.
- Ara no podem ajuntar-nos gaires persones.
- Ara no podem abraçar-nos.
- Ara hem de tenir cura per no contagiar-nos, respectant les mesures de sanitat.
- Ara em sento més lliure perquè puc sortir.
- Ara estic millor, perquè podem relacionar-nos i fer una vida una mica més normalitzada: anar a l'escola, quedar amb algun amic, etc.
- Crec que aquesta situació no té un final perquè pot haver-hi més virus.

- Crec que aquesta situació sí que té un final perquè igual que van trobar amb la grip una solució, ara ho faran amb la covid.
- Crec que aquesta situació acabarà gràcies a la col·laboració de tots.
- Crec que aquesta situació acabarà el 2022.
- Crec que aquesta situació ens afectarà bé perquè ja hem après a utilitzar les aplicacions digitals com el Classroom, Drive, correu electrònic i les videotrucades.
- Crec que aquesta situació ens afectarà negativament perquè no sabem si existirà un virus més fort.
- Crec que aquesta situació ens afectarà positivament. Hem de ser positius.
- Crec que hem de tenir més higiene.
- Crec que canviaran coses perquè de mica en mica les condicions milloraran. No hi haurà tants morts.
- Crec que canviaran coses perquè serem més positius.
- Crec que podrem tenir contacte físic amb l'entorn proper.
- Crec que si fem cas del que diu sanitat traurem la mascareta.

Alumnat de tercer i quart de secundària i batxillerat

Citacions

- Amb el sistema telemàtic es va perdre aquesta essència [l'acompanyament emocional].
- Crec que l'acompanyament emocional ha estat un fet clau.
- Algunes famílies tampoc sabien com recórrer a aquesta ajuda.
- La relació professor-alumne abans es veia més reflectida en l'àmbit dels estudis. Ara, amb la covid, s'ha adaptat i s'ha enfocat més al creixement interpersonal de l'alumne, no només al creixement acadèmic de l'alumne.
- Trobo que la gestió emocional és un tret molt important d'aquesta nova educació, i que no s'ha de perdre aquesta essència quan s'acabi la covid.
- S'ha perdut la relació entre persones. A batxillerat trobes persones noves, que si no hi hagués la pandèmia l'escola facilitaria més socialitzar i conèixer més persones. M'he centrat més en mi mateix.
- El mètode telemàtic ha fet que els alumnes ens puguem adaptar molt més a totes les dificultats que vinguin a partir d'ara.
- Els que arriben a batxillerat i no coneixen ningú, els costa molt fer vincle i tenen por o vergonya de preguntar o d'obrir-se als altres.
- Hi ha menys conflictes a l'aula.
- Avui m'he trobat el "profe" al bar i de manera espontània hem fet un cafè. M'ha agradat parlar-hi i saber coses d'ell.
- Els "profes" i els tutors sempre m'ajuden molt amb els problemes personals i em motiven per continuar estudiant.
- Hi ha tutories que ens deixen fer deures i estudiar i ja està.
- En el meu institut els "profes" ens motivaven molt i ens recordaven que pensaven en nosaltres. Feien vídeos i ens els enviaven.
- En el meu institut la classe de tutoria és dilluns a les 8 del matí i ningú està per parlar.
- L'acompanyament emocional ha estat inexistent per part dels docents, però l'alumnat s'ha acompanyat molt i han creat xarxa.
- S'hauria de formar el professorat per a l'acompanyament emocional de l'alumnat.
- Cal veure l'aplicació real dels aprenentatges i acompanyar la introspecció per treballar l'orientació acadèmica.
- Crec que les famílies han d'estar vinculades amb l'institut. Reunions mensuals amb la família. Que fos normal trobar pares passejant per l'institut.
- Normalitzar més les entrevistes amb la família i el tutor, més sovint, no sols una al trimestre, per unir totes les peces del puzzle, per saber com va l'alumne acadèmicament i personalment —que de vegades es té una però no l'altra—, podria ser una gran manera d'unir totes dues.
- Un dels problemes és que els professors no són mestres. No estudien com aprenem, com ensenyar. Vull que m'ensenyi un professional d'ensenyar, no d'una matèria.
- En el futur es podrien implantar els moments d'introspecció que ens ha permès el confinament, deixar espais i temps per meditar individualment sobre el que t'agrada i el que vols fer.
- En el batxillerat he notat que alguns professors ja no són tan propers com a l'ESO.

Idees clau

- S'han sentit acompanyats durant el confinament, però creuen que presencialment és més efectiu.
- Coincidència en la importància d'acompanyar l'alumnat amb una bona gestió emocional.
- Cal millorar el traspàs d'informació a les famílies.
- Abans tot estava centrat més en l'àmbit acadèmic i ara es preocupen d'una manera més integral de l'alumnat.
- Cal treballar els valors i la gestió de les emocions.
- La covid i el confinament han afectat molt la socialització i cal donar eines per millorar la gestió emocional.
- La superació de l'allunyament social facilitarà l'adaptació a dificultats futures.
- L'atenció emocional i personal es fa molt millor de manera presencial. Les trobades en línia són fredes i dificulten la creació del vincle.
- Els alumnes de quart d'ESO i batxillerat necessiten molta motivació i això es fa millor de manera presencial.
- Les famílies i els alumnes són més autònoms a l'hora d'espavilar-se i buscar eines que els ajudin a estar informats i no dependre tant dels professors. Busquen les informacions als webs i a les plataformes en línia dels centres i en fan més ús.
- Malgrat que l'atenció i la cura es continuen fent, l'alumnat prefereix el contacte personal al format virtual.
- Les tutories individuals en línia no s'aprofiten tant com les presencials.
- S'han perdut les activitats i sortides de grup, en què realment es feia vincle i s'afavoria el coneixement entre els companys de classe.
- Manifesten que han notat canvis en l'acompanyament dels tutors, que els tutors estan més pendents de les necessitats dels alumnes, pendents de la connectivitat i que els alumnes segueixin els aprenentatges, i de la comunicació amb les famílies.
- Demanen activitats d'acompanyament i cura, i no centrar exclusivament les tutories de quart d'ESO en l'orientació acadèmica i professional, no ocupar l'espai d'acompanyament emocional i salut.
- Els alumnes de batxillerat destaquen que ara el professorat no és tan proper com a l'ESO.

Alumnat de formació professional

Citacions

- És més fred quan parles per la pantalla.
- Hi ha menys conflictes a l'aula.
- La meva tutora està molt pendent de tots els alumnes.
- M'ajuden molt amb els problemes personals. A mi em costa més estudiar perquè tinc dislèxia i la tutora ho recorda als altres "profes".
- Sempre hem pogut enviar correus i fer videotrucades amb la tutora; abans del confinament, també.
- *Yo siento la tutora mucho más encima de nosotros.*
- Estan bastant pendents de nosaltres. Ens demanen cada dia com han anat les pràctiques. Si estem malament, aquell dia la professora surt de la classe amb nosaltres.
- Ara als cicles formatius, l'ajuda que tenim de la nostra tutora és molt millor que a l'ESO.
-
- Ja no són tan propers, però no ho trobo a faltar.

Idees clau

- L'atenció emocional i personal s'ha fet al llarg de la pandèmia, durant el confinament, i també es fa en aquests moments.
- Els alumnes se senten acompanyats i escoltats per part dels seus tutors i tutores.
- Les famílies s'estan acostumant a buscar les informacions als webs dels centres i en fan més ús.
- Malgrat que l'atenció i la cura es continuen fent, l'alumnat prefereix el contacte personal més que el format virtual.
- Percepció generalitzada de satisfacció amb la feina dels tutors als CFGM.

Alumnat de cinquè i sisè de primària i primer i segon de secundària

Citacions

- Alguns professors escolten i d'altres, no: depèn del dia que tinguin. Si ens tornessin a confinar faria una videotrucada setmanal per poder aclarir dubtes.
- A vegades alguns no accepten que s'equivoquen!
- La majoria de vegades ens escolten, però, quan a vegades tenim dubtes, no ho accepten i no tornen a explicar el que diuen.
- A vegades penso en el coronavirus, però porto bé estar amb els mestres a l'aula. He estat confinada un cop i he parlat amb companys amb qui abans no parlava.
- A classe parles més i et relacions millor, presencialment.
- La meva escola seria perfecta sense persones que es comportin malament o que no estudiïn.
- Voldria que es fomentés més el gust per l'estudi, a les persones que no es comporten bé. En algunes matèries ensenyaria altres temes.
- Durant el confinament, no recordo gaire el que feia. Tenia una rutina molt marcada i no canviava res en el meu dia a dia. El que em va fer mal va ser no haver pogut fer el comiat de sisè. Sé que, activitats de Nadal superimportants de sisè, aquest any no les han pogut fer i em queda un molt bon record de l'any passat.
- Jo, durant el confinament, necessitava el meu espai a soles. Em porto molt bé amb la família i tots necessitàvem els nostres moments a soles. Tot i que ens va donar per fer una hora diària d'esport.
- Em feia molta llàstima perquè soc molt "carinyosa" i necessito "mimos" i la situació no ajuda. Sé que no ens hem de rendir i que hem de lluitar per tornar a la normalitat. Havia de ser forta i posar-hi de la meua part per tirar endavant.
- Durant el confinament la meua professora m'enviava correus per explicar-me dubtes i m'ajudava molt. Sé que hi ha més deures quan estàs confinat però ser a classe marca més la diferència i t'ho poden explicar millor. Em vaig sentir acompanyada tant en línia com de manera presencial.
- Jo, durant el confinament, no vaig trobar gaire acompanyament. Relacionat amb el treball, sí, però emocionalment no. Jo em porto bé amb la família però conec casos que no en tenen i els hauria anat bé.
- Jo vaig tenir el curs passat la meua tutora, que era la psicòloga de l'institut, i jo vaig començar sola sense cap amiga. Quan fèiem en línia, qualsevol de nosaltres podíem demanar-li per parlar a soles via Meet. Un dia l'hi vaig demanar i està molt bé. Ara tinc un altre tutor i no hem fet res d'això. Però presencialment tenim les hores de tutoria, en què es preocupen que tots estiguem bé.
- Jo tampoc he tingut gaire ajuda, però quan fèiem les classes en línia ens ho preguntaven però no es paraven i preguntaven a veure si ens passava alguna cosa. En relació amb les matèries, sí, però emocionalment, no. També amb les mascaretes és més difícil que s'adonin que estàs malament.
- Hi ha professors que els agrada ajudar i intenten parlar amb aquests alumnes, però n'hi ha d'altres que no, tot i que l'actitud del nen és important. A classe es nota qui està atent i qui no. Sé que hi ha temes que són avorrits però els nens d'avui en dia estan molt vagos.
- Al meu institut, els professors es fixen molt i t'acompanyen per ajudar-te. Però és una obligació que han de tenir cap als professors i la resta d'alumnes, i s'ha de mantenir aquest respecte. Sempre hi ha professors que tenen més autoritat.
- Cal acompanyar aquells que no estudien perquè potser els estan passant coses a la vida per les quals són incapaços de centrar-se. Cal acompanyar-los i s'ha de respectar la seva vida, però no tirar la tovallola.
- Estem vivint molts canvis i, qui sap, algú que anava malament a classe es converteixi en algú que treu molt bones notes. Cada persona és un món, els passen coses diferents i reaccionen de manera diferent.
- Jo crec que sempre hem estat acompanyats. A les sessions d'Educació Física fan tutories individuals i en aquells moments és quan pots explicar-ho tot a la mestra. Crec que és molt important i s'hauria de fer a tot arreu.
- A la meua classe la majoria es comporta bé, però n'hi ha un que no fa gaire els deures. A vegades el renyen i parlen amb els seus pares. Ell no canvia d'actitud, però n'hi ha d'altres que sí que acaben canviant. A vegades la mestra parla i ens ajuda a donar-nos més confiança.
- Depenent de les professores que tenim, la classe es comporta d'una manera o d'una altra i no ho veig bé.
- He tingut molta sort amb la meua mestra perquè és molt creativa i fem coses "xules". A vegades és molt estricta però ho fa molt bé. I amb la de "mates", també.
- Hi ha un nen que insulta la gent i no es controla a ell mateix. Avui el monitor de menjador ha parlat molt seriosament amb ell. Els professors el posen a ratlla i ho fan molt bé! Però ell segueix igual. Crec que quan

el renyen, no ho fan davant dels altres i ho fan a soles i llavors entra a classe com si no hagués passat res. Com que aquesta persona és a l'aula, em semblaria incorrecte que en parléssim a l'aula.

- Com que era nou, al principi, no notava gaire l'acompanyament, però, en tornar, ara treballen molt les emocions. Abans d'uns exàmens es preocupen de com estem i també fem tutories. Ens ajuden molt.
- Hi ha nens que no es comporten bé i la mestra es posa més dura i treu la seva part més ferotge i envia nota per l'agenda o els renya. El pròxim dia, si segueix sense portar la tasca, la conseqüència és més greu. A la nostra escola hi ha una aula amb dues persones, especialitzades en tot això. Es diu La Cabanya i és una aula (que preferiria que no s'esborrés) on expliques com et sents i parles. A part de calmar-te t'ajuden i saps que, si tenim qualsevol problema, podem anar allà a parlar. És com el projecte Escolta'm, però més ampli. Pots anar-hi quan vulguis. Hi ha un nen que hi va molt perquè els pares també ho han demanat.
- La professora m'agrada molt. És estricta però també "carinyosa". Fem tutories per parlar dels nostres sentiments i ens enviava "bon dies" originals, i m'agradava molt. En el confinament explicàvem en videotrucada què fèiem. No era tan confidencial com quan ho fèiem personalment, però estava molt bé!
- A la nostra classe hi ha un nen amb una discapacitat i hi ha coses que li costen. El que més em preocupa és que quan vagi a l'ESO no el tractaran igual. La meua mestra és molt "carinyosa" i l'ajuda molt. Després en tenim dos que són bastant explosius. Quan estan bé, es pot jugar amb ells, però quan estan en el seu punt de ràbia, diuen unes coses...
- Ara els pares s'entrevisten via *link* del Zoom i crec que és més feina per a la mestra. Prefereixo que les famílies vagin cara a cara amb el tutor perquè així també els veus dins de l'escola i és molt "guai"! Crec que els mestres poden conèixer millor els meus pares, si anessin allà.
- Hi ha un nen que diu tot el que pensa, sense pensar abans de parlar, i ha rebut càstigs importants. Tot això és perquè ningú li fa cas. Els mestres intenten parlar amb ell. Costa però, com que no té gaires amics, no es comporta bé i crida l'atenció [creu que, si estiguessin més per ell, canviaria].
- A vegades hi ha gent que no porta els deures i, depenent dels professors, sabem quins renyen més i a quins els tenim més respecte. És un tema que parlem molt a classe, però no acabem de solucionar-ho!
- Nosaltres fem un projecte que es diu Escolta'm. S'emporten quatre alumnes i se'ls emporten per parlar. Abans teníem coixins però ara ja no i ho hem de fer en altres espais.
- Fem un projecte que s'anomena projecte Lotus, semblant al ioga, i cada dia, fem la càpsula i aprenem trucs per respirar bé amb la mascareta. Els divendres a la tarda fem valors, en què també fem assemblees o parlem de problemes, i m'agrada molt. Abans del confinament, el projecte Lotus no el fèiem, però valors sí.
- A mi m'ha agradat canviar de l'escola a l'institut i m'ajuden molt tant a l'escola, que són del poble i ens coneixem tots, com els de l'institut. Em sento molt ben acompanyat.
- Jo, al començament del confinament, em vaig sentir penjada, però després ja no. Vam fer videotrucades i això em va ajudar molt.
- Jo no conec els "profes" perquè acabo de començar en aquest centre, però em sento molt acompanyada. A l'escola estava molt bé i treballàvem les emocions, i ara també em sento acompanyada.
- Tots els "profes" de l'institut són molt bones persones i, encara que em cauen millor uns que els altres, em sento acompanyada. El que passa que passar de tenir un o dos professors l'any passat a tenir un professor per assignatura és un gran canvi. Els "profes" són molt amables i, encara que vaig entrar dues setmanes tard, ja que vaig estar confinada, em vaig posar al dia ja que em van ajudar molt.
- Hi ha alguns "profes" que intenten mirar per tu i són divertits, però n'hi ha d'altres que són molt avorrits ja que repeteixen molt les coses. N'hi ha altres que et fan estar més enganxats a la classe, i a mi això m'afecta ja que em costa concentrar-me més amb els "profes" que no em tenen tan enganxat a la classe.
- A mi m'agrada que hi hagi més mestres. L'any passat només hi havia un mestre per a totes les assignatures, excepte Anglès, Educació Física i Música. Ara en tinc un per cada assignatura i ho trobo més divertit.
- Nosaltres, d'aquí a poc, farem un projecte amb el professor de Biologia i el de Dibuix sobre les aus. Un ens ensenyarà les parts de les aus i l'altre a dibuixar-les. Són dos mestres en una mateixa assignatura. A part tinc la mateixa "profe" per a Català que per a Educació Física. A altres grups hem partit les assignatures: un trimestre i mig fan Música uns grups i un trimestre i mig un altra assignatura.
- Al meu grup la mestra de Biologia també s'ha ajuntat amb la de Plàstica per treballar la cèl·lula. A mi això no m'agrada ja que a mi m'agrada molt el dibuix i la plàstica, i les ciències naturals em costen molt i no voldria barrejar-ho.
- Al meu institut no fem res compartit i a mi m'agrada així perquè, si el professor no t'agrada, tens l'opció de canviar cada hora.

- Jo penso que ara els professors es preocupen més de com estem, de com ens sentim. Abans donaven més importància a les classes i ara ens pregunten més sobre les nostres emocions, i això em sembla molt positiu.
- Jo al principi em vaig sentir molt sola, ja que els mestres no ens deien res. Només ens enviaven deures per correu. Després van començar a fer servir el Classroom i les videoconferències, i això em va donar molta tranquil·litat.
- Com que teníem el Moodle de l'institut i fèiem videoconferències setmanals, em vaig sentir molt acompanyat. També fèiem preguntes o ens preguntaven com estàvem.
- Jo em sento molt acompanyada ja que els professors es preocupen molt de com estem i de si aprenem. Al començament de curs ens van passar una enquesta sobre com havíem passat el confinament i què esperàvem d'aquest curs.
- Al meu centre hem canviat quant a forma de treballar. Com que tenim Classroom, treballem més en grups i fem projectes. És molt divertit. També fem autoavaluació i coavaluació.
- Nosaltres a l'institut continuem fent exàmens. El que passa és que ens deixen els apunts de classe per fer l'examen ja que les preguntes no són tancades. Bé, això en algunes assignatures.
- Jo aquest any m'he canviat d'escola, però jo en aquestes dues escoles no he trobat que els professors ens ajudessin a fer el treballs, perquè ens deien "feu aquests treballs i exercicis". I també en totes les classes acabem un quart d'hora abans. O sigui, no ho estan fent bé els professors.
- Jo crec que tot depèn dels professors; uns sí que intenten ajudar-te i fer que aprovis d'alguna manera. Si l'examen no t'ha anat bé, intenten que entreguis algun treball per ajudar-te a aprovar, mentre que n'hi ha uns altres que, si has suspès l'examen, doncs ja suspens l'assignatura. Tot depèn del professor i l'assignatura.
- En el meu cas m'he sentit bastant acompanyada ja que m'he confinat una vegada el curs passat i un altra aquest curs, i la veritat és que sí. Sobretot la tutora pregunta per les feines, com estem, si necessitem alguna videoconferència de més per com ens sentíem, i sí, m'he sentit i em sento, molt acompanyada i ens intenten motivar bastant per fer les activitats que toquen i tot això. Jo crec que en l'assignatura de projecte és la que més ens motivem uns amb els altres, sobretot amb els amics, perquè fem més treballs en grup, i això està molt bé a la meva escola.
- Jo sí que he notat acompanyament en el que estudio actualment. En les portes obertes, quan el vaig visitar per fer el canvi de primària a secundària, sempre han treballat amb ordinadors i intenten que estiguem una mica connectats. Sí que és veritat que es preocupen molt més, envien més *mails*, i és un canvi bastant gran. A l'escola anterior la tutora enviava un *mail* de tant en tant, dient com estàvem, però aquí és bastant constant. Quasi cada dia envien *mails*. També ens envien més deures però són coses que no són gaire difícils de fer, i sí, els professors estan bastant implicats.
- En el nostre centre sí que ens donen suport i ens acompanyen. Durant el confinament de març ens deien "no passa res, tot tornarà a la normalitat", i ara també ho diuen. Jo m'he confinat dues vegades aquest curs, però igualment ens acompanyaven i ens explicaven a la videoconferència els deures, ens ajudaven i, si hi havia dubtes, ho dèiem. Jo m'he sentit i em sento acompanyada, igual que els companys que tinc a la classe.
- Els meus professors d'ara pensen molt en nosaltres, ens diuen que ens posem la mascareta i ens recorden que no ens podem ajuntar, perquè a vegades ens volem ajuntar amb les altres classes i no podem, i ells ens ho recorden.
- Jo, a l'institut en què estic, m'he sentit molt acompanyada perquè per mi ja està bé que no siguin massa sobreprotectors. Algun mestre sí, però en general no, però ajuden molt enviant correus electrònics i donen molt suport a la gent que va més malament, no? No dic que a la gent que no ho necessitin no l'ajudin, però donen molt suport a la gent que ho necessita més.
- Jo he sentit que durant el confinament hi ha hagut moments durs perquè, a més a més, em vaig fer mal durant el confinament. Soc així d'especial. Estava jugant damunt un llit elàstic i vaig caure malament i em vaig fer mal. Em vaig trencar el turmell. Però sí que jo recordo que anava amb la cama enguixada i els pares m'havien d'ajudar en tot, pràcticament. M'ho havien de fer tot i sí que és veritat que hi havia vegades que ajudava, però hi havia vegades que acabava cansat que m'ho fessin tot, perquè els demanava una cosa i jo ho intentava fer i no em deixaven, i aquestes coses cansen. Sí que és veritat que va ser un confinament dur per a tothom. Però jo crec que, exceptuant la gent dels serveis essencials i els que van tenir la covid, els que ho van patir més directament, els adolescents, vam ser una comunitat afectada dintre dels que ho vam passar relativament bé. És una edat que ja volem anar per lliure, ignorant els pares o el que sigui, i justament ens tanquen amb els pares. Abans els teníem en un pedestal,

ens semblaven els millors del món, no se què, i ens cauen i els perdem o una cosa així. Això crec que va ser una de les coses més dures del confinament.

- Jo abans em pensava que estar tancat a casa amb les maquinetes era molt divertit, però ara m'adono que és més divertit anar a jugar al parc amb els amics. M'agrada més que estar confinat amb la pantalla. Això ho he après. I ara no m'agrada estar tancat, sense fer res, i del valor dels metges ajudant a tothom, i nosaltres som aquí tancats sense fer res.
- A mi el confinament no em va afectar tant. Potser és perquè amb els pares tinc la sort de tenir molt bona relació, tot i que estiguin divorciats. Entre ells també tenen molt bona relació, és a dir, per part de la meua família tinc molt bona sort. També és veritat que no tot va ser com una pel·lícula. Va haver-hi baralles, però mai cap cosa extrema. També em va costar molt de no poder veure els avis. Jo, en concret, amb l'àvia tinc una relació molt especial i em feia mal no poder-la veure. Però són coses que ho vam suportar, vam fer videotrucades i no ho vaig passar tan malament. Fèiem moltes videotrucades amb els amics i ho gaudíem ja que no hi havia cap altra forma de comunicar-nos.
- Jo, amb els pares, hi tinc molt bona relació. Més que amb els pares, em va passar amb la germana, perquè tinc una germana que és adolescent però molt perduda i sí que se'm va fer una mica pesat, ja que tot el dia contradeia el que deien els pares. I sí que se'm va fer pesat, perquè en aquell moment jo, si no era encara de "deixeu-me estar sola" i anar per lliure, era més ella. Llavors, doncs, sí que vaig entendre com ho passen els pares en l'adolescència, i sí que vaig llavors prendre nota, i jo no els ho faré passar tan dur com està fent la meua germana. Però excepte això, no ho vaig passar tan malament. Ho vaig passar pitjor a l'estiu, que ja m'avorria. És com si ens haguessin avançat les vacances uns mesos. Jo, al juny, ja estava més que avorrida i després sí que el tema de no veure la família, que no la veig sovint, ja que viuen una mica lluny, però sobretot amb la família de part de mare m'hi veia quasi cada setmana i se'm feia molt dur no veure-la més sovint.
- Durant el confinament estava molt trista perquè no podia veure la gent que volia, i la relació amb la família, la convivència, també costa, perquè d'estar tota la tarda junts a estar tot el dia junts, a estar-hi 24 hores, va ser una mica "agobiant", i no poder sortir de casa no em va agradar gens.
- La relació amb la meua família és molt bona i m'ho passo molt bé amb els pares i la meua germana. També en aquest confinament de març vaig aprendre a tenir paciència i a veure que nosaltres érem aquí a casa i que els metges i sanitaris tenien cura de nosaltres perquè estiguéssim bé, i també l'esperança que tot aniria millor. En el confinament estàvem més junts, i això ho veig com una cosa positiva.
- Amb els pares també tinc molt bona relació, però de veure'ls només a les tardes, perquè treballen, a estar amb ells 24 hores... Hi havia vegades que m'enfadava per alguna cosa que em deien i no m'agradava, i també amb el germà, que estant tant temps junts ens acabàvem barallant per alguna cosa.
- Amb la meua família també tinc bona relació, però soc una persona que m'"agobia" estar a casa. Va arribar un punt que era "agobiant". Però després pensava en les persones que ho passaven pitjor que jo, o sigui, que tenien covid o sanitaris que estaven a primera línia, i llavors vaig comprendre que el meu problema no era tan greu. El que em va afectar és que a l'àvia, que veia cada dia, vaig estar tres o quatre mesos sense veure-la. Tampoc tenia mòbil i no podia ni veure-la per vídeo. Això va ser el que més em va afectar, però per la resta tampoc va ser tan dur com pensava.
- Tenim un tutor del grup però també un tutor individual. Amb ell pots parlar quan tens un problema o vols explicar alguna cosa. Aquest tutor individual no el fem servir gaire i m'agradaria que parléssim amb ell més sovint.
- Hi ha molts alumnes que no se senten còmodes o propers amb el tutor. No parlen, ni els expliquen les coses, i passen coses pitjors. Depèn del tutor, però és molt difícil trobar un tutor amb qui tu et sentis a gust. És una cosa que haurien de canviar els tutors; alguns haurien de ser més humanitaris, pensar més en els alumnes. No vas només a fer classe. Estàs sis hores amb ells. Ets com el seu pare. Cal buscar més confiança amb els tutors.
- És difícil trobar un professor amb qui estiguis a gust. Al meu centre cada tutor té una tutoria individual amb cada alumne, una hora al trimestre. De vegades no es porten gaire bé, no tenen bona relació entre ells, i voldrien parlar amb una altra persona. Nosaltres també tenim una hora de tutoria, en què podem parlar de coses, però caldria parlar més del que passa a classe, intentar solucionar els problemes. També s'hauria de parlar més amb els pares sobre el que passa al *cole*.
- De tutories individuals, se n'hauria de fer una al trimestre, però si tens algun problema hauríem de poder dir que volem una altra tutoria individual.
- A la meua escola tenim una tutora que ens fa totes les assignatures. Igualment hi ha alumnes que no hi tenen confiança i no volen dir els problemes als tutors. Els professors de vegades podrien mostrar més afecte, preguntar quan veus que algú està malament.

- La majoria de professors que he tingut s'han obert molt amb nosaltres. Al meu institut hi ha un correu electrònic que és anònim. Si veus que hi ha un problema amb algú i no demana ajuda, allà pots parlar-ne amb professors del centre, que t'ajuden.
- Jo potenciaria més les hores de tutoria individual per tenir més confiança amb el teu tutor.
- No he notat gaire diferència en la tutoria entre abans i després de la pandèmia. Nosaltres tenim dues hores de tutoria a la setmana, i cada trimestre tenim una reunió individual amb el tutor per parlar de com t'ha anat i com et sents. Portem dos anys amb el mateix tutor. Crec que hauríem de fer més sessions individuals.
- Al meu institut hi ha vegades que alguns companys no tenen prou confiança amb la tutora i necessitem reforçar l'hora de tutoria. Amb una hora de tutoria a la setmana no en tenim prou. Al meu institut no es fan tutories individuals i penso que estaria molt bé. També cal parlar de com ens sentim nosaltres. Hi ha vegades que amb alguns professors tenim més confiança i allà ens obrim, però no a l'hora de tutoria.
- Fent excursions pots agafar confiança amb els professors i també amb els companys.
- Hi ha professors amb qui no pots tenir interacció. Haurien de reforçar la paciència (tutors) i que alguns alumnes no provoquessin tant, per tenir millor relació. Hem de millorar la relació dins de l'aula.
- Els professors cal que s'obrin també amb nosaltres, que no siguin tan superficials, que ens preguntin sobre nosaltres.
- El meu professor d'Anglès ens explica anècdotes de la seva vida, coses que ha viscut. Tu així veus que t'explica coses de la seva vida i pots confiar en ell, i llavors li pots explicar coses.
- És important que els professors tinguin empatia. Si jo explico alguna cosa vull sentir que m'entén. Això milloraria la confiança.
- A primària ets més petit i et pregunten més. A secundària esperen que els demanis ajuda, que t'hi acostis tu.
- A primària els professors anaven més al teu darrere, i a secundària hem de ser més autònoms. No estan tot el dia darrere nostre.
- A nosaltres ens diuen que ens hem de fer més autònoms. Nosaltres tenim uns "profes" que són molt seriosos, i crec que no haurien de ser tan exigents. A secundària t'ajuden menys. Et diuen que has de ser autònom, que no han d'estar darrere teu.
- A secundària estàs més lliure, has de ser més autònom, no preguntar cada dos per tres i prendre les teves decisions.
- M'agradaria que els professors a l'hora del pati estiguessin una miqueta disponibles per parlar, perquè a vegades no n'hi ha prou per solucionar totes les baralles del pati.

Idees clau

- En general, comenten que els docents no accepten gaire les errades pròpies i, depenent de la persona, se senten més escoltats o menys.
- Les connexions durant el confinament han pogut afavorir relacions socials amb companys amb qui no tenien relació a l'aula. També s'ha comentat que la comunicació dins l'aula afavoreix la socialització entre iguals.
- Alguns se senten escoltats i se senten de la mateixa manera comunicant-se amb el docent en línia que presencialment.
- En general, demanen més comunicació amb els docents.
- Si hi hagués un altre confinament, es demana una videotrucada setmanal per poder aclarir dubtes.
- Preocupació per l'alumnat disruptiu. Calen estratègies per ajudar-los a aprendre i a comportar-se millor.
- Recorden amb certa resignació els moments "perduts" durant el confinament: comiat de sisè del curs passat o la festa de Nadal del curs present.
- Durant el confinament, els membres de la família van necessitar espais per estar sols. Es mostra com una necessitat humana que no és incompatible amb les bones relacions que es mantinguin.
- Hi ha mancances en relació amb l'acompanyament dels docents, ja que n'hi ha que sí que el fan i d'altres que no.
- En general, demanen més comunicació amb els docents. Cal valorar l'acompanyament emocional juntament amb l'acompanyament d'aprenentatges, perquè senten que l'emocional és escàs.
- Preocupació per l'alumnat disruptiu. Calen estratègies per ajudar-los a aprendre, comportar-se millor i entendre la importància de treure bons resultats. Es plantegen diferents propostes com fer classes depenent de l'interès, fer les matèries "més cultes" com a optatives, per als que realment les volen estudiar. I acompanyar molt, respectant la intimitat de cadascú.

- Hi ha unanimitat a creure imprescindible les activitats relacionades amb les emocions: tutoria setmanal a Educació Física, La Cabanya, el projecte Escolta'm, tutories, el projecte Lotus...
- Valoren moltíssim que el docent sigui creatiu, afectuós i que s'interessi per saber com està l'alumnat, entenent que és necessari ser, a vegades, estricte. Se senten acompanyats.
- No acaben d'entendre que es pugui parlar de certs problemes a l'aula, amb tot l'alumnat. Ho veuen com una falta de respecte. Però no s'aprecia gaire confiança en els possibles canvis d'actitud de l'alumne disruptiu.
- Quan acabi la pandèmia prefereixen que les famílies facin entrevistes presencials en lloc de videotrucades. Així el tutor pot conèixer-los millor i els agrada veure'ls al centre.
- Preocupació per l'alumnat disruptiu o amb dificultats d'aprenentatge. Calen estratègies per ajudar-los a aprendre, comportar-se millor i entendre la importància de treure bons resultats. Bàsicament, als disruptius, els justifiquen per una manca d'atenció, o a vegades massa per part de la família.
- Importància de la figura del tutor. Necessitat de més hores de tutoria individualitzada. Els alumnes demanen professors més propers.

Docents

Citacions

- [El confinament] També ens ha dut coses bones, un esprint en tecnologia i col·laboració, però també ha dut molta frustració i docents cremats. Ens sentim sobrepassats, la manca de coherència ens porta una frustració com a col·lectiu.
- Hi ha hagut una part de soledat, que els claustres han acompanyat fent pinya, però l'Administració ha anat a batzegades, les instruccions les sabíem per la direcció, falta de respecte, sols, mascareta, gel, distància i ja ens ho trobarem.
- Durant la pandèmia ens va faltar molt de temps perquè havíem d'atendre l'alumnat com si fos a l'escola i coordinar-nos per prendre decisions amb coherència.
- I temps per a la família, per tenir cura de les nostres famílies.
- Crec que vaig portar millor el confinament de la primavera que no el començament del curs, perquè els alumnes estan "encorsetats", rígids, tristos... La cosa s'allarga. Estem tristos... Ja cansa una miqueta.
- Increment de la violència les últimes setmanes. Nosaltres també l'estem patint i crec que hi ha una espiral d'angoixa o tristesa entre el professorat i l'alumnat. A la comissió de convivència estem desbordats. Alumnes i famílies amb angoixes, amb tristos. I fins i tot els alumnes que els veiem bé ho porten bé? Perquè no sabem si estan petant per fora. L'allargament de la pandèmia i un nivell més alt d'estrès fa que augmentin. Ens costa arribar a tot. Alumnat que deixa els estudis perquè no hi arriba, perquè se li fa difícil combinar la presencialitat amb la virtualitat... Encara som a meitat de curs i som molt a prop del límit. I ens trobem que en dos anys ens demanen que pensem un batxillerat nou. Hem de començar a pensar en el futur i estem al límit i vivint situacions en què ho passem molt malament. No tenim les eines per arribar a tothom.
- Més conflictes, més problemes, i això ens fa donar molta importància al servei de mediació. Intervencions que abans eren molt puntuals ara tenen molta presència. Les tutories també s'han transformat per treballar molt el conflicte, les gestions de les emocions. Eren coses que ja fèiem però que ara treballem molt més. La pandèmia passa factura. També hi ha gent amb molta empenta. És positiu començar a treballar més en aquesta direcció, però al darrere hi ha un patiment dels alumnes, de les famílies...
- Com a part de l'equip directiu vam fer un gran esforç i la veritat és que la resposta del claustre va ser espectacular. Encara ara els ho agraeixo. Van fer tot el possible per ser a prop dels nens i les famílies. Però aquesta sensació de cansament comença a ser crònica. S'allarga en el temps i cada dia van sortint coses i sembla que no hi veiem el final.
- Hi ha quatre aspectes que el sistema educatiu hauria de posar en valor: la importància de l'acció tutorial i de l'orientació, que ha estat clau en aquest temps. La funció d'aquests professionals està poc valorada en el sistema educatiu. No hi ha prou hores per dedicar a aquesta feina, i és una feina difícil que no es posa prou en valor. Després la importància de prioritzar els aprenentatges, repensar què és realment important, competencial i útil. El tercer, el treball col·laboratiu entre el professorat. Amb la reducció d'hores no lectives, han mort molts projectes que necessiten hores de treball en equip del professorat. Es necessiten aquestes hores de treball. I, per acabar, la vulnerabilitat de moltes famílies, que hem vist a casa seva des

dels nostres telèfons personals, a qualsevol hora. Hem vist moltes coses que abans no hi eren. El sistema educatiu s'hauria d'enfocar en aquests quatre aspectes, i posar-hi recursos i energia si el que realment volem és una educació de qualitat.

- Cal poder treballar amb grups petits. Grups de trenta per aula no permeten una bona atenció a l'alumnat. Poder continuar treballant amb grups més petits, de quinze o vint alumnes. Això ens permetria oferir una millor atenció. Aquest any ho hem aconseguit perdent reforços que necessita l'alumnat amb més dificultats, deixant-los dissolts en grups més petits però en què no se'ls podia atendre tan bé com fins ara.
- Necessitem actuacions conjuntes de treball directe amb les famílies, pel que fa recursos socials, educatius i mèdics. En el nostre cas necessitem respostes ràpides perquè hi ha molt de patiment, i no hi ha encara tot el suport que necessiten. Ens hem de coordinar millor entre els diferents serveis per poder actuar ràpidament. Sanitat, recursos socials i educació necessitem actuar coordinats davant de les situacions de risc. En l'àmbit psicològic, el suport a les famílies hem estat els tutors, i ha estat molt dur.

Idees clau

- Prioritzar la cura i l'acompanyament i tenir clares les prioritats de cada etapa, un currículum molt obert.
- Una escola on a través de les matèries treballem el ser i el fet de conviure.
- Ensenyar a aprendre, a ser persones; educar en valors, a gestionar la frustració, a prevenir les addiccions, a tenir cura de la intimitat.
- Una escola per aprendre valors i estratègies socials.
- Escoles on es pugui conviure i també es pugui ser, amb espais agradables, molta vegetació, espais grans i que permetin la interacció dels diferents grups.
- On es treballi l'autoestima, fruit de l'esforç, l'autonomia, amb tutories de luxe, amb menys alumnes per tutor, on tots siguem tutors i menys alumnes a l'aula.
- Un futur en què els docents ens sentíssim especialistes en adolescents, a més a més d'especialistes d'una matèria, en què la tutoria i l'orientació fos una branca essencial, amb tutors de cinc o sis alumnes.
- Vincular l'escola i la família.
- Una escola en què s'acompanyi els docents i les famílies.
- Atenció d'un psicòleg per als docents, escoles amb logopedes, especialistes en audició i llenguatge, fisioterapeutes... Especialistes que formin part del centre.
- Cura dels docents: atenció d'un psicòleg per als docents.
- Mantenir un projecte d'escolta a tota la comunitat educativa, com l'espai d'avui.

Famílies

Citacions

- No hi ha espais de socialització virtual.
- Els nens amb dificultats estan més aïllats.
- Els tutors i tutores fan molt acompanyament emocional.
- Calen professionals de la psicopedagogia a les escoles.
- Estem en contacte per correu i WhatsApp amb la tutora i això ens dona molta confiança.
- Si emocionalment no estàs bé, és impossible que aprenguis res.
- Cal una escola inclusiva i diversa perquè la societat és diversa però no és inclusiva.
- Cal adaptar-se a les característiques individuals dels alumnes, amb empatia i amor, empoderament.
- Ajudar-los en el seu projecte de futur, orientació i formació integral de la persona.
- L'acompanyament emocional ha d'estar al davant de tot. Cal ensenyar-los a relacionar-se per mitjà l'empatia, a resoldre els conflictes que tinguin i a gestionar les emocions.
- Jo vaig trobar molt interessant, durant la pandèmia, un espai virtual que es va fer i que es deia Conviure, realitzat a través del Departament d'Ensenyament. Era un espai en què els professors i les famílies es podien donar moltes eines d'educació emocional. Per poder acompanyar, jo crec que primer tu has d'estar bé, i això és el que es transmetia als professors: ells havien d'estar bé i saber acollir les emocions per poder acompanyar el seu alumnat. Crec que s'haurien de fer més propostes en aquesta línia per poder acompanyar millor els nens
- Suposo també que si això ho ofereixen des dels instituts no és el mateix que a casa, perquè com a mare, per molta confiança que puguin tenir amb tu, sempre hi haurà coses que no t'expliquin. Poder parlar amb

algú de la seva edat o amb algú amb qui tinguin un altre tipus de relació. Perquè ara no volen parlar de res. Ara som unes pesades...

- El que estem fent ara aquí, amb un grup, parlant..., també podria ser la mateixa idea amb els estudiants, no? Fer uns grups amb els estudiants, a les classes, als col·legis... Fer grups o bé de molt semblants o de molt diferents. No sé com haurien de ser perquè funcionessin, però també es podrien plantejar coses així, no?
- Obrim els centres a altres perfils professionals. Per què haurien de ser sempre els professors? Per què no podem comptar amb dinamitzadors, amb integradors, amb educadors socials? Al nostre institut, aquesta figura ara la tenim i després no la tenim. I això no pot ser. Els integradors i integradores, educadors i educadores socials serien figures que haurien de ser-hi tant sí com no, perquè el professorat té la formació que té, que crec que s'hauria d'ampliar. Però hi insisteixo: obrim els centres a aquestes noves figures. Això que comentàvem de la salut emocional és primordial a aquestes edats. Per tant, aquest acompanyament el pot fer qualsevol altre professional que sigui expert en el tema. No cal que posem al professorat, a més a més, aquesta pressió, perquè ells mateixos ho diuen: "hem d'aprendre". Les famílies també ho diem. Hi ha centres que això ja ho fan; al nostre, aquest any sí que tenim aquesta figura, però l'any passat no hi era i no sabem si la seguirem tenint l'any vinent. Si no fem un bon acompanyament, no podrem fer una bona personalització de l'ensenyament, i a l'inrevés. Una cosa va lligada amb l'altra. Amb el nombre d'alumnes que hi ha als centres i a cada classe, la falta d'especialització i sense poder tocar aquests temes en la situació en què estem... Aquesta pandèmia ens ha ensenyat que hem d'estar al costat dels nostres professors i dels nostres alumnes, perquè, si no, els resultats acadèmics no serviran per a res: ni els tenim, ni els tindrem. Hem d'acompanyar els nostres fills i alumnes en aquesta crisi, perquè, si no podem treballar aquesta angoixa ni els podem acompanyar, malament.
- Es podria reduir el currículum [per deixar més espai per tractar aquests temes] i complementar-lo d'una manera diferent. Per exemple, la meua filla va entrar a un programa que fan aquí al Bages i que em sembla que es fa a tot Catalunya, que en diuen Set de Mates. Potser estaria bé reduir l'horari, però, més que dedicar-hi menys hores en general, dedicar-ne menys a la classe tradicional, diguem-ne. Fer una combinació en què tothom tingués un grau de llibertat per dedicar-se al que el motivi.
- Això que comentava el company del Set de Mates, o el Bojos per la Ciència, és extraordinari [es fan de manera extraordinària]. Són hores de més a més. En la meua experiència, totes aquestes activitats que s'han fet són més hores i més hores per als nens.
- Sobre el currículum, hi ha continguts que comencen a treballar a tercer de primària i els acaben de treballar a quart d'ESO. I no és que aquests coneixements els vagin acumulant. És que els van repetint molt, molt, molt. Quin avantatge té això de treballar per projectes, o per reptes? Que moltes d'aquestes coses, potser si es fessin per cicles, si ja s'han treballat a cinquè i sisè de primària o a primer i segon d'ESO, tu pots dir "No: jo això ho treballaré a primer d'ESO. A segon ja faré una altra cosa". I no és que deixis de treballar el currículum, fas el mateix currículum però no el fas tan dens com te'l proposen. Per això és un canvi, i realment és així. I treballar per projectes o per reptes et permet això. Què haig de fer en aquests dos anys, entre primer i segon d'ESO? Haig de fer això. Llavors jo això m'ho combino perquè si ho faig a primer, ja no ho repeteixo a segon. En canvi, si treballes el currículum "tal com cal" [com es fa actualment] amb els llibres de text, ho fas a primer, i a segon ho tornes a fer. I com sempre partim dels coneixements previs, la meitat del contingut és el que ja vas donar l'any passat. I això ho fa tot més dens.
- Jo crec que fan els temaris massa a saco. Cada setmana ha de ser un tema i llavors s'ha d'anar traient. Llavors, és clar, no els arriben a assimilar. En canvi, amb els projectes, eines i exercicis més didàctics és com s'aprèn millor. És quan s'assimila. Perquè, si no, és un rotllo. És aprendre *de pe a pa*, i ja està.
- Jo penso que potser el fet de separar-los, agrupar-los segons les seves facilitats i interessos, com fan a d'altres països, hi ha casos que podria ser interessant. Especialitzar-los de seguida i potenciar certes habilitats. També és veritat que això pot comportar altres problemes i dividir molt, però...
- La barreja d'alumnes als grups és bona. Jo crec que la barreja és bona. Però hi ha moments que als més bons també els llustra. Potser segons objectius o matèries també interessaria separar.
- Una cosa que crec que falla molt, i que si s'hagués d'invertir en alguna cosa penso que hauria de ser en això, és l'aprenentatge manipulatiu. Està fallant moltíssim, a secundària, l'aprenentatge manipulatiu: no tenen eines, no poden experimentar amb el que aprenen, amb res. En cap tipus d'àrea, i aquí és on hi ha un aprenentatge més significatiu. I per això, tant aprenentatge s'oblida al cap dels anys, perquè cal aquest tipus d'aprenentatge. Si en comptes d'invertir tant en taules, per exemple, s'invertís en eines perquè els infants poguessin experimentar-hi, llavors sí que tindríem més èxit. Això són diners, i caldria una inversió per aquí.

- Jo volia fer menció del tema de l'atenció a la diversitat, de deixar entrar als centres els educadors, integradors, etc. Crec que aquí també hi ha una manca d'inversió i que podríem detectar més necessitats dins l'aula i atendre-les totes com cal. Perquè si es vol barrejar, que està molt bé, primer s'han d'atendre. No podem dir que tots som iguals quan no som iguals: hi ha qui necessitarà més ajuda i hi ha qui en necessitarà menys. I si no detectem aquestes necessitats, no les podem atendre.
- Dic el mateix amb el tema de la digitalització: hi ha molts centres que no tenen personal preparat per a la informàtica. Personal que només sap fer anar la informàtica del centre. Penso que no hi ha un suport més tècnic en aquest aspecte. Sembla que es deixi només als professors del centre, i cal un professional per fer un manteniment informàtic.
- Per què no s'obren els centres dissabtes i diumenges? Per què a l'estiu han d'estar tancats? Per què no s'obren els caps de setmana perquè els nens hi puguin anar a estudiar? A estudiar o a jugar, obrir els centres i les biblioteques... Allà hi podrien anar, i sí que es podrien connectar a Internet per fer la feina. No caldrien "profes". A l'estiu, al juliol, per què han d'estar tancats?
- Necessàriament els nens han d'anar amb els de la seva edat? Un nen de primer que fos molt bo en matemàtiques no podria anar a tercer, o en anglès? Potser tot podria ser més flexible, no, també?
- Jo tinc una idea, que és entrellaçable amb moltes de les coses de què hem parlat avui, i és que potser hem de tenir més en compte els infants a l'hora de, per exemple, dissenyar nous espais educatius. Poder canviar l'aula, revolucionar-la completament i canviar el que entendríem com a aula tradicional, amb la taula del professor al davant i tots els pupitres l'un darrere l'altre enfocats a ell per escoltar-lo. Escoltar què tenen a dir els alumnes en això, per exemple, o fins i tot per codissenyar el seu propi currículum. També parlàvem d'aquesta desafecció i de com els costa als nens memoritzar i repetir uns continguts que no troben que vagin amb ells. Però realment jo crec que si tinguessin més capacitat de decidir en molts més àmbits del seu procés educatiu, potser això els engrescaria més a sentir-se part d'aquest projecte.
- Potser el tema del disseny de les aules, que puguin participar a l'hora de dissenyar el seu propi espai, això potser els podria fer sentir-lo més seu, no? Com amb la seva habitació, que també se la decoren i l'organitzen i els fa sentir-se-la seu.
- Les classes a l'ESO són molt grans, així que també és difícil de canviar la situació a l'aula si hi ha, per exemple, trenta taules.
- No sé si és normal, però jo veig les meves filles, que sempre van en grups de nenes, i els nens van en grup amb nens. No sé si deu ser llei de vida, però potser és interessant potenciar que es barregin més entre ells.
- Estic molt d'acord amb això que diem que els nens es queixen que no se'ls escolta prou, que no se'ls té en compte. Fins i tot que a vegades se'ls falta al respecte. Que és veritat que també a aquestes edats tenen la pell molt fina i de seguida se senten atacats; però de vegades, quan t'expliquen què ha passat, penses que és normal que s'hagin sentit així. Que són adolescents, i que un professor que atén adolescents hauria de saber tractar-los una miqueta. [...] De vegades, quan els dius que parlin amb el tutor, veus que no sempre és la persona amb qui més confiança tenen.
- Una de les coses que s'ha posat de manifest és que ha reforçat molt el rol dels mestres. Per part de les famílies s'ha valorat molt.
- L'escola ha de tenir més relació amb les famílies. Ara s'estava començant a obrir molt, l'escola, i de cara al futur, quan es pugui tornar a fer, m'agradaria poder compartir més activitats amb els nens, dins de l'aula. Es fa més amb els petits i estaria bé que es fes amb els grans, de forma habitual. Saber què passa a l'escola, com es fan les classes.
- La meva filla no m'hi vol, a l'institut. Per la seva edat, s'ho passen malament. Durant el confinament amagaven les càmeres, els feia vergonya. No volen ni que els acompanyis a l'institut. Els pares a l'institut podríem donar un cop de mà, però no sé si seria còmode amb els alumnes d'aquesta edat. Penso que els "profes" d'institut tampoc hi estan acostumats.
- M'agradaria molt fer comunitat educativa. Que les famílies col·laborin, que anem tots (escola i famílies) a una.
- Afegiria [als continguts que s'expliquen avui a les escoles] treball emocional. Després del confinament han arrelat problemes a dojo. Necessitem treball emocional per part d'experts. Manquen recursos i formació en aquest aspecte. És una part molt important que es treballa poc. Els mestres no en saben prou.
- Caldria posar més suport psicològic als centres.
- Hi afegiria un reciclatge dels mestres. Els nens necessiten moure's més, metodologies més actives, més projectes. Necessitem un canvi; més als instituts, on hi ha més classes tradicionals. Els nens que van bé, van bé. Els que tenen suport de la família poden pagar un mestre particular perquè se'n surtin. En un institut l'atenció a la diversitat és complicada, més que a primària.

- La meua filla està més nerviosa i a la mínima salta.
- L'escola està fent moltes coses. Els meus fills tornen de l'escola explicant moltes coses que han après. Estic amb ells i m'expliquen coses. Estan contents. L'escola s'implica moltíssim. Et pregunten com està el nen, com li va a l'escola.
- *Yo muchas veces me pregunto, ahora que nos informan de todo, nos hacen vídeos de cómo trabaja tu hijo o el día de la mujer nos felicitaron con un vídeo, ¿por qué esto no lo hemos hecho antes? ¿Por qué no está hecho desde siempre? Ahora nos sentimos como más cerca. Mi hijo viene con más ganas y me pregunta si hoy le he visto en un vídeo. Siento que estoy más dentro.*
- El meu fill petit aquest any ha començat P3 i ho ha assimilat bé perquè no tenia consciència de com eren les classes abans de la pandèmia. Aquesta diferència sí que l'han notat les meves filles grans i emocionalment ho estan passant malament.
- A l'escola els parlen molt del tema i ja estan tan conscienciades del perill d'estar en contacte amb altres classes, de la temperatura i de totes aquestes coses noves que han acabat assimilant. És una de les coses positives de les persones. S'ha demostrat que la persona pot assimilar ràpidament tot el que vingui.
- Hi ha normes que són noves, però si són per aconseguir un bé. Si no, tornarem al mateix, al confinament sense poder sortir. Tampoc és fàcil per a una escola fer aquestes normes perquè són incòmodes [referint-se a l'institut on acompanyen els alumnes al lavabo], però és això el que toca ara. Els nens s'hi han d'acostumar i jo els comento que és pel nostre bé, per tornar al que hi havia abans. Hem de posar una mica més de la nostra part per continuar. Ens hem d'adaptar perquè, si no, ens posarem tots tristos. És complicat però hem de seguir.
- Em semblen molt bé aquestes reunions i tenir en compte l'opinió dels pares. Els nens no han tingut carnaval, no han tingut reis, però hi ha coses que es permeten i altres no.

Idees clau

- L'atenció emocional i personal ha millorat molt els darrers anys.
- Acompanyament amb mirada respectuosa, sense jutjar ni amb prejudicis, amb llibertat i amb tolerància. Potenciar el sentiment de vincle i de tribu.
- L'atenció a l'alumnat amb necessitats educatives també ha millorat. Però el gran repte és atendre la diversitat en una escola inclusiva.
- La coordinació entre famílies i escola és vital per a un bon coneixement dels alumnes i una millora de l'acompanyament i la cura.
- Les famílies visiten més els webs dels centres i això ha millorat la comunicació escola-família.
- Malgrat que l'atenció i la cura es continuen fent, l'alumnat prefereix el contacte personal més que les trobades virtuals. Som éssers socials i necessitem el contacte físic. Parlar amb el tutor per videoconferència quan la família és a prop és difícil.
- Bona experiència de programes com Conviure, un espai virtual en què professorat i famílies podien intercanviar eines d'educació emocional. "Per poder acompanyar, primer has d'estar bé".
- Acompanyar des de l'escola o l'institut no és com fer-ho des de casa. En molts casos, els alumnes perceben l'escola com un espai de confiança, i cal vetllar perquè es segueixi avançant en aquesta línia.
- Importància de la relació i l'acompanyament entre iguals.
- Obrir els centres a d'altres perfils professionals, com educadors o integradors socials, per poder atendre millor les necessitats específiques dels centres i aportar alhora un reforç de la vessant pedagògica de l'ensenyament.
- Reduir el currículum convencional per destinar més espai i temps a l'acompanyament i la cura.
- Hi ha continguts que se sobrepeteixen al llarg dels cursos, que no aporten millores i que causen desinterès i avorriment en l'alumnat.
- Els continguts es treballen excessivament ràpid.
- Avançar cap a l'aprenentatge per projectes i la introducció de noves metodologies més didàctiques pot incentivar l'assimilació dels continguts, fins i tot dedicant-hi menys temps.
- Manca d'aprenentatge manipulatiu, poca experimentació amb el que s'aprèn a classe.
- Molts centres no tenen personal de suport tècnic en l'àmbit tecnològic, i això recau sobre els docents.

La personalització dels aprenentatges

Administració local

Idees clau

- La pandèmia també ha aparegut com una oportunitat de fer nous aprenentatges, tant per als infants i joves com per al personal educador.
- La personalització dels aprenentatges que s'ha de fer en l'àmbit escolar ha de tenir continuïtat fora de l'escola. En aquest sentit, caldrà acompanyar els agents socials de les ciutats (AMPA, AFA, entitats, etc.) en la diversificació i trencar les barreres actuals.
- Cal passar de l'estandardització de les ofertes educatives extraescolars a una oferta pensada en funció dels col·lectius als quals es dirigeixen. Cal tenir en compte els punts forts, en els interessos de cada infant i jove.
- Caldrà reflexionar sobre les aliances que cal establir amb el teixit social en funció dels objectius perseguits.
- El treball conjunt entre centres, els ajuntaments i el teixit social hauria de personalitzar-se en cadascun dels projectes.

Alumnat d'educació d'adults

Citacions

- *No estaría nada mal contratar a algún profesor más a la hora de las asignaturas en las que podemos tener más dificultades.*
- *En la evaluación cuenta mucho, pues, todo: la asistencia a clase, el examen, lógicamente, trabajos, que podemos hacer y enviar por Moodle, incluso presentaciones.*
- *Yo creo que el tanto por ciento de los exámenes es muy grande. Deberían bajar un poco, y lo otro, que sean trabajos, exposiciones...*

Idees clau

- Proposta de professorat de reforç per millorar l'atenció personalitzada.
- Diversificar més l'avaluació.

Alumnat d'educació d'adults en centres penitenciaris

Citacions

- *Vivía en un barrio problemático de Sevilla y estuve sin escolarizar hasta los seis [sic] años. Cuando vine aquí se reían de mí y, como soy tozudo, me saqué el graduado escolar y también el de la ESO. Vaig començar a quart d'EGB i no sabia llegir ni escriure. Em sentia *muy mal*. *Sientes cariño hacia los profesores, como lo sienten ellos hacia mí.**
- *Vaig venir d'Ucraïna amb set anys i vaig començar a tercer de primària sense saber escriure ni res. La primera llengua que vaig aprendre és el català. El vaig aprendre molt ràpid. A primària treia molt bones notes, però a l'ESO la cosa va anar cap a l'altre costat.*
- *Estaba en un reformatorio y la enseñanza era a golpes. No tenía interés en el estudio. Al principio lo pasé mal aquí porque preguntaba mucho y la gente se extrañaba y tenía miedo de sentirme rechazado. Dejé de venir a la escuela seis meses. Ahora he vuelto y la forma de estudio me ha ayudado. Me gusta aprender si lo que aprendo me vale para el conocimiento. He ganado el segundo y tercer premio de dibujo, cuando no sabía ni dibujar.*
- *Ahora aprendo catalán. Quiero aprovechar el tiempo que tengo que pasar aquí.*

- *En el tema de la educación, lo que no aproveché antes lo hago ahora. Tengo una hija pequeña y le digo que la educación es muy importante. Aquí valoro lo que he aprendido; ahora leer me encanta.*

Idees clau

- Valoració molt positiva dels plans educatius a les presons, tant pel que suposen de formació com perquè ajuden a superar el dia a dia.
- Han tingut una experiència escolar anterior negativa.
- Valoren molt positivament l'oportunitat que representa l'assistència a l'escola.
- Aprecien l'adaptació dels aprenentatges a les seves característiques, la qual cosa els permet assimilar-los i descobrir capacitats personals que desconeixien posseir.

Alumnat de tercer i quart de secundària i batxillerat

Citacions

- Al meu centre la gent que no li agrada estudiar van a treballar a ajudar al poble.
- Al meu centre tenim un sistema de grups cooperatius.
- Es parteix la classe en grups de vuit alumnes i a aquests grups se'ls assigna un professor que anomenem conseller. Aquests grups serveixen per fer treballs pràctics; feies exercicis i cooperaves i treballaves en grup, i això ajudava.
- Una ajuda per a persones amb dificultats acadèmiques per adaptar les activitats. Però el que més hi ha és un acompanyament emocional.
- Vam estudiar tota l'ESO per projectes en què focalitzàvem els nostres interessos.
- M'agradaria que es poguessin atendre tots els tipus d'intel·ligència.
- Hauríem de treballar totes les capacitats del cos i la ment. La memorització és tan important com la creativitat i l'expressió emocional.
- Molts professors valoren la nota, el resultat, i no tenen en compte si t'hi has esforçat més o menys.
- La manera d'avaluar de vegades és injusta. Hi ha gent que té pànic escènic i la perjudica fer una presentació. Hauria de poder tenir una alternativa com fer un vídeo o alguna altra cosa que no afecti negativament la seva nota.
- Agrupació per nivells vs. heterogeneïtat: fer agrupaments per motivació i compromís. A partir de detectar qui va més de pressa, fer agrupaments més ràpids i més lents.
- No crec que hi hagi d'haver assignatures. Crec que estaria molt bé intentar avançar cap a un espai en què, a partir de les necessitats que van apareixent a l'aula per portar a terme un projecte, et facin explicar coses de ciències, necessitats lingüístiques... Crec que estaria molt bé ajuntar totes les branques del saber en una única matèria. Partir de les necessitats de l'aula i no simplement dels continguts.
- És bo mantenir les matèries separades per saber què et pots esperar de cada branca, per conèixer l'especificitat de cara a l'orientació acadèmica futura.
- Podríem triar estudiar allò que més ens interessa a partir de segon d'ESO. Ens fan escollir molt aviat. Es podrien donar opcions de triar però amb marge per valorar si ens agrada o si volem canviar.
- Cal explorar completament les capacitats d'algú per poder-lo avaluar.
- El canvi a l'avaluació per competències no ens acaba de funcionar. No sé com s'avaluaria.
- Els assoliments de l'ESO són una bona manera de no intentar anar a la dècima, però es perden matisos. Però sí que m'agrada que s'unifiquin més les matèries que s'assemblen.
- Crec que a l'institut ideal no s'hauria de donar la importància que es dona a la qualificació. L'avaluació s'hauria de centrar en la reflexió de l'alumne, de si ha après el que volia aprendre.
- La majoria d'estudiants estan acostumats al treball en els darrers cursos d'ESO en grups homogenis per millorar l'ambient de treball, i amb un grup de diversificació que treballa amb experiències externes en el món laboral.
- Les persones que van més de pressa ajuden a accelerar les que van a un ritme més lent. En una classe hi ha molts nivells diferents. Crec que l'educació ha de reflectir el que és la societat i preparar-nos per a la vida. No anirem a una feina en què tothom tindrà les mateixes ganes ni les mateixes capacitats. La vida és heterogènia. Fer una educació en què separem per grups i estàs sempre amb gent que és exactament

igual que tu, més que preparar-te per al que vindrà després, et fa imaginar un món que no és el que hi ha. Haver d'esperar perquè una altra persona no va al mateix ritme crec que és un aprenentatge més gran que el que et pots perdre.

- No és el mateix un alumne que viu a Barcelona que un alumne que viu a 230 quilòmetres de Barcelona. S'ha de comptar amb la diversitat del territori. No hi pot haver un *plan*.
- A la pregunta "Què no hi podria faltar, a l'escola del futur?" responen: "professors competents", "noves tècniques d'aprenentatge", "no preparar-nos dos anys per a la selectivitat", "aprendre a viure en el món d'avui dia, com et relaciones amb la gent i com convius, treballar les habilitats socials".
- Crec que ens hauríem de replantejar què volem ensenyar als instituts i donar valor a aquelles coses que són més difícils d'aprendre, o impossibles d'aprendre, per Internet o les noves tecnologies que van sorgint.
- A l'ESO la professora s'adaptava al ritme de la classe; al batxillerat has de donar un temari determinat. No et pots adaptar al ritme de la classe sinó que has de seguir un ritme.

Idees clau

- Treball cooperatiu com a estratègia per tractar la diversitat.
- Grups reduïts (vuit alumnes) tutoritzats.
- Importància de l'acompanyament emocional com a eina de personalització de l'aprenentatge.
- Treball per projectes, necessitat de tenir en compte els interessos de l'alumnat.
- En el batxillerat tot s'enfoca cap a la universitat i el que compta és una nota. Si els alumnes tenen dificultats no sempre troben el suport que necessiten.
- Cal molta més atenció a les característiques pròpies de cada alumne, el seu ritme d'aprenentatge i la seva realitat social.
- Els aprenentatges memorístics encara avui dia són el predominants en tots els batxillerats.
- Cal descentralització de les polítiques educatives i que l'Administració compti amb la diversitat territorial.
- El batxillerat no s'adapta al ritme de l'alumne.

Alumnat de formació professional

Citacions

- El que aprens allà [empresa] és molt bàsic i estàs quatre mesos fent el mateix.
- Jo tinc moltes dificultats i sí que em donen més temps que als meus companys, però al final l'examen és el mateix per a tothom.
- Moltes vegades t'avaluen el treball però no saben quant t'ha costat de fer-ho, el temps que hi has dedicat.
- No està bé substituir les pràctiques per treballs escrits. És que et passes la vida fent treballs que no sé si se'ls llegeixen.
- A l'ESO t'ajudaven una mica més.
- A l'ESO notaves com els professors estaven al teu costat.

Idees clau

- Cal flexibilització del currículum.
- Cal una estructura que permeti als alumnes conciliar vida laboral amb els horaris lectius dels cicles formatius.
- Cal molta més atenció a les característiques pròpies de cada alumne, el seu ritme d'aprenentatge i la seva realitat social.
- Els aprenentatges memorístics no són els predominants en els cicles formatius. Ja fa temps que els docents tenen en compte molts altres aspectes i capacitats a l'hora d'avaluar els seus alumnes.
- Cal replantejar-se el model de pràctiques en empreses i fer-ne un seguiment més acurat.
- A l'ESO el professorat els ajudava més que ara. El sentien més proper.

Alumnat de cinquè i sisè de primària i primer i segon de secundària

Citacions

- Com que hi ha nens que no tenen dispositius suficients (ni poden connectar-se en línia), no poden fer res, ni aprendre. Els centres no els donen dispositius i els en podrien oferir.
- Al meu centre sí que han deixat dispositius a aquells que no en tenen.
- A vegades es fa incòmode perquè hi ha gent sense recursos, que ho han de fer amb el mòbil o la Wi-Fi els va malament. M'agrada treballar més amb exàmens cada dos temes i no només projectes. Que l'examen no compti tant i fer activitats avaluable. Això m'agradaria!, Jo he estudiat amb projectes però em va costar adaptar-me després.
- Al meu institut també han ofert dispositius i fan més classes en línia.
- Faria pocs exàmens i moltes activitats avaluable.
- Jo deixaria les competències bàsiques com es feien abans. Però hi ha temes importants que encara no hem estudiat i repassem sempre el mateix.
- També deixaria igual les competències bàsiques i no ho faria tot seguit. Deixaria un espai entremig per poder descansar.
- No negarem que ens agradaria que els exàmens no existissin! A vegades pels nervis, tot el teu coneixement se'n va. Hi ha moltes maneres diferents d'avaluar perquè tothom se senti còmode. La gent que té dislèxia o coses així, sí que els tenen en compte, però els exàmens em posen molt nerviosa i faria diferents activitats avaluable. Barrejaria treball de projectes amb els exàmens. Sembla que l'examen et compta igual que si portes els deures i si durant el curs estàs atent i fas la feina. S'ha de tenir en compte.
- Hi estic d'acord. Donen molta importància a l'examen, quan també és important tenir un bon comportament i estar atent. Faria més activitats i treballs que exàmens. No estaria tan nerviosa, se't queden les coses més i no se t'oblida el que has estudiat. Si treballes amb activitats divertides recordes millor, però no eliminaria els exàmens del tot.
- Jo trobo a faltar classes d'economia, per a la vida quotidiana: com pagar una hipoteca? Com són els problemes quotidians que ens podem trobar? Als setze anys s'acaba l'ensenyament obligatori però surten molt perduts. Quant als exàmens els reduiria perquè no crec a jugar-s'ho tot en la nota. L'actitud ha de ser sempre bona. Si aquella persona té ganes d'aprendre, tenir coneixements s'hauria de valorar molt. Molts llencen la tovallola. Cal motivació per ajudar aquella persona que li costa més.
- En relació amb la gent que passa més, els professors del meu centre sí que tenen en compte els nostres comportaments i parlen amb tu si ho necessites. Potser les persones que no estudien haurien d'estar més acompanyades perquè potser tenen problemes personals i els estan passant coses i no tenen temps per esforçar-se. Cada persona és un món i ens passen coses diferents i sentim de manera diferent.
- Jo posaria les classes per nivells, perquè a la meva classe ningú vol estudiar batxillerat. Hi ha una classe que es diu Projecte Futur per als que no volen estudiar. Faria dues aules per als que volen estudiar, una altra per a mòduls i una altra per als que no volen estudiar. Anant a quart de l'ESO, i en el meu germà que és ara a batxillerat, veig que el nivell ha baixat. Ell havia d'estudiar i treballar més que no pas jo ara. Potser les persones no se senten bé i porten una *coraza* i diuen que no volen estudiar. I sé que se'n penediran.
- Una opció seria deixar com a optatives aquelles assignatures molt cultes, com Música, per a les persones que volen estudiar.
- A Plàstica estic fent un projecte d'estampació, en què estampem un mural sobre les emocions i sentiments. M'agraden molt els projectes. Ara fem dues hores seguides de la mateixa matèria i em carrega, tot i que les mestres intenten fer una hora de teoria i l'altra més manipulativa, i ho trobo bé.
- Abans de la covid, barrejàvem quart, cinquè i sisè, en què s'escollia un projecte, però aquest curs ja no ho fem. M'encantaria tornar a fer projectes.
- En el meu centre, el projecte s'adapta al grup i m'agrada molt! També fem exàmens, però fan mitjana amb els comportament i els deures que vas fent.
- Depenent de les matèries, crec que és important treure bona nota d'examen. Els mantindria perquè també són una font d'aprenentatge.
- A sisè i segon fem un projecte especial de teatre, sense públic. La meva escola ideal tindria una matèria com les que tenim, però que nosaltres escollim què volem estudiar. Escolliria la matèria per votació d'aula. Al menjador m'agradaria menys verdura i més pizza, tot i que no sembla gaire probable.
- En els exàmens el que faria és facilitar-ho una mica perquè l'alumne no és capfiqui massa. Ha d'estudiar una hora o hora i mitja. Els deures els deixaria com ara.

- A mi m'agradaria que al llarg del curs poguessin acumular treballs petits; si, per exemple, a principi de curs estàs entre "no assolit" o "assoliment satisfactori", que aquests treballs puguin ajudar a pujar la nota.
- Per avaluar-nos sempre fem exàmens i en dues assignatures fem també presentacions en PowerPoint. També compten les feines del Classroom, però només en dues assignatures. La resta fem exàmens.
- Nosaltres fem una prova escrita a l'acabar els temes, però el que ens diuen els mestres és que podem posar-nos nerviosos, i així tenen en compte el treball que fem diàriament. Per exemple, si et poses a parlar quan el "profe" explica, la nota de comportament serà dolenta i t'abaixaran la nota. A cada assignatura ens demanen un dossier i aquest ens compta un 25 % de la nota. Si el tens malament t'abaixa la nota, i així en diferents aspectes. A Dibuix ens avaluen a través dels dibuixos. No fem examen. Si fem examen és teòric.
- Nosaltres no tenim llibres, ho fem tot amb dossiers i ens avaluen els dossiers i les feines que anem fent per la intranet. També compta el comportament. Tot això va canviant segons l'assignatura, però quasi tots ens avaluen així.
- Al meu institut el que fan és avaluar-ho tot: comportament de classe, exàmens, dossiers. Tots aquests aspectes tenen la seva puntuació. Fan mitjana de tot i aquesta és la nota de final trimestre.
- A nosaltres ens avaluen amb les llibretes, dossiers, exercicis i exàmens.
- A sisè ens feien proves diferents. Ara només si tenen dificultats o acaben d'arribar i no saben l'idioma els fan proves adaptades i van en grups diferents. En aquests casos si s'esforcen els ho tenen molt en compte.
- Nosaltres desdoblem molt. Hi ha xiquets que els costa molt i van a una altra classe amb un altre mestre, i així tenen més suport. Així en les assignatures que els surten malament els fan un desdoblament, amb exàmens diferents per facilitar que assoleixin els temes.
- A la nostra escola, fan proves diferents per als dislèctics. Els donen opcions i els avaluen diferent ja que tenen unes dificultats.
- Al nostre institut hi ha moltes persones estrangeres que no saben parlar ni català, ni castellà ni anglès. A l'hora de fer exàmens els els posen adaptats i més fàcils, ja que han de tenir en compte que aquelles persones no tenen els mateixos coneixements, i alguns tenen una hora al dia amb una professora a part.
- Al nostre institut donen exàmens adaptats a les persones amb dificultats. Per exemple, si nosaltres hem de posar les parts del cos en el seu lloc, els altres les tenen escrites i només les han de posar al lloc. Així els és més fàcil. També els donen feina més fàcil.
- Hi ha una nena que va molt avançada en "mates", perquè li agrada i va a una acadèmia. Com que ella té el nivell de tercer de l'ESO, quan acaba tot ben ràpid ajuda els companys que els costa més o els que tenen dubtes.
- Nosaltres fem autoavaluació i coavaluació, no tant en l'assignatura sinó més amb tema comportament, o per si t'hi has esforçat. Així també pensen que saben més la teva opinió perquè no tota l'estona t'estan vigilant. Penso que és difícil perquè has de ser molt sincer i de vegades això costa més.
- Nosaltres, ara per exemple, hem de fer un PowerPoint de Naturals i, quan l'acabem, hem de fer l'autoavaluació del nostre propi grup. Jo hauré d'avaluar el meu company i els altres tres, i també hauré d'avaluar els altres grups, tres persones de grups aleatoris individualment, i el "profe" avaluarà globalment tot el grup. El problema de tot això és que si la nota és important i val, jo no m'atreveria a suspendre'm. No em posaria un excel·lent però no em suspendria tampoc. Si ho fes molt molt malament sí, però si vaig just, no.
- Nosaltres en els treballs orals i les exposicions posem nota als nostres companys, en la majoria de classes. Per exemple, jo o algun amic meu que tinc al costat ens preguntem quina nota li hem posat a aquell o a l'altre i a veure si coincidim o no.
- A mi els companys no m'avaluen. Només ens fan coavaluació quan ens preparem per al "canguret", que no sé si algun dels vostres col·legis ho feu. És l'avaluació de matemàtiques d'uns problemes més difícils que et fan pensar més, i els dictats només ens fan avaluar els altres o a nosaltres mateixos per això. Jo ho trobo fàcil perquè en els dictats sols has de dir les faltes que té el company i posar-li la nota.
- Entre nosaltres no ens avaluem. Bé, alguna vegada, però no me'n recordo. Sempre ho fa el mestre.
- Jo si fos professora sí que faria que s'autoavaluessin si fessin un treball en grup. Perquè jo no sé si en un examen una persona s'hi ha esforçat molt o no. Necessitaria l'opinió de la mateixa persona per saber si, per exemple, ha tret un quatre i diu que s'hi ha esforçat molt i que li ha costat molt. Llavors potser sí que podria aprovar.
- Jo el que faria és facilitar-ho al màxim als alumnes, perquè a vegades hi ha "profes" que fa la sensació que et volen suspendre i, malgrat que et poses a estudiar, no te'n surts. També avaluaría molt el tema. Faria 50 % i de l'autoavaluació l'altre 50 %.

- Si fos professor, d'exàmens en faria, però no tants, i també comptaria portar els deures fets, el comportament i coavaluació. En faria per veure què en pensen els companys i el que en pensa també l'alumne, a veure si pensa igual que jo.
- Jo el que canviaria és el canvi que hem fet ara: en comptes de posar un 10, posem un 4. A la primària ens han acostumat, per exemple, a 8 de 10, i ara ens diuen 3 de 4. A això no hi estem acostumats i se'ns fa *raro* veure quina nota hem tret. Això ho canviaria. I l'autoavaluació la faria perquè així sabria més o menys el que interpreta l'alumne: si s'hi ha esforçat o no. També faria un petit qüestionari i al final de cada tema per explicar quantes hores has estat estudiant
- Jo si fos mestra avaluaria més la personalitat i la presència que té l'alumne a la classe, perquè un alumne potser no té els exàmens o... Els projectes sí que són importants, però per a un alumne potser no són les coses que millor se li donen. Jo avaluaria més la personalitat i l'interès que té per l'assignatura i la classe.
- Si jo fos la mestra, la veritat és que no canviaria gaire del que hi ha ara, perquè a mi em sembla bé que fem un examen a final del tema, perquè em fa veure el que no he entès del tema i el que he de preguntar i el que he de canviar en la forma d'estudiar. Si, per exemple, en el primer examen que faig a l'any dic "és fàcil" i trec mala nota, vol dir que al següent he d'estudiar més. El que sí que canviaria és que hi ha gent molt tímida que no participa gaire a les classes, però això no vol dir que no estigui atinent o que no tingui dubtes, perquè hi ha gent que té dubtes i en comptes d'aixecar la mà, se'ls guarden i a l'examen treu mala nota, i això li abaixarà la nota. Així que el que jo faria seria posar una capseta en la qual els alumnes d'aquests tipus o tots en general puguin posar de manera anònima les seves preguntes o les coses que es deixen a l'hora dels deures. En general això i ja està.
- Jo diria que, si fos el professor, els exàmens els faria també a final de tema, perquè la gent repassi una mica. Els avaluaria si hi ha notes que no saps on posar-los, si està entre "aprovat" o no, per tenir en compte el comportament, si és entre "notable" i "suficient". Si es porta malament li poso un "suficient", i si es comporta bé un "notable". I a final de trimestre avaluaria una mica el comportament de la gent.
- Jo el que canviaria és que l'educació fos més pràctica i experiencial, o sigui, tenir experiències de la vida com sortir al carrer i fer una activitat o aprendre alguna cosa que necessitem, perquè trobo que l'educació escrita i d'aprenentatge a la classe està molt bé, però també s'han d'aprendre coses que en un llibre no pots trobar.
- A mi m'agradaria que en el futur, a més de les assignatures bàsiques, també parléssim de les xarxes socials, que ens podem fer molt mal. També m'agradaria parlar més, per exemple, de feminisme o coses així, i que les classes normals se'ls fan més pesades, i es busqués la manera de fer-les més divertides i que a l'altra gent se'ls fessin més interessants i hi participés més, i posar els crèdits variables que ara pel tema covid no podem fer. Em sembla bona idea, també per desconnectar una mica i fer assignatures que t'agradi i faria que avaluessin no tant com amb els exàmens sinó com ha anat millorant a través de tot el curs. A vegades pels nervis els exàmens no et surten prou bé i tot el *rato* t'estàs esforçant i fa ràbia. Crec que a mi m'agradaria que fos així.
- Crec que els adults us poseu en el nostre lloc i voleu facilitar-nos l'educació.
- Jo, si fos professora, el que faria és avaluar acompanyada d'un altre nen o nena, com una discussió sobre un tema en què la teva organització fos important.
- A l'avaluació jo valoraria molt l'actitud. Ja ho fan al meu institut, però li donaria molt més pes.
- A mi m'agradaria que, a part de l'examen, també és valorés molt el treball amb el grup: si ajudes, si els companys et valoren, quina persona ets.
- Jo faria exàmens cada dia, perquè així no ens posaríem nerviosos.
- Al meu centre fem molta avaluació entre els companys. Crec que alhora també aprenem quan expliquem el que sabem al company.
- A mi els exàmens no m'agradien. Després oblidem tot el que hem estudiat i no entenc per què serveixen. Avaluaria els treballs i les feines que anem fent.
- A mi no m'ha agradat el fet de no poder fer els apadrinaments lectors i barrejar-nos en els tallers entre classes. Ho trobo a faltar molt.
- Poder parlar de les meves emocions a l'aula. Fins ara ningú ens preguntava. Només fèiem tutoria per parlar dels problemes de conducta. Això crec que és una gran experiència.
- Per a mi ha canviat tot: la forma d'ensenyar utilitzant la tecnologia, tractar les emocions com una necessitat de l'aula. Hem après a ser més resilients.
- Jo segueixo fent el mateix que abans i l'avaluació és la mateixa, excepte a Biologia, que fem un tema examen i un tema projecte. De cara al futur a mi se'm fa molt pesat anar tot per temes. Podríem inventar un altra manera d'explicar el que hi ha als llibres, no tot llegir i fer exercicis, perquè al final cada curs és

fer el mateix i és molt pesat. Estudiar acaba sent el mateix: resums, llegir-t'ho. Crec que podrien ensenyar-nos un altre mètode més divertit que canviés una mica, ja que portes tota la vida fent el mateix i hi ha vegades que penses "que avorrit que és això, per què no ho canvien?". Hi ha escoles que ho treballen tot per projectes i penso "per què no m'ha tocat una d'aquestes escoles?". És que és molt pesat fer tot el dia el mateix.

- Penso que haurien de canviar el mètode ja que estudiar-ho tot per després vomitar-ho en un paper i després oblidar-ho a poc a poc. S'hauria de fer un altre mètode.
- Jo trobo que cada tema el canviem una mica. Hi ha temes en què fem resums. Altres que els fem en grups: anem fent els paràgrafs, anem fent competències amb les altres. També fem activitats amb pantalles, que són més divertides. És més divertit quan tots podem participar i joestic contenta de com ho fem, i ho veig normal i divertit.
- Tinc una proposta: crec que podríem aprendre de forma més interactiva i no només amb el llibre i professors, que ens expliquen les coses, sinó més entre nosaltres. I experts en els temes que estudiem: convidar un especialista. Si estudiem la nutrició, doncs convidar un nutricionista perquè ens expliqui no només el que surt al llibre sinó també com a persona, com a experiència, Després en les plataformes digitals també en podem extraure coses, diferents jocs, jocs de pistes, alguna cosa que se't pogués quedar per més temps.
- Quan al març ens van confinar, la nota que teníem quasi tota era del primer trimestre, perquè, quan ens van confinar, no ens van donar ni fitxes ni exàmens ni res. Ara, aquest any és el mateix: fer un examen amb pantalla. Qui sap qui farà trampa. No es pot saber. És molt millor fer un examen a classe i que la "profe" t'avalui. I la meva proposta és, si ho fem des de la tauleta, que tinguem un temps limitat per fer-lo i entregar-lo.
- No només hauria d'avaluar-se en un examen en què després ni te'n recordes. Jo, si tu em preguntes de temes de Socials ja passats, no tindria ni idea de quasi res. Faria coses més dinàmiques, perquè poguessis aprovar l'assignatura amb l'examen i tinguessis més oportunitats d'aprovar.
- Doncs al meu centre sí que vam estudiar, per exemple, el tema de la nutrició i vam trucar a un nutricionista. Per exemple, a Socials, igual que com deia la companya, no ens recordàvem del que havíem estudiat. Al nostre centre ens donen un tema i ens donen una especialitat a cada grup. Llavors fem una presentació en PowerPoint, ho compartim i ens donen un formulari, que és el que hem d'estudiar per a la prova. Eren petits apartats sobre el que cada grup havia presentat. També fèiem proves amb Kahoot! o competència entre grups a veure qui ho deia abans. Així vas aprenent. A Castellà, per exemple, hi havia uns projectes que eren tema totalment lliure, quatre persones en un grup i feien una presentació. Una part l'avaluava el professor, òbviament, però crec que era un 70 % de la nota era de la classe. Hi havia *dominio del contenido, tono*, diferents apartats, i puntuaves com a màxim fins al 4. Fèiem una suma de tots els punts i donaves una nota mitjana. Et puntuaven en gran part els teus companys.
- A Català, primer, nosaltres ens autoavaluem, a partir d'una rúbrica en diferents apartats, i després fem coavaluació sobre el dossier del company, i hem de posar una nota.
- Jo crec que això de l'avaluació i de com ens avaluem es podria fer d'una manera diferent, ja que jo ara mateix a la classe soc dels que trec més bones notes. Hi ha gent que és intel·ligent i els companys que venim de la mateixa escola crec que ens ensenyaven bastant bé. Jo considero que la millor manera d'aprendre és aprendre jugant o aprendre de manera didàctica, però no només amb Kahoot! sinó "si vols aprendre això fem aquest joc". Ens diuen que hem d'aprendre la diferència entre les mescleres homogènies i heterogènies, *vale*. Doncs en comptes d'aprendre-ho apuntant i mirant a la pantalla les activitats del llibre digital, m'agradaria que ens posessin quatre mescleres diferents i haguéssim de dir si són homogènies o heterogènies. Jo crec que així la gent se'n recordaria.
- Nosaltres en l'avaluació seguim com l'any passat, però una gran part de les matèries és el llibre digital. Aquest curs utilitzem molt les eines digitals, i hi ha avaluació de tota mena: des del professor que t'explica el tema i després et fa un examen fins al professor que et fa la introducció del tema i després et reparteix en grups petits i cada grup explica una part d'aquell tema. Hi ha professors que només avaluen a partir dels exàmens, però n'hi ha altres que et proposen diferents treballs per ajudar-te a aprovar. Tu fas un treball del tema de forma més participativa, i fent el treball ja aprens millor que tot de memòria. Així no et passa com a la majoria de la gent, i després de l'examen no et recordes ni de la meitat del que vas escriure. Jo tinc una professora de Socials que considera que saber-se tots els noms i totes les dates no és important. Ens deixa fer uns apunts amb tot el que ella diu a classe o al llibre. Llavors nosaltres a l'examen podem portar aquests apunts, ja que considera que no cal saber-s'ho tot de memòria per a l'examen.

- A la nostra escola, a l'hora d'avaluar projectes, una manera que m'agrada bastant és fer proves per als companys, com per exemple t'estudies tot el tema i després fas proves per als companys per veure si ho han entès, com ara un *escape room* amb proves semblants. Aquí veus si els companys ho han entès o no. També si fem presentacions ens autoavaluem amb crítiques constructives. Ens diuen que les fem clares. Quan hem treballat el temari i tot això comencem a fer exàmens sobre allò. Crec que és una manera divertida d'aprendre.
- Nosaltres fem experiments a cada tema i fem la rúbrica. Amb els altres companys veiem la resposta. Si fem algun examen l'analitzem amb els companys. És una cosa molt interessant. Els anys anteriors fèiem un tríptic en cartolines i ens avaluàvem a nosaltres mateixos i als companys. I això d'avaluar els companys ajuda molt a veure els teus propis errors. Ells et poden dir com millorar, i tu a ells també.
- Jo crec que els meus "profes" s'han posat les piles pel que fa a tecnologia i també a educar-nos en valors, no només en el temari sinó també en valors, ja que hem passat una situació difícil. A l'assignatura de Valors i Tutoria ens ho ensenyen molt, però també en les altres matèries, aprenent-ne els uns dels altres, perquè no tot és estudiar i aprendre sobre un tema en concret. També és aprendre en situacions en la vida i emocions que tens i coses d'aquestes, més sentimentals.
- A la nostra escola crec que ha millorat molt l'educació i tot això perquè ara les professores passen i ens pregunten "heu fet això o no ho heu fet?", i ho practiquem a classe molt bé i sortim a la pissarra per explicar-ho. Jo ho veig molt bé. A Valors i Tutoria sempre els professors ens expliquen i ens donen suport i ens diuen no "passa res" i tot això. Jo ho veig molt bé, perquè és una cosa que ens pot ajudar físicament i interiorment en totes les activitats.
- Al meu centre s'impliquen molt tots els professors, però jo penso en Tutoria, que jo veig més per a problemes de classe. Crec que també hi hauria d'haver una classe de valors, incloent-hi el masclisme i tot el què està relacionat amb això.
- Jo crec que també ha millorat perquè els professors ara es preocupen més per com estem i com estan les famílies i tot. Trobo que en aquest aspecte han millorat. Just l'altre dia ho comentava amb els companys, que ens donen bastant suport. També estem treballant molt els valors de la vida quotidiana, del que ens pot passar i tot. Per tant, estem contents de la millora.
- Nosaltres hem estat acompanyats durant tot el confinament i ara ha millorat, almenys en el nostre centre, i una manera diferent d'aprendre coses tot el que ens passa en el dia a dia. Han canviat molt les nostres rutines perquè abans podíem fer projectes amb altres cursos i barrejar-nos amb nens més petits. Però ens han ensenyat que el canvi de rutina també està bé i jo crec que hem millorat en aquest aspecte.
- Jo no sé si els meus companys han notat alguna cosa, però jo no he notat cap canvi. Bé, en la manera d'ensenyar sí que he notat un canvi positiu. Ara s'involucren més en com ens trobem, en com estem, en com estem passant aquest moment difícil, i es preocupen més per la nostra salut psicològica, per dir-ho d'alguna manera. És a dir, jo no he notat cap canvi en la manera d'ensenyar però sí que he notat un canvi en el fet que es preocupen més per nosaltres, com estem mentalment i com estan les nostres famílies, com ho vivim a casa.
- A la nostra escola el que vam treballar més els primers mesos a Valors i a Educació Física són les emocions per veure com estàvem. Jo ho veig molt interessant i molt bé perquè et donen suport. I també vull dir que, els altres anys que em va tocar a mi, amb els cursos petits de P3, P4 i P5 anàvem amb les altres classes i fèiem de padrins lectors i els ensenyàvem a llegir, els ajudàvem, els ensenyàvem les lletres. Aquest anys em vaig sentir una mica trista per no poder fer-ho, perquè era una activitat molt interessant i educativa.
- Nosaltres no fem exàmens. Tenim totes les activitats penjades al Moodle però després fem les tasques en paper. No tenim llibre. Treballem per grups de quatre i cada dues setmanes tenim projectes. Hem de buscar informació i fer les feines que ens demanen. No m'agrada treballar memoritzant. Treballant d'aquesta manera et diverteixes més. No fem exàmens però el professor s'apropa per avaluar-nos, i li hem d'explicar el que sabem.
- Jo crec que cadascú pot aprendre les mateixes coses però de diferent manera. A nosaltres ens ho ensenyen gairebé tot amb llibre. Hi ha professors que fan servir presentacions i hem d'agafar apunts. Altres ens ho posen tot pel Moodle. Hem d'aprendre a trobar la forma en què millor aprenem i entenem les coses. Podríem fer servir més l'ordinador, al meu institut. Com a molt el fem servir un cop al mes.
- M'agradaria treballar més amb projectes. És més divertit. Ens engresquem més.
- Fent treballs aprenem més i no se'ns oblidem les coses. És una bona solució, en què aprenem divertint-nos i esforçant-nos.
- Hi ha matèries en què fem exàmens i altres en què no. Tenim una setmana cada cert temps plena

d'exàmens. No ho trobo gaire bé, perquè vomitem a l'examen tot el que hem estudiat i després no ens recordem de res. Hi ha matèries en què fem treballs, però molt poques.

- Ens posen un munt d'exàmens per després vomitar-ho, i ens n'oblidem. A les assignatures d'arts i música no fem exàmens. Fem activitats que compten nota. No serveix de res posar un munt d'exàmens, perquè després ens diuen que no saben per què no estudiem. De vegades diuen que no estudies, que no prens bé els apunts a classe... Això no està bé.
- Jo crec que aprenem més fent activitats que fent exàmens. Estudies només per aprovar-los. Les activitats són una forma més divertida d'aprendre. No tens tanta pressió.
- A la meua escola aprenem per projectes. N'hi ha que són més interessants i d'altres que no ens poden interessar de cara al futur. També fem Castellà, Català i Matemàtiques, amb exàmens. Fa poc temps he fet l'examen de Matemàtiques i molta gent no recordava el que havia entrat a l'examen anterior.
- M'agradaria treballar per projectes. Al meu institut alguns professors ho intenten, però no funciona. Hi ha alumnes que s'ho passen pel *forro* i es comporten com si fossin al pati. Entenc que els professors no ho vulguin fer d'aquesta forma, perquè aprenem menys que quan fèiem teoria. En el meu institut quan fem projectes també fem examen.
- Una forma que haurien d'implementar en els instituts hauria de ser posar tasques als alumnes que els costa aprendre, però amb tasques més fàcils. Podrien treballar en el mateix grup que nosaltres, i nosaltres també podem ensenyar als qui els costa més.
- Les persones que tenen més dificultats en alguna matèria haurien de fer un examen més fàcil o altres activitats, i als que vagin més avançats, activitats extra. Tenim un professor que ens fa explicar un resum del tema que hem practicat i no fem examen.
- Els nens que ho necessitin han de poder tenir tasques adaptades i fer-les en grup com tothom a la classe.
- Quan fem grups crec que hem d'anar amb gent que et cau bé i gent que no et cau bé, perquè així estarem preparats per suportar gent que no et cau bé en el futur. Haurem de treballar amb gent que no ens cau bé.
- Ens podrien ensenyar a fer treballs i a conviure; quan siguem grans haurem de treballar amb gent que no ens agrada tant. Així podem aprendre i passar-ho bé.
- Ens hauríem d'adaptar a treballar amb qui no ens cau bé i a diferents circumstàncies.
- Hauríem de fer més coses de lectura. Ara fem molt en digital i de la lectura la gent diu "quin *rollazo*". Podíem ensenyar més llibres de misteri, llibres per aprendre coses, etc.
- Hi ha matèries que haurien de ser optatives, per poder escollir aquelles que tinguin més a veure amb el que vols ser de gran.
- M'agradaria fer més hores de Català o d'Anglès, perquè hi ha alumnes que ens costa d'entendre algunes llengües.
- De vegades hi ha matèries com Física i Química que sento que no em serveixen tant com em serviria una assignatura d'economia, per aprendre a fer servir els diners quan siguem grans.
- Estaria bé alguna assignatura per aprendre coses que siguin útils per a quan siguem grans. Afegiria també una assignatura per calmar les emocions en algunes situacions. De vegades necessitem ajuda i no sabem com dir-ho.
- Cal afegir cultura a l'hora d'aprendre: classes de ball o teatre, per expressar les emocions. Aniria bé a l'hora de tenir més confiança amb la classe.
- Al meu centre hi ha una minibiblioteca o àrea de descans per a l'alumnat gran d'ESO o batxillerat. Hi hauria d'haver àrees de descans per estudiar o parlar i estar-t'hi una estona, per a quan no vols anar al pati.

Idees clau

- Alumnes sense recursos.
- Donen suport al treball per competències.
- Part de l'alumnat no és coneixedor de les facilitats que dona el centre i/o Departament d'Ensenyament, en relació amb els dispositius necessaris per a famílies sense recursos.
- En general no prefereixen aprendre només per projectes.
- Coincideixen a mantenir les proves de competències bàsiques.
- Cal treballar amb més activitats avaluable i menys exàmens, tot i que es valora positivament la realització de les proves, per poder recordar millor el que s'ha estudiat. S'hauria de donar més importància a l'actitud a l'aula i el treball diari:

- Fer classes d'economia, per preparar-los per al futur, per si s'han d'independitzar: com pagar una hipoteca i estratègies per als problemes quotidians.
- Crear aules especialitzades depenent de l'interès de l'alumnat.
- Poder ampliar les matèries optatives per donar més opcions per escollir el que realment es vol estudiar.
- Té molta importància l'actitud de classe, a l'hora d'avaluar la matèria.
- La transmissió de motivació per part dels docents no és generalitzada.
- Es valora positivament treballar per projectes, tot i que entenen la importància dels exàmens. Així i tot, hi ha altres fets a avaluar: comportament, deures, etc.
- Es proposa que el grup classe pugui escollir què vol estudiar de cada matèria.
- Es proposa poder participar del menú del menjador.
- L'alumnat està d'acord a poder escollir assignatures optatives a partir de primer de l'ESO que s'adaptin als seus interessos.
- Tots estarien disposats a deixar de fer exàmens i ser avaluats amb treballs en grup i explicant el que han après de qualsevol tema.

Docents

Citacions

- Als centres ens ofega la burocràcia. Tenim moltes reunions, seguiments, autoritzacions, peticions de dades, etc. Tenim una quantitat de paperassa impressionant que no ens deixa temps per escoltar, parlar i guiar la gent. Demanaria que es connectessin els diferents sistemes, perquè no ens demanin informacions que segurament es poden obtenir d'altres formes. Perdem tot el dia omplint [aplicacions].
- L'augment de plantilla per la covid permet que en moltes classes hi puguin entrar dos professors. Tot i que no siguin de la mateixa matèria, és molt enriquidor. Tant de bo no ho perdem el proper curs.

Idees clau

- Tenir clares les prioritats de cada etapa, un currículum molt obert, introduir canvis pràctics per aconseguir la igualtat, que no siguin decisions de centre sinó un marc comú.
- Esporgar de continguts el currículum i treballar més les competències digitals.
- Un futur en què hi hagi coherència educativa, se segueixi la mateixa línia entre les diferents etapes.
- Necessitem una línia docent innovadora per fer-nos competents.
- Coherència educativa, una planificació educativa independent del partit polític de torn.
- Coherència metodològica, escoles sense competitivitat, sí amb competències, amb cooperativisme i col·lectivitat.
- Una política educativa de país, de coherència educativa 3-25 anys. És ara o ara.
- Formació dels docents real i eficient (no com les formacions de covid-19).
- Un canvi d'avaluació a totes les etapes.
- Canviar l'avaluació deixar de numerar els alumnes, valorar l'interès i el mèrit.
- No infantilitzar l'alumnat i no confondre la diversitat amb la renúncia a l'excel·lència.

Famílies

Citacions

- Les feines han canviat molt. Es treballa en equips interdisciplinaris, per objectius, per projectes, en espais molt virtuals. L'escola ha de preparar els alumnes per a les feines del futur.
- Cal afavorir l'aprenentatge entre iguals. El mestre no és l'únic que ensenya.
- Els mestres han de rebre molta formació per poder atendre els alumnes amb dificultats.
- La metodologia de treball amb l'STEAM és molt interessant i es podria ampliar al batxillerat.
- Moltes vegades l'avaluació és injusta i frustrant. Es treuen les ganes de millorar.
- És una llàstima que no puguis portar el fill a una escola que t'agrada perquè no hi té plaça, quan realment t'agrada aquell projecte educatiu.

- Cal un canvi de model avaluatiu al batxillerat. Tot està enfocat al batxillerat. Hi ha altres sortides que no es tenen en compte.
- Cal coherència entre tots els nivells; a la primària, molt bé, però al batxillerat està tot per canviar.
- El repte és aconseguir que (als alumnes) els emocionem a aprendre i anar per la vida amb els ulls oberts pel món.
- Podem discutir què vol dir aprendre. Però el que entenem els de la meua generació per aprendre, a casa és molt complicat.
- Sobre personalització dels aprenentatges, crec que és una assignatura pendent. Al sistema del futur li demano presencialitat.
- Al món del treball ens preguntem si això (la pandèmia) obre les portes al teletreball. L'escola per mi ha de ser presencial. Cal atenció personalitzada, grups reduïts, metodologia participativa.
- Jo voldria que l'escola mantingués els grups reduïts que s'han creat per la pandèmia. De cada dos grups n'han fet tres, estem a setze o disset (alumnes/mestra), i això és un luxe. Crec que és una de les coses que seria fantàstica que es pogués quedar (postpandèmia).
- Noto una mancança en els nens. Cal que tinguin eines perquè siguin més autònoms a l'hora d'aprendre, de descobrir coses, de pensar per ells mateixos, de posar-se a fer les coses. Els nens depenen molt dels pares. Potser perquè els pares som d'una generació que hem estudiat i els nens compten amb això. Però quan nosaltres érem petits i ens posàvem a fer els deures, no ens podien ajudar. Trobo que falta autonomia.
- Les escoles han de fer incidència en una metodologia que faci els nens autònoms. Que puguin arribar a casa i connectar-se, i que estiguin entrenats per aprendre sols. Hi ha escoles que ho treballen més i d'altres, menys. Calen més mestres, més psicopedagogs per atendre la diversitat, tant a l'alça com a la baixa, i per fer acompanyament emocional.
- [Demano] continuïtat entre primària i l'institut. A la meua escola es treballa amb projectes. Com a mare em preocupa el canvi, perquè a l'institut em preocupa la continuïtat. Els instituts s'han d'adaptar a aquest tipus d'ensenyança, perquè respecta més els ritmes de cada criatura. No sé si els instituts continuen fent com tota la vida, o realment també fan continuïtat del que es fa a primària.
- Cal canviar l'avaluació i fer l'acompanyament de forma sistemàtica. Establir hores de tutoria o seguiment de forma més habitual. No han de ser més hores del professorat. S'ha de fer servir una metodologia que ho permeti. L'avaluació ha de ser contínua i més personalitzada. Els nens han de saber què s'espera d'ells. No és posar més notes. Ja n'hi ha massa. Que sàpiguen reflexionar si el que han fet ho han fet bé. Algú els ha de donar els criteris.
- Pel que fa a la metodologia, tot ha de ser coherent amb la selectivitat. Mentre s'avaluï amb un examen d'aquell estil, no és coherent amb la metodologia per projectes. Al final t'has d'estudiar tot el contingut del batxillerat perquè et faran un examen d'aquell estil. Cal equilibri entre una metodologia més participativa i continuar memoritzant conceptes.
- Arriben a selectivitat i les proves d'accés a la universitat no estan canviades. Estem creant nens addictes a les pantalles: han de fer servir una pantalla gairebé sempre que treballem. Cal seguir formant persones. Que tinguin esperit crític, seguretat, que sàpiguen expressar-se en públic. En el fons el que fem és formar persones.
- Jo demanaria que toquin més la realitat. Hi ha temes que no es toquen que ens serien més útils i els troben a faltar en el nostre dia a dia, per exemple omplir un formulari d'una administració. Jo he estudiat aquí i ho he après fora de l'escola. A vegades et trobes amb aquestes complicacions. Són coses essencials per a la nostra vida. Coses més pràctiques i funcionals en el nostre dia a dia.
- *A veces no saben en qué oficina hacer una gestión. Saben que hay un ayuntamiento, pero no saben para qué sirve. Yo creo que si preguntas a un alumno de universidad tampoco lo sabrá.*

Idees clau

- Cal flexibilització del currículum i implementar metodologies innovadores en tots els nivells educatius. Hi ha molta diferència entre el sistema educatiu entre les escoles, des de les més innovadores fins a les més tradicionals. Caldria més uniformitat.
- Cal una avaluació sense exàmens, posant la mirada en les competències, en el progrés de cada alumne individualment i en el seu procés d'aprenentatge. Cal diversificar les eines d'avaluació.
- Cal molta més atenció a les característiques pròpies de cada alumne, el seu ritme d'aprenentatge i la seva realitat social.

- Els aprenentatges memorístics estan obsolets. No aporten res ni determinen la competència i les habilitats de l'alumnat.
- Cal ensenyar a l'alumnat a treballar en equip i a tenir valors com a ciutadà d'una societat lliure i democràtica.
- Les famílies són un potencial educatiu que pot entrar als centres i implicar-se en la presa de decisions sobre el projecte educatiu de centre.
- Sense un bon acompanyament, no hi pot haver una millor personalització i, per tant, no hi podrà haver millors resultats.
- Poca atenció a la diversitat i a les NEE. Cal obrir els centres a nous perfils, com educadors o integradors.
- Cal fomentar l'autonomia en l'alumnat, aprendre a aprendre.
- Preocupació per la continuïtat de metodologies innovadores i de canvis en l'avaluació, tenint en compte que el sistema manté una prova de selectivitat al final dels estudis, que és memorística.

Educadors socials

Idees clau

- Estem massa centrats en el currículum, sense entendre que aquest també és una eina de socialització. Caldria plantejar-nos com impartim el currículum. I més sabent que des del Decret de competències del 2015 aquest currículum condiona molt poc el professorat. Així i tot, aquest ha estat incapaç d'agafar la llibertat de treballar d'una altra manera. Això és degut al fet que és un currículum prescriptiu. Mai ha obligat a treballar-lo d'una manera. Sí que especifica el que has de treballar i no deixa que s'obviï el que s'hi descriu.
- Hem de prioritzar els coneixements rellevants. Hi ha un excés de matèries per aprendre.
- S'ha de revisar el currículum, especialment pel que fa al coneixement familiar o el coneixement quotidià, el coneixement de les religions no majoritàries.
- Es confon individualització amb personalització. Impossible personalitzar perquè això suposaria que l'alumne decidís sobre el seu ensenyament. Impossible individualitzar perquè la mentalitat de la societat, o dels que són a dalt, no ha canviat. Encara es pensa que els coneixements s'han de transmetre d'una manera determinada i per això es considera que els recursos que es proporcionen ja són suficients. És difícil individualitzar amb ràtios tan elevades i només un mestre. Almenys amb dos es tenen dues visions diferents. És utòpic pensar, que amb l'estructura escolar i el sistema escolar actuals, l'educació està centrada en la criatura.

Segregació

Citacions

- Aquí, a Reus, hi ha escoles que tenen un alumnat pràcticament del 80 % d'origen estranger, i hi ha escoles del mateix municipi que no arriben ni al 10 %. És molt exagerada la comparació entre unes i altres, i crec que s'haurien de buscar solucions. És una de les problemàtiques més greus que tenim als municipis catalans. Hi ha municipis que ja han fet el pas per combatre la segregació i ha funcionat, i des d'Ensenyament no apliquen aquestes accions. S'hauria de fomentar la manera perquè no hi hagi segregació a les escoles catalanes. Aquesta no és la realitat de la societat. Les escoles haurien de ser un mirall de la societat i reflectir la convivència, la multiculturalitat i el pluralisme que hi ha.
- *La mayoría de los alumnos de la clase de mi hijo son árabes y le ha costado el doble aprender el español. Muchas veces mi hijo me dice que todos hablan árabe y no ve la importancia de aprender otra lengua. En su clase son todos árabes. Sólo hay una persona que es de España. Yo antes el catalán lo practicaba, pero ahora me está costando. El castellano lo puede ir practicando conmigo, pero el catalán no. Yo no puedo ayudarlo.*
- *Yo fui al mismo colegio que mi hijo y sólo éramos dos compañeras extranjeras. Tengo la sensación de que yo aprendí más que mi hijo y me da pena. Yo quería que mi hijo aprendiera más que yo y tuviera un nivel mejor que el mío, no peor que el mío. Mucha gente te dice que si apuntas a tu hijo en determinado colegio*

no hará nada en el futuro, no estudiará nada, etc. Al principio te afecta, pero luego piensas que si tú lo apoyas todo irá bien.

- *Yo hablo con muchas madres marroquíes y les pregunto por qué han apuntado a sus hijos en este colegio si viven en otro barrio. Me dicen que ellas no los habían apuntado en este colegio, que los han enviado aquí y ni siquiera conocían el colegio.*
- La ràtio s'hauria de reduir.
- Si tens una classe amb vint-i-set alumnes, dels quals disset, divuit, dinou fins a vint alumnes són d'origen immigrant, el ritme de la classe és més lent. L'aprenentatge d'aquests nens va més lent. També a casa tenen uns familiars, que moltes vegades desconeixen l'idioma d'origen i coses del país d'acollida, i això dificulta l'aprenentatge. Si hi hagués menys segregació a les classes, aquests alumnes se'n podrien beneficiar, tindrien el suport dels seus companys de classe i del professorat, i el seu ritme avançaria més.
- En una classe on hi ha diversitat tots aprenen de tots i se'n beneficien.
- Pràcticament fan doble jornada. Ara mateix els nens estan molt carregats. Sembla que amb el Classroom sigui més fàcil posar deures.
- *Yo tengo un hijo que le gusta el inglés. Estoy buscando una academia, pero, como tiene una dificultad física, la academia me dijo que no lo aceptaba. Han aceptado a mi hija. A mí me gustaría que pudieran hacer más actividades. Yo estoy buscando, pero no encuentro nada. El año pasado lo hacía en el colegio, pero este año, con la pandemia, está parado.*
- *Hay institutos que los separan por nivel. Directamente les hablan de ciclos y ya no les hablan de bachillerato. Y los niveles bajos se notan mucho.*
- Una conseqüència de la segregació és aquest desequilibri de nivells entre alumnes.

Agraïments

Agraïm la participació d'alumnes, famílies, docents, representants de l'Administració social i educadors socials. També a les persones dels centres que han col·laborat en l'organització de les reunions.

- **CEE Can Rigol:** Aroa, Maria, Yasmina, Héctor, Izan, Ian, Ilyas, Iker, David, Paula, Ayoub, Miquel, Núria, Cinthya, Víctor, Mario, Joan, Fátima, Àlex, Mar, Andrea, Iris, Cristina, Karim, Óscar, Maria, Aitor, Kautar, Salva, Jéssica, Iolanda, Elisabeth, Cristina i Salo.
- **CFA Cornellà de Llobregat:** Elena i Tamara.
- **CFA Egara:** Elisabet, Mohamed i Rosa.
- **CFA Es Piteus:** Cristina, Moustafa i Olaia.
- **CFA La Verneda:** Ana, Carmen, Gerard i Joan.
- **CFA Morera Pomar:** Juan, Mireia i Ruth.
- **Escola Arraona:** Jackeline i Safae.
- **Escola Isidre Martí:** Aina, Maite i Mònica.
- **Escola La Floresta:** Marina, Montserrat, Noelia i Rayan.
- **Escola La Llàntia:** Carmen, Gemma i Lucía.
- **Escola La Mitjana:** Ainoa, Diana, Meritxell i Pol.
- **Escola La Serreta:** Anna, Èlia, Martí i Núria.
- **Escola Maria Fortuny:** Mohamed, Paola, Serena i Achuar.
- **Escola Milagros Consarnau:** Anfel, Daniel, Pau i Sergi.
- **Escola Nausica:** Dolors, Emma, Mònica i les dues Mar.
- **Escola Pericot:** Elga, Elisabet, Sibil i Xavier.
- **Escola Pia de Sarrià-Calassanç:** Albert, Júlia, Laia, Marc, Maria i Mireia.
- **Institut Alexandre de Riquer:** Arnau, Clàudia, Dolors, Gemma i Kaddidjatou.
- **Institut Anton Busquets i Punset:** Anna, Júlia, Maria, Mireia, Montserrat, Paula i Roger.
- **Institut Bellvitge:** Carmen, Héctor, Joel, Laia i Natàlia.
- **Institut Blanca d'Anjou:** Agnès, Amàlia, Dolors, Eulàlia i Oriol.
- **Institut Cal Gravat:** Bruna, Edgar, Jan, Kilyan, Natàlia i Salvador.
- **Institut Can Jofresa:** els dos Marc, Matilde, M. Victòria i Salsabil.
- **Institut de la Roca del Vallès:** els dos Aleix, Júlia, Laia i Michelle.
- **Institut El Cairat:** Gloria, Jana, María José i Sophia.

- **Institut El Pedró:** David, Matias, Sylvia i Verònica.
  - **Institut Guindàvols:** Adrià, Isabell, Jazmin, Mar i Teresa.
  - **Institut Illa dels Banyols:** Abigail, Ahmed, Guillem i Paqui.
  - **Institut Mediterrània:** Biel, Blanca, Irene, Lurdes, Mara, Naiara i Olaia.
  - **Institut Montgròs:** Arnau, Hugo, Ivan, Laura, M. José i Rita.
  - **Institut Palau Ausit:** Alba, Ana, Carla, Elena, Maria i Sara.
  - **Institut Poblenou:** Maria i Marouan.
  - **Institut Pons d'Icart:** Gabriel, Júlia, Laia, Sol i Ximo.
  - **Institut Ridaura:** Agnès, Ivet, Jana, Maria, Paula i Rocio
  - **Institut Salvador Espriu:** Carlos, Diego, Mariano, Marina, Martina i Raúl.
  - **Institut Sòl de Riu:** Alexia, Gerard, Ivan, M. Lidon, Maria i Xavier.
  - **Institut Thos i Codina:** Abril, Dayanara, Meriem, Mónica i Montserrat.
  - **Institut Torrent de les Bruixes:** Carmen, Gil, Ilagan, Juan i Leyre.
  - **Sagrado Corazón:** Ana, Erik, Gemma, Laura i Pep.
  - **Súnion:** Alexandra, Anna, Lola, Pep, Sebastià i Tomàs.
  - **Vedruna Gràcia Barcelona:** Anna, Ariadna, Edit, Jordi, Manel, Mariona i Quim.
- **Col·legi d'Educaores i Educadors Socials de Catalunya:** Remei Fabregat, Lluís Vila, Rafa Sánchez, Rosa Guitart, Rubén Comas i Elisabeth Arpal Salvador.
- **Equip de responsables dels serveis d'educació de l'Administració local** de Terrassa, el Prat de Llobregat, Granollers, Girona, Castelldefels, Vilafranca del Penedès, Sabadell, Badalona, Vilassar de Mar, Sant Boi de Llobregat, Barberà del Vallès, Manresa, l'Hospitalet de Llobregat i Sant Cugat del Vallès.